

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö	Sivu
	I Tiedonantoja	
	.....	
	II Valmistavat säädökset	
	Talous- ja sosiaalikomitea	
	Huhtikuun 2000 istunto	
2000/C 168/01	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi neuvoston direktiivien 85/611/ETY, 92/49/ETY, 92/96/ETY ja 93/22/ETY muuttamisesta kolmansien maiden kanssa harjoitettavan tietojen vaihdon osalta"	1
2000/C 168/02	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Julkisten ja yksityisten liikennevälineiden käyttö taajamissa ja niiden lähialueilla"	3
2000/C 168/03	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista: — "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan audiovisuaalialan ohjelmateollisuuden ammattilaisten koulutusohjelmien täytäntöönpanosta (Media-Koulutus) (2001–2005)", ja — "Ehdotus neuvoston päätökseksi eurooppalaisten audiovisuaalisten teosten kehittämisen, levityksen ja edistämisen tukemista koskevan ohjelman täytäntöönpanosta (Media Plus-Kehittäminen, levitys ja edistäminen) (2001–2005)"	8

2000/C 168/04	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tietyistä maanteiden tavaraliikenteen ehdoista ja yhdistettyjen kuljetusten edistämisestä Euroopan yhteisön ja Bulgarian tasavallan sekä Euroopan yhteisön ja Unkarin tasavallan välillä tehtyjen sopimusten nojalla saatujen lupien jakamisesta jäsenvaltioiden kesken"	13
2000/C 168/05	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: neuvoston asetus maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (EY) N:o 1255/1999 muuttamisesta"	16
2000/C 168/06	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission ehdotus maataloustuotteiden hinnoista (2000/2001)"	17
2000/C 168/07	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan pakolaisrahaston perustamisesta"	20
2000/C 168/08	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, nuorten vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä"	25
2000/C 168/09	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi eurooppalaisesta yhteistyöstä kouluopetuksen laadunarvioinnissa"	30
2000/C 168/10	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Sosiaalisen kehityksen yleismaailmallisen huippukokouksen seuranta"	34
2000/C 168/11	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Neljännen naisten maailmankonferenssin seuranta"	42

II

(Valmistavat säädökset)

TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi neuvoston direktiivien 85/611/ETY, 92/49/ETY, 92/96/ETY ja 93/22/ETY muuttamisesta kolmansien maiden kanssa harjoitettavan tietojen vaihdon osalta"

(2000/C 168/01)

Neuvosto päätti 10. huhtikuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 5. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Umberto Burani.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon äänin 103 puolesta ja 1 vastaan.

1. Johdanto

1.1. Kesäkuun 22. päivänä 1998 annetulla direktiivillä 98/33/ETY⁽¹⁾ muutettiin direktiivin 77/780/ETY⁽²⁾ (ensimmäinen pankkidirektiivi) 12 artiklaa, luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin 89/647/ETY⁽³⁾ 2, 5, 6, 7 ja 8 artiklaa sekä liitteitä II ja III ja sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävyttä koskevan direktiivin 93/6/ETY⁽⁴⁾ 2 artiklaa ja liitettä II. Mainitut muutokset koskevat sääntöjä yhteistyösopimusten puitteissa tapahtuvasta luottamuksellisten tietojen vaihdosta sellaisten kolmansien maiden elinten tai viranomaisten kanssa, jotka edistävät jollain tapaa ja jossain muodossa rahoitusjärjestelmän vakauden parantamista.

1.2. Kyseisten sääntöjen tavoitteena on laajentaa tietojen vaihtoa: kun aiemmin tietoja vaihdettiin vain valvontaviranomaisten välillä (ja joissain tapauksissa vain Euroopan unionin sisällä), mahdollisuutta tietojen vaihtoon laajennettiin edellä mainitulla direktiivillä kohdan 1.1 viimeisessä kappaleessa selitetyllä tavalla. Lopullisena tavoitteena on luonnollisesti luoda puitteet tiedoille, joiden avulla voidaan parantaa toisen pankkidirektiivin sovellusalaan kuuluvien yritysten toiminnan valvontaa.

1.3. Komissio huomauttaa (direktiiviehdotuksen johdanto-osan toinen kappale), että johdonmukaisuuden vuoksi olisi välttämätöntä, että samat säännöt pätsisivät myös toisen pankkidirektiivin sovellusalan ulkopuolelle jääviin laitoksiin, jotka kuitenkin harjoittavat muiden direktiivien piiriin kuuluvaa rahoitustoimintaa. Näitä laitoksia ovat yhteissijoitusyritykset, jotka kuuluvat direktiivien 85/611/ETY⁽⁵⁾ ja 93/22/ETY⁽⁴⁾ sovellusalaan sekä vakuutusyhtiöt, jotka tarjoavat muita ensivakuutuksia kuin henkivakuutuksia (direktiivit 92/49/ETY⁽⁶⁾ ja 92/96/ETY⁽⁷⁾).

⁽¹⁾ EYVL L 204, 21.7.1998.

⁽²⁾ EYVL L 322, 17.12.1977.

⁽³⁾ EYVL L 386, 30.12.1989.

⁽⁴⁾ EYVL L 141, 11.6.1993.

⁽⁵⁾ EYVL L 375, 31.12.1985.

⁽⁶⁾ EYVL L 228, 11.8.1992.

⁽⁷⁾ EYVL L 360, 9.12.1992.

1.4. Direktiiviehdotuksella annetaan siis jäsenvaltioille lupa tehdä yhteistyösopimuksia kaikkien sellaisten EU:n ulkopuolisissa maissa toimivien viranomaisten kanssa, joilla on tietoja kohdassa 1.3 mainituista laitoksista ja jotka voivat siten vaihtaa näitä tietoja edellyttäen, että luovutettujen tietojen salassapito taataan.

2. Huomiot

2.1. Direktiiviehdotus seuraa, kuten komissiokin toteaa, toimintalinjaa, jonka tavoitteena on tehostaa kaikenlaisen ja kaikkien tahojen harjoittaman rahoitustoiminnan seurantaa ja valvontaa. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa komission aloitetta.

2.2. TSK suhtautuu kuitenkin varauksin luetteloon EU:n ulkopuolisten maiden viranomaisista ja elimistä, joilla on

oikeus tietojen vaihtoon: lueteltujen elinten ja viranomaisten lisäksi (valvontaviranomaiset, selvitystila- tai konkurssimenetelyihin osallistuvat elimet sekä niiden toimintaa valvovat elimet, tilintarkastajat jne.) olisi aiheellista liittää luetteloon myös rahanpesun ja petosten torjuntaelimet. On selvää, että näiden elinten toimintasääntöjen ja valvontaviranomaisista eriyvän luonteen takia tietojen vaihto saattaa olla vaikeaa. Hyvä tahto ja yleisen edun korostaminen saattaisivat kuitenkin tällaisissa tapauksissa ajaa muutoseikkojen tai oikeudellisten sääntöjen rajoittavan tulkinnan edelle.

2.3. Edellisessä kohdassa mainittujen elinten ja viranomaisten mukaan liittämistä olisi kahdenlaista etua: toisaalta se tarjoaisi asianmukaista tietoa valvontaelimille asioista, joilla voitaisiin – jos ne havaitaan ajoissa – välttää tuhoisat seuraukset (vrt. kuuluisa BCCI-tapaus) ja toisaalta sillä edistettäisiin – tietyissä tapauksissa – järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, joka on komitean parhaillaan valmisteleman toisen lausunnon aiheena.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Julkisten ja yksityisten liikennevälineiden käyttö taajamissa ja niiden lähialueilla”

(2000/C 168/02)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 21. lokakuuta 1999 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta ”Julkisten ja yksityisten liikennevälineiden käyttö taajamissa ja niiden lähialueilla”.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -jaosto antoi lausuntonsa 6. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Bill Tosh.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Johdanto

1.1. Tämä oma-aloitteinen lausunto on vastaus komitean huoleen käytännöllisesti katsoen kaikkien taajamien ja niiden lähialueiden jonkinasteisesta ruuhkautumisesta, vilkkaan liikenteen ratkaisevasta vaikutuksesta, suhteellisen satunnaisista auton käyttötottumuksista sekä julkisten palvelujen asianmukaisuudesta ja reaktiokyvystä. Erityisen huolestuttavia ovat seuraavat seikat:

- päästöjen vaikutukset, läheisyys ja melu tiheimmin asutuilla alueilla, joilla ne pilaavat sekä asukkaiden että kyseisillä alueilla työssä käyvien ilmanlaatua
- taloudelliset vaikutukset, kun sekä matkaan käytetty aika että liikenteen tukkeutuminen ovat lisänneet matkustuskustannuksia ja alentaneet suorituskykyä sekä huonontaneet tosiasiaa kilpailukykyä
- vaikutukset yksilöiden liikkumismahdollisuuksiin, kun työ- ja vapaa-ajanmatkoihin käytetty aika pitenee, mitä nykyisissä liikennemuodoissa ei ole otettu huomioon.

1.2. Komitean mielestä oikeus kaupunkiliikenteeseen on kaikkien ihmisten perusoikeus⁽¹⁾. Jos liikennettä on rajoitettava sosiaalisista, taloudellisista, ympäristö- tai muista syistä, vaihtoehdot on suunniteltava siten, että myönnetään tarve parantaa kaupunkiympäristöä ja luoda sellainen ympäristö, jossa elinkeinoelämä voi elää ja toimia, ja samanaikaisesti ihmisten elämänlaatu paranee selvästi. Kaikkien ulottuvilla oleva mahdollisuus liikkua ei välttämättä tarkoita rajoittamatonta autoilua.

1.3. Komitea ilmaisee lausunnossaan huolensa ja esittää huomioitaan ja ehdotuksiaan, jotka tulisi ottaa huomioon suunniteltaessa niin jäsenvaltioiden kuin ehdokasmaiden liikennetoimia ja talousarvion painopistealoja seuraavaksi budjettikaudeksi.

2. Nykytilanteen taustaa

2.1. Komitea toteaa, että taajamien ja niiden lähialueiden nykyisten liikennemuotojen ja liikennevirtojen taustalla on monimutkaisia tekijöitä, kuten ennen kaikkea seuraavat seikat:

- Henkilöautojen määrä on lisääntynyt, ja autoa käytetään yhä enemmän henkilökohtaisena kulkuvälineenä, koska siitä on huomattavaa etua.
- Eräät jäsenvaltiot ovat investoineet liian vähän perusrakenteisiin ja julkiseen liikenteeseen, mikä toisinaan johtuu suunnittelun puutteesta. Tavaroiden ja ihmisten liikkumista koskevat logistiikkajärjestelmät olisi optimoitava kaikissa jäsenvaltioissa, jotta luotaisiin todellisia vaihtoehtoja vastaamaan muuttunutta kysyntää.
- Aluesuunnittelun luonne on muuttunut. On syntynyt uudenlaisia käsitteitä, joiden ansiosta kaupunkialueita on hiljalleen alettu määritellä uudelleen siellä missä tähän asti on vallinnut suunnittelematon kasvu. On ensiarvoisen tärkeää myöntää, että alue- ja liikennesuunnittelu ovat riippuvaisia toisistaan.
- Monien alueellisten asutuskeskusten asukasmäärä on kasvanut, minkä ansiosta myös asukkaiden elämäntyylin valintamahdollisuudet ovat lisääntyneet ja liikkumista koskevat vaatimukset vastaavasti kasvaneet.
- Taajamissa ollaan huolissaan ihmisten turvallisuudesta, ja pelkoa lisää rikostilastojen ja tutkimustulosten määrän kasvu.

⁽¹⁾ Ks. myös TSK:n lausunto ”Yleishyödylliset palvelut”, EYVL C 368, 20.12.1999.

- Maata on niukasti käytettävissä, kun tarjontaa rajoitetaan. On otettava käyttöön hintajärjestelmiä ja/tai verotustoimenpiteitä, joilla varmistetaan maantie- tai rautatieyhteyksiä varten käytettävissä olevien maa-alueiden käytön, kysynnän ja tarjonnan välinen tasapaino.

2.2. Komitean on vaikea mitata, missä määrin ja millä tavoin alueet ovat ruuhkautuneet sekä millaisia seurauksia ja kustannuksia ruuhkat aiheuttavat. Eri eturyhmät arvioivat tilannetta eri tavoin: esimerkiksi Britannian työnantajien keskusliitto väittää, että ruuhkista aiheutuu Yhdistyneen Kuningaskunnan elinkeinoelämälle vuosittain 16 mrd:n punnan lisäkustannukset.

2.3. Olisi myönnettävä, ettei ruuhkia aiheudu pelkästään tieverkon ylikuormituksesta, joka on syytä ainoastaan kolmannekseen ruuhkista (joskin taajamissa ja niiden lähialueilla lähes kaikkiin ruuhkiin) vaan myös liikenteen epätyydyttävästä hallinnoinnista, tietöistä, onnettomuuksista, erityistapahtumista, sääolosuhteista, mielenosoituksista jne.

2.4. Komitea on selvillä siitä, että ratkaisut on räätälöitävä kunkin alueen asutuskeskuksille erikseen, eikä ole olemassa mitään yleispätevää ihmelääkettä. Tästä syystä päätöksiin olisi vaikutettava alue- ja paikallistason vuoropuhelun avulla. Lausunnossa tarkastellaan sellaisia painopistealoja, joiden komitea katsoo olevan merkittäviä, mutta siinä ei pyritä hahmottamaan kaikkia asioita seikkaperäisesti.

3. Liikenne

3.1. Uusien ajoneuvojen rekisteröintien määrä lisääntyi 1960-luvulta aina 1990-luvulle jäsenvaltioissa vuosittain yhteensä 6 %:lla, ja on nyt pudonnut 4 %:iin. Komission ennusteiden mukaan luku laskee edelleen 1–2 %:iin seuraavien kymmenen vuoden aikana. Lasku ei ole tasaista, ja siinä on suuria poikkeamia. Nopeimmin kasvavissa maissa kuten Kreikassa, Espanjassa ja Irlannissa henkilöautojen rekisteröintien määrä kasvoi 1990-luvulla vuosittain 12 prosenttia 1 000:ta asukasta kohden. Yhdistyneessä Kuningaskunnassa ja Saksassa autojen määrän kasvu jäi 4–6 %:n vuositasolle vuoteen 1997 mennessä (ks. liite).

3.1.1. Todisteet siitä, että ajoneuvotiheys on vakiintumassa 500 autoksi 1 000 asukasta kohden, eivät ole lainkaan vakuuttavia. Rekisteröityjen ajoneuvojen määrä on kasvanut 30 vuodessa vuoteen 1999 mennessä 250 %, ja EU:n ennusteiden mukaan määrä kasvaa vuoteen 2020 mennessä yhteensä 30 %. Nykyiset ruuhkaongelmat eivät ehkä lisäänty, mutta ovat edelleenkin vakavia, koska eurooppalaiset asuvat taajamissa ja niiden lähialueilla.

3.2. Ajoneuvojen turvallisuusstandardit ja moottoriteho ovat selvästi parantuneet, koska uusien autojen on täytettävä entistä tiukemmat saaste- ja CO₂-päästöraajat (esim. hiilidioksidin päästörajaksi on asetettu 140 mg/km vuoteen 2008 mennessä). Päästörajojen tiukentaminen parantaa vähitellen taajamien ilmanlaatua, vaikka tulos ei olekaan riittävä.

3.3. Melutason nousu ja autojen ruuhkauttamat tiet erityisesti taajamien lähistöllä ovat edelleen epämiellyttävää nähtävää ja kuultavaa.

3.4. Komitea on vakavasti huolissaan julkisen liikenteen vaihtoehtoista, mutta sen sijaan että niiden avulla ennakoitaisiin taajamien välisiä ja sisäisiä liikkumismahdollisuuksia, niillä on käytännössä taipumus toimia säteittäisillä reiteillä. Ainoastaan minibussit ja taksit näyttävät vastaavan kysyntään, mikä myös houkuttelee käyttämään yksityisautoa. Julkiset järjestelmät voisivat olla samaan tapaan joustavampia ja vastata kysyntään. GPS:n ja Galileon kaltaisten navigointijärjestelmien tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään niukalti, vaikka niiden avulla voitaisiin lisätä keskimääräistä matkanopeutta ja antaa julkiselle liikenteelle etusija tienkäytössä. Kokeiluhankkeita on käynnissä Münchenissä, Torinossa, Zürichissä, Wienissä, Grenoblessa, Kööpenhaminassa ja Amsterdamissa.

4. Maankäytön suunnittelu

4.1. Kaupunkien kasvu on monimutkaistanut matkustus-ikäytymistä huomattavasti, ja liikenne suuntautuu nyt esikaupungeista esikaupunkeihin, mikä ei vastaa olemassa olevia julkisen liikenteen reittejä.

4.2. Maankäyttöä koskevasta päätöksenteosta tai sen puutteesta johtuen taajamien hallitsemattoman kasvun on todettu osaltaan synnyttäneen ja lisänneen asukkaiden tarpeita päästä kouluihin, sairaaloihin, kauppakeskuksiin ja uusille asuinalueille. Suunnittelun, liikennetiheyden, erilaisten maankäyttöyhdistelmien, energiankulutuksen ja liikkuvuuden väliset yhteydet on ymmärretty huonosti. Tiiviisti rakennetut kaupungit tai taajamat useine omavaraisine keskustoineen sitä vastoin lyhentävät matkoja ja vähentävät yksityisautoilua huomattavasti.

Suosituks

5. Ympäristösuositukset

Komitea katsoo seuraavaa:

5.1. Taajamien ilmanlaatua ja melutasoa koskevia standardeja on entisestään tiukennettava, ja poikkeamia on käsiteltävä asianmukaisesti esikuva-analyysseihin pohjautuvoin keinoin.

5.2. Liikenteen on oltava kaupunkien keskustojen onnistuneen hallinnan avaintekijä. Nykyistä laajempi televisiovalvonta ja korttelipoliisi parantavat osaltaan turvallisuutta.

5.3. Olisi harkittava mahdollisuutta suosia taajamissa julkista liikennettä ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja, joiden kokonaisvaikutukset energiankulutukseen ja päästötasoihin ovat ratkaisevia valintatekijöitä, ja/tai rajoittavat ajoneuvojen pääsyä kaupunkeihin.

6. Ruuhkat

Komitea katsoo, että EU:n olisi pyrittävä vaikuttamaan jäsenvaltioihin siten, että ne

6.1. luovat yhtenäisen mittausjärjestelmän, jonka avulla taajamien ja niiden lähialueiden ruuhkat määritellään, ja asettavat sekä julkiselle että yksityiselle liikenteelle alueittaisia vähimmäispalvelun tasoja. Jos elinkeinoelämälle aiheutuvia kustannuksia, liikkumisastetta, ilmanlaatua ja melutasoa mitataan määrällisesti, kansalaisten on helpompaa tiedostaa mainittujen pyrkimysten arvo.

6.2. laajentavat parhaisiin käytänteisiin pohjautuvia nykyisiä aloitteita kehittämällä telematiikkaa⁽¹⁾ sekä parantamalla taajamien ja niiden kautta kulkevan maantie- ja rautatieliikenteen hallintaa.

6.3. pyrkivät herättämään paikallisyhteisöjen kiinnostuksen ja saamaan ne rohkaisemaan ihmisiä muuttamaan työ- ja koulumatkakäyttäytymistään, jotta resurssien käyttö olisi tasapuolisempaa.

6.4. tasapainottavat teialueiden käyttöä kaikkien käyttäjien kannalta (autot, jakeluajoneuvot, bussit, moottoripyörät, polkupyörät ja jalankulkijat) sekä pyrkivät päivittäisliikenteen porrastukseen ja optimoimaan julkisten kulkuvälineiden käytön.

6.5. käyttävät taajamissa tehokkaita jakelujärjestelmiä ja turvautuvat kaikessa tavarankuljetuksessa materiaalihallintoon.

6.6. käyttävät parhaita mahdollisia rakennus- ja päällysmateriaaleja sekä huoltavat niitä asianmukaisesti. Jalkakäytävät olisi suunniteltava "älykkäiksi" niin että niiden julkisen palvelun tehtävä pääsee arvoonsa.

6.7. suunnittelevat realistisia vaihtoehtoja siten, että tietyt matkat ovat kuljettavissa jalan ja polkupyörällä.

6.8. hyväksyvät ja toteuttavat ensisijaisia toimenpiteitä, joihin sisältyvät joukkoliikennekaistat ja muut kaistojen järjestyä koskevat toimenpiteet moottoriteillä. Ne saattavat olla vaihtoehto tienkäyttömaksuille, koska ne helpottavat rajallisen teialan käyttöä suosimalla kaikkein tehokkaimpia liikenne-
muotoja.

6.9. harkitsevat paikoitusaluemaksujen ja pysäköintiajan rajoittamisen käyttöönottoa.

6.10. tutkivat, onko kaupunkien keskustoihin mahdollista sijoittaa julkiselle liikenteelle ja/tai ainoastaan jalankulkijoille tarkoitettuja alueita, koska ne ovat ainoa kestävä kehityksen mukainen vaihtoehto.

7. Aluesuunnittelu

Komitea tuntisi olevansa helpottunut, mikäli alueet

7.1. reagoisivat herkästi kaupunkialueiden kehittämiseen ja elvyttämiseen ja mahdollistaisivat marginaalisten, käytöstä poistettujen teollisuusmaiden pelastamisen seuraavalle sukupolvelle.

7.2. kehittäisivät taajamien eri keskuksia ja edistäisivät taajamien lähialueiden sisäistä kehitystä yhdistämällä asumis-, virkistys- ja vapaa-ajan palvelut sekä kaupat ja yleispalvelut sekä muodostaisivat pitkälti omavaraisia taajamia ja lähialueita, jotka olisi suunniteltu julkiselle liikenteelle.

7.3. pohtisivat taajamien ulkopuolella, etenkin moottoritien varsilla olevilla viheralueilla sijaitsevien liikkeiden vapaa-ajanviettokeskusten leviämistä, koska ne edellyttävät luonnollisesti yksityisautoilun käyttöä ja niille on vaikea järjestää bussikuljetusta, mikä merkitsee sitä, ettei autottomia oteta huomioon. Tällainen kehitys on peräisin amerikkalaisilta suunnittelemmattomilta alueilta, se aiheuttaa huomattavaa energiankulutusta ja ympäristöä vahingoittavaa maankäyttöä. Taajamien ulkopuolella sijaitsevien kauppakeskusten tuntumassa myytävä huokea polttoaine lisää entisestään niiden houkuttavuutta.

8. Ympäristöä säästävät liikennevälineet

Komitean mielestä jäsenvaltioissa voidaan toteuttaa yksinkertaisia ja halpoja parannuksia seuraavasti:

8.1. Rakennetaan pyöräteitä ja parannetaan kävelyteitä, jotka on mahdollisuuksien mukaan sijoitettu erilleen moottoriajoneuvoväylistä.

⁽¹⁾ Ks. TSK:n lausunto aiheesta "Telemaattiset sovellukset Euroopan liikenteessä", EYVL C 18, 22.1.1996.

8.2. Rohkaistaan lapsia ja vanhempia kävelemään esimerkiksi kouluun, silloin kun se on todistetusti turvallista.

8.3. Rohkaistaan työnantajia palkitsemaan työntekijöitä tai soveltamaan parhaiden käytänteiden mukaisia menetelmiä niin että henkilöautoja käytetään yhteisesti tai käytetään julkista liikennettä. Samoin heitä rohkaistaan rajoittamaan työpaikkojen paikoitustilaoikeuden antamista vain yhdelle autolle. Esimerkiksi Île de Francen alueella Ranskassa työnantajien osaroittamat seutuliput näyttävät toimivan hyvin.

9. Julkinen liikenne

Tässä lausunnossa keskitytään sellaisiin aloitteisiin, joilla esitetään ruuhkia ja parannetaan liikkumismahdollisuuksia. Mainittakoon, että

9.1. aiemmissa lausunnoissa⁽¹⁾ on todettu, että julkisen liikenteen laadun parantaminen on juuri liikkumismahdollisuuksien kehittämisen kannalta välttämätöntä, minkä vuoksi siihen on kiinnitettävä yhä enemmän huomiota.

9.2. on harkittava vakavasti tiettyjen rajoitusten käyttöönottoa, kuten selkeitä sääntelytoimenpiteitä autojen pääsyyllä kaupunkien keskustoihin, sekä parannettava paikoitusalueiden syöttöliikennettä erityistapauksia lukuun ottamatta. Myös muut intermodaaliset liikennemuodot, kuten "sekamuotoratkaisut" ja uudenlaiset, Saksassa ja Edinburghissa kokeillut auton omistusmuodot, ovat tärkeitä.

9.3. on luotava bussi- tai muita julkisia kulkuvälineyhteyksiä, joissa otetaan huomioon entistä monimutkaisempi matkustuskäyttäytyminen. Julkinen liikenne toimii tehokkaasti ainoastaan järjestelmänä. Operaattorien ja/tai liikennemuotojen on toimittava koordinoitusti ja yhteistyössä tarjotakseen potentiaalisille asiakkaille yhtä korkealuokkaista palvelua kuin henkilöauto.

9.4. etuajo-oikeutettujen reittien ja bussikaistojen rakentaminen ja niiden valvonta taajamien laitamilla ja sisääntuloreiteillä varmistaisi julkisen liikenteen luotettavuuden ja ennustettavissa olevan toimivuuden ja parantaisi sen mahdollisuuksia vaihtoehtoisena liikennemuotona. Jos taajamien kauttakulkuväylät olisivat etuajo-oikeutetussa asemassa, niitä käytettäisiin varmasti parhaalla mahdollisella tavalla.

10. Loppuhuomiot

10.1. Komitea toteaa, että 2000-luvulla tarvitaan sellaisia taajamaliikennematkaisuja, joissa otetaan huomioon, miten yhteiskunta haluaa määrittää asemansa ja mihin se tähtää ja jossa kiinnitetään huomiota kilpailukykyisen, kestävästi elinkeinoelämän lisäksi ennen kaikkea liikkuvuuteen sekä ilman ja elämän laatuun. Sellaisilla alueilla, joilla on vaikeasti ratkaistavia ruuhkia tai joiden ympäristö on pahasti pilaantunut ja joilla poliittiset, rahoituskelliset tai taloudelliset esteet rajoittavat tiekapasiteettia, on ryhdyttävä perimään yksityisautoilta valikoidusti tienkäyttö- ja paikoitusmaksuja. Tällaisiin alueisiin kuuluisivat sekä kauppa- että asutuskeskukset, historialliset kaupungit jne.

10.2. On kiinnitettävä huomiota yleispalveluille asetettaviin velvoitteihin tuottaa liikennepalveluita. Ratkaisussa on tehtävä ero auton omistuksen ja käytön välillä, jotta auton käyttöä ei tuomita silloin, kun se tarjoaa vammallisille ja maaseudulla asuville mahdollisuuden päästä työpaikalle, jos julkista liikennettä ei ole käytettävissä, ja kun yksityisautoiluun yhdistyvät sosiaalisuusnäkökohdat. Tällaisista syistä luottaminen yksinomaan hinnoittelujärjestelmiin ei liene oikeudenmukaista eikä tehokasta.

10.3. Komitea toteaa niin ikään, että jos ja kun tiemaksut otetaan käyttöön, tällä tavoin kerätty ylijäämä olisi sijoitettava paikkakunnan liikenteeseen, jolloin varmistetaan mahdollisimman monelle kaupunkilaiselle maksujärjestelmästä koituva hyöty ja estetään varojen hupeneminen ja käyttö muihin tarkoituksiin. Saksan S-Bahn (lähiliikennejunat) on tästä hyvä esimerkki.

10.4. On tullut jo liiankin tavaksi todeta, että julkinen liikenne on epämuukava tapa liikkua, se on alikehittynyttä, huonosti kannattavaa ja epäonnistunut tehtävässään ensisijaisena matkustusvälineenä. Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan yhtä lailla poliittista tahtoa kuin julkisen ja yksityisen tahon rahoituskumppanuutta tukemaan investointeja aluetasolla kehitettävään infrastruktuuriin ja järjestelmiin. Ne puolestaan nivoutuvat tiiviisti valtakunnallisiin ja EU:n laajuisiin suunnitelmiin, jotka edistävät johdonmukaisesti ympäristöystävällistä liikennettä. Hallintoeliminä voisivat olla yhteiskunta- ja talouselämän kehittämisestä huolehtivat nykyiset aluetason foorumit. Komitea kannattaa tässä yhteydessä komission suunnitelmia tarkistaa asetusta N:o 1191/69 ja ottaa käyttöön julkisen liikenteen laatukriteerit. Tämän lausunnon on niin ikään tarkoitus toimia komission tausta-asiakirjana saatettaessa komission "Kansalaisten verkko" -aloitetta ajan tasalle. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan maiden tilanteeseen.

(1) Ks. TSK:n lausunto aiheesta "Kansalaisten verkon kehittäminen – Paikallisen ja alueellisen henkilöliikenteen tärkeys ja Euroopan komission keinot edistää sitä" (KOM(1998) 431 lopull.), EYVL C 138, 18.5.1999.

10.5. Kokonaisvaltaisista aluesuunnittelua koskevia päätöksiä tehtäessä on arvioitava tarkoin julkisen liikenteen käytölle suunnittelukaudella asetetut määräykset ja standardit, käyttötason analyysit ja standardit mukaan lukien.

10.6. Komitea katsoo, että tutkimus, Internet-kaupan vaikutusten määrittely, etätyöskentely, vapaa-ajan matkustuksen

lisääntyminen, "just-in-time"-jakelu, sosiaalisen tietoisuuden kehittyminen ja ympäristöä säästävät liikennearvot, erityisesti kaupunkiliikennettä koskevat arvot, ovat olennaisia, mikäli EU haluaa toimia tulevaisuudessa myönteisesti. Ei voisi kuvitellaakaan, että laajentumisen yhteydessä liikenteeseen sovellettaisiin "vanhoja" kokemuksia. On ennakoitava ja torjuttava ajatus hyperliikkuvuudesta, joka kehittyy suunnittelemattomasti hiriön lailla ja tukkii tärkeimmät taajamat.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Autoistuminen

Henkilöautojen lukumäärä 1 000 asukasta kohden

	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	EU 15	Indeksi 1970 = 100
1970	214	218	194	26	70	234	133	189	212	197	160	49	155	284	214	184	100
1980	321	271	330	89	202	341	217	313	353	322	298	94	257	347	277	291	158
1990	388	309	447	171	309	466	227	483	480	368	387	187	389	421	360	401	218
1991	397	309	460	173	322	474	233	501	496	369	397	204	384	420	360	410	223
1992	400	310	471	177	336	476	241	518	512	373	410	205	384	414	360	418	227
1993	408	312	479	189	344	479	249	520	523	376	421	224	370	409	366	423	231
1994	422	312	488	199	351	478	262	540	540	383	433	242	368	409	372	432	235
1995	428	319	495	211	362	478	265	553	559	364	447	258	372	411	374	437	238
1996	435	330	500	223	376	477	272	571	558	370	458	277	379	413	388	447	243
1997	441	338	504	238	389	478	310	577	565	372	469	297	377	419	399	454	247

Lähde: Liikenteen PO:n laskelmat.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista:

- ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan audiovisuaalialan ohjelmateollisuuden ammattilaisten koulutusohjelmien täytäntöönpanosta (Media-Koulutus) (2001–2005)”, ja
- ”Ehdotus neuvoston päätökseksi eurooppalaisten audiovisuaalisten teosten kehittämisen, levityksen ja edistämisen tukemista koskevan ohjelman täytäntöönpanosta (Media Plus-Kehittäminen, levitys ja edistäminen) (2001–2005)”

(2000/C 168/03)

Neuvosto päätti 6. maaliskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista ehdotuksista.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -jaosto antoi lausuntonsa 6. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Bernardo Hernández Bataller.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon äänin 111 puolesta yhden pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Tietoyhteiskuntaan liittyvä teollisuus, ja aivan erityisesti audiovisuaalialan teollisuus on yksi Euroopan unionin potentiaalisesti parhaiten kehittyvistä toimialoista. Tutkimukset ennustavat kyseisten markkinoiden tuottamien tulojen kasvavan 70 % vuoteen 2005 mennessä, ja kasvun ansiosta pelkästään kyseisenä ajanjaksona pystyttäisiin luomaan yli 300 000 erittäin pätevää ammattitaitoa vaativaa työpaikkaa.⁽¹⁾

1.2. Digitalisointi, interaktiivisuus ja tekninen lähentyminen muuttavat sangen perusteellisesti audiovisuaalialaa siitä, millaiseksi se on perinteisesti mielletty, koska alalle ilmestyy uusia luomis-, tuottamis- ja levitysmuotoja, sille tulee uusia toimijoita, syntyy uutta sisältöä ja palveluita ja uusia teosten välittämiä ja välillisiä hyödyntämismuotoja.

1.2.1. Kyseiset muutokset ovat lisäksi täydentäviä eivätkä korvaavia: samaan aikaan kun digitaalitelevisio ja sellaiset uudet sovellukset kuin *on line* -palvelut, interaktiivinen televisio, tilausvideot (VOD) tai sähköinen levitys elokuvateattereissa yleistyvät, perinteisemmät tarjontamuodot, kuten videoiden myynti ja elokuvien tuotanto ja esittäminen näyttävät lisääntyvän.

1.2.2. Tässä kokonaisuudessa audiovisuaalisesta sisältötuotannosta on kehittyvässä 2000-luvulla merkittävä lisäarvoa tuottava toimiala, jolla on potentiaalia kehittää kilpailukykyistä eurooppalaista teollisuutta ja edistää täten Euroopan unionin talouskasvua.

1.3. Jotta audiovisuaalinen sisältöteollisuus voisi todella toimia talous- ja elinkeinoelämän liikkeellepanevana voimana, on kuitenkin ratkaistava tyydyttävästi eräitä perusluonteisia ja rakenteellisia haasteita. Joissakin tapauksissa nämä haasteet vaikuttavat kyseiseen toimialaan kokonaisvaltaisesti, kuten kustakin levityskerrasta saatavien tulojen väheneminen (mikä johtuu yleisön hajonnan kasvusta) tai hyödyntämismuotojen kansainvälistyminen. Toisinaan taas haasteet ovat Euroopan tilanteelle luonteenomaisia heikkoja kohtia, kuten

- valtakunnallisten tai alueellisten markkinoiden pirstoutuminen, joka vaikeuttaa ohjelmien levitystä maasta toiseen Euroopan alueella
- audiovisuaalisten hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen tehdyt vähäiset investoinnit, mikä puolestaan laskee teosten kannattavuutta ja supistaa tulevaa investointikapasiteettia
- yritysten pääoman riittämättömyys, joka heikentää niiden teollista kehitysstrategiaa kansainvälisessä mittakaavassa.

1.4. Euroopan audiovisuaalialan sisältöteollisuus on siis heiveröistä. Se ei pysty vielä täysin vastaamaan kasvavaan maailmanlaajuiseen kilpailuun, minkä vuoksi on pohdittava sellaisia rahoitusstrategioita, joilla tuetaan ensisijaisesti alan kykyä kehittyä, integroitua, levittää tuotteitaan ja edistää niiden myyntiä kansainvälisesti. On erittäin tärkeää, että hallitukset tukevat kyseisten aloitteiden rahoitusta täydentävillä erityistoinmenpiteillä, joiden avulla pyritään moninkertaistamaan tuottajien lukumäärä etenkin kaikkein innovatiivisimmilla markkina-lohkoilla. Eurooppalaisen tuotannon laatu, johon päästään tehostamalla ammattikoulutuksen välineitä, sekä kyky vakiinnuttaa paikkansa maailmanmarkkinoilla ja kasvattaa siten markkinaosuuttaan pystyvät parhaiten takaamaan sisältöteollisuuden markkina-aseman ja osuuden eurooppalaisten tuottajien tuloista.

(¹) Komission *Norcontel Ltd.*:llä teettämän tutkimuksen *Economic Implications of New Communications Technologies on the Audiovisual Markets* (Uusien viestintätekniikoiden taloudelliset vaikutukset audiovisuaalialan markkinoihin) loppuraportti, 15. huhtikuuta 1997.

1.5. Komissio on vuodesta 1997 lähtien tutkinut perinpohjaisesti audiovisuaalialan politiikkaansa, jotta se voisi ottaa huomioon digitaalajan nykyiset ja tulevat vaikutukset. Toiminnasta mainittakoon Media II -ohjelma⁽¹⁾, audiovisuaalialan politiikkaa tutkineen korkean tason pohdintaryhmän selonteon herättämät mietteet ja asiakirjasta saatu palaute⁽²⁾, komission alan ammattilaisille järjestämät kuulemistilaisuudet Birminghamissa (huhtikuussa 1998) ja Helsingissä (syyskuussa 1999) sekä Vihreä kirja televiestinnän, tiedotusvälineiden ja tietotekniikan lähentymisestä.⁽³⁾

2. Komission ehdotus

2.1. Komission ehdottaman Media Plus -ohjelman avulla on tarkoitus luoda mahdollisimman suotuisat edellytykset, joiden lähtökohdaksi on johdonmukainen strategia selkeine tavoitteineen, ja auttaa Euroopan audiovisuaaliteollisuutta selviytymään havaituista vaikeuksista sekä antaa toimijoille tilaisuus hankkiutua uusilla markkinoilla mahdollisimman hyvään asemaan.

2.1.1. Eurooppalaisten toimijoiden tueksi suunniteltavien järjestelmien on oltava käytännönläheisiä ja pystyttävä sopeutumaan audiovisuaalialan markkinoiden tarpeisiin. Niin ikään on kiinnitettävä huomiota erityisesti rakenteellisiin toimenpiteisiin ja edistettävä sekä yhteiseen eurooppalaiseen ulottuvuuteen että jäsenvaltioiden kulttuuriseen ja kansalliseen monimuotoisuuteen liittyviä lisäarvoja.

2.1.2. Edellä esitetyn pohjalta on välttämätöntä

- luoda tieto- ja seurantajärjestelmä audiovisuaalialan markkinoiden uusia tarpeita ja kehitystä varten ja vaihtaa kokemuksia jäsenvaltioiden kesken yhteisvaikutuksen tehostamiseksi
- antaa etusija eurooppalaisille audiovisuaalisille teoksille levitettäessä ohjelmia maasta toiseen Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella
- suunnitella toimet täydentämään johdonmukaisesti yhteiseen strategiaan sisältyviä muita yhteisön toimia (perus- ja ammattikoulutusohjelmat, pk-yritysten ja tietoyhteiskunnan tekniikkaan liittyvät tukiohjelmat, eEurope -aloite⁽⁴⁾, ”Tietoyhteiskunta kaikille” -ohjelma, tutkimuksen ja tekno-

logisen kehittämisen viides puiteohjelma⁽⁵⁾, Info 2000 ja Simi, muut ammatilliset koulutusohjelmat kuten Sokrates ja Leonardo, yhteistyö sellaisten instituutioiden kuin Heureka⁽⁶⁾ kanssa jne.)

- pyrkiä siihen, että jäsenvaltio- ja aluetasolla toteutettavat politiikat täydentävät toisiaan ja niissä otetaan nykyistä paremmin huomioon sellaisten maiden teollisuuden erityistarpeet, joiden audiovisuaalialan tuotantokapasiteetti on vähäinen tai tuotanto on suunnattu suppealle maantieteelliselle ja kielialueelle
- tukea sellaisia audiovisuaalisen ketjun vaiheita, joissa jäsenvaltioiden tuki voisi tuottaa lisäarvoa (ennen kaikkea tuotantoprosessin alku- ja loppuvaiheissa)
- arvioida tukia asianmukaisesti ja järjestelmällisesti ja ryhtyä tarpeellisiin mukauttamistoimenpiteisiin sekä lisätä markkinoilla menestymiseen perustuvien automaattisten tukijärjestelmien käyttöä
- toteuttaa sellaisia kokeiluhankkeita, joiden avulla ohjelman tärkeimmät tukijärjestelmät voidaan mukauttaa tarpeisiin välittömästi sen jälkeen, kun niistä on saatu vakuuttavia tuloksia⁽⁷⁾
- jatkaa yhteistyötä sellaisten unioniin kuulumattomien maiden kanssa, joilla on audiovisuaalisen sisällön toimintaperiaatteissaan samat tavoitteet kuin Euroopan unionilla.

2.2. Media II:n tavoin Media Plus -ohjelman puitteissa toteutettavissa toimissa keskitytään tukemaan kahta eri toimintalohkoa: peruskoulutusta ja ammatillista koulutusta (perustamissopimuksen 150 artikla) sekä teollisuutta (perustamissopimuksen 157 artikla)⁽⁸⁾, johon sisältyy hankkeiden kehittäminen, levitys, kaupan pitäminen ja myynninedistäminen.

2.2.1. Tässä tarkoituksessa on tehty kaksi ehdotusta neuvoston päätökseksi. Kummankin ehdotuksen tavoitteena on toteuttaa politiikkaa, joka on sovitettu markkinoiden erityispiirteisiin ja suunnattu päättäväisesti optimoimaan hyöty, jonka eurooppalainen audiovisuaalialan sisältöteollisuus voi saada tekniikan kehitymisestä.

2.2.2. Taloudellisen tuen muotoja arvioidaan ja mukautetaan ajoittain. Komissio voi tarvittaessa esittää arvioiden pohjalta kumppaakin välinettä täydentäviä toimia.

(1) TSK:n lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan audiovisuaalisten ohjelmien teollisuuden ammattilaisten koulutusohjelmasta (Media II)”, EYVL C 256, 2.10.1995.

(2) ”Digitaalika ja Euroopan audiovisuaalialan politiikka”, audiovisuaalialan politiikkaa tutkineen korkean tason pohdintaryhmän selonteko, Luxemburg 1998.

(3) KOM(1997) 623 lopull. ja KOM(1999) 108 lopull. TSK:n lausunto EYVL C 214, 10.7.1998. Birminghamissa ja Helsingissä järjestettyjen konferenssien päätelmät ovat luettavissa Internet-sivuilta seuraavista osoitteista: <http://europa.eu.int/eac> ja <http://presidency.finland.fi>.

(4) eEurope – Tietoyhteiskunta kaikille, KOM(1999) 687 lopullinen.

(5) TSK:n lausunto aiheesta ”Tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen viides puiteohjelma (1998–2002)”, EYVL C 407, 28.12.1998.

(6) Audiovisuaalialan Heureka on vuonna 1989 perustettu yleiseurooppalainen hallitustenvälinen organisaatio, jonka tavoitteena on edistää audiovisuaalialan eurooppalaista teollisuutta. Siinä on 35 jäsentä (jäsenvaltiot sekä Euroopan komissio ja Euroopan neuvosto, joka on Heurekaan liitännäisjäsen).

(7) EYVL C 343, 11.11.1998, s. 10–16.

(8) Media II -ohjelma pohjautui niin ikään kahteen ammatillista koulutusta koskevaan neuvoston päätökseen (perustamissopimuksen 127 artikla). Ohjelma pantiin täytäntöön 22. joulukuuta 1995 annetulla neuvoston päätöksellä N:o 95/564/EY, EYVL L 321, 30.12.1995, s. 33. Kehittämisen ja levityksen osalta (perustamissopimuksen 130 artikla) ohjelma pantiin täytäntöön 10. heinäkuuta 1995 annetulla neuvoston päätöksellä N:o 95/563/EY, EYVL L 321, 30.12.1995, s. 25.

2.3. Ehdotettujen koulutustoimien (Media – Koulutus) perustavoitteena on

- uuden tekniikan hyödyntäminen taiteellisesti korkeatasoisten ja kaupallisesti lupaavien ohjelmien tuotannossa ja levityksessä
- Euroopan markkinoiden ja kansainvälisten markkinoiden kehitysmahdollisuuksien huomioon ottaminen
- Euroopan tason ja kansainvälinen taloushallinto, lainsäädännölliset näkökohdat, tuotannon rahoitus, kaupan pitäminen ja levitys mukaan luettuina
- toimitustekniikat, erityisesti interaktiivisissa ohjelmissa, joita on tarkoitus hyödyntää uusissa sähköisissä levitysvälineissä.

2.4. Korkealaatuisten audiovisuaalisten ohjelmien tuotanto, josta saadaan huomattavia tuloja yhä useamman levityksessä käytettävän apuvälineen kautta, vaatii huomattavia investointeja. Media Plus -ohjelman tuki on käynnistettävä jo hankkeiden valmisteluvaiheessa tarkoituksenmukaisella kehittämistyöllä, jossa määritellään hankkeen toteuttamiskelpoisuus ja teoksen odotettu kannattavuus suhteessa tuotantokustannuksiin ja kaupallisiin odotuksiin. Tällainen menettely, joka on yleinen muilla teollisuudenaloilla, on hyvin yksipuolinen, kun on kyse audiovisuaalisista teoksista. Menettelyn vuoksi tuotetaan usein heikosti kannattavia hankkeita.

2.5. Levityksen ja kaupan pitämisen tukeminen on ehdotetun Media Plus -ohjelman tärkein toimintalohko, koska se vaikuttaa suoraan investointien takaisinmaksuun ja kannattavuuteen ja on välttämätöntä eurooppalaisten audiovisuaalisten sisältöjen vahvan markkina-aseman varmistamiseksi. Tämän vuoksi on laadittava ja hyödynnettävä erityisesti sellaisia teoksia sisältäviä ohjelmaluetteloita, joita käytetään toistuvasti lukuisissa eri muodoissa ja levityskanavissa, kuten elokuvat, fiktiot, dokumentit ja animaatiot.

2.6. Edistämistukien erityistavoitteet ovat yleisesti ottaen samantapaiset kuin levitystukien. Levitystukia täydentävillä järjestelmillä pyritään kuitenkin helpottamaan eurooppalaisten teosten ja ohjelmien pääsyä Euroopan markkinoille ja kansainvälisille markkinoille.

2.7. Kehittämistä, levittämistä ja edistämistä koskevilla toimilla on noudatettava kilpailua koskevia perustamissopimuksen määräyksiä erityisesti valtion tukien osalta.

3. Yleistä

3.1. Komitea kannattaa komission ehdotusta siltä osin kuin se koskee täydentäviä toimenpiteitä, joilla edistetään yhteisen kulttuuriperinnön tunnetuksi tekemistä. Komitea huomauttaa kuitenkin seuraavaa:

- Media Plus -ohjelmaan on osoitettu niukasti määrärahoja, eikä niiden turvin saavuteta sille asetettuja kunnianhimoisia tavoitteita. Tämän vuoksi komitea kehottaa lisäämään kyseisen budjettikohdan määrärahoja. Alan markkinamekanismit ovat tietyillä osa-alueilla riittämättömiä eikä Euroopan rahoitussektori yleensä osallistu audiovisuaalialan investointeihin, koska se ei halua ottaa riskejä kyseisillä sektoreilla.
- Koska kyseessä on kulttuuri-identiteettimme tunnetuksi tekeminen, tätä seikkaa olisi korostettava ehdotuksessa.
- Toimialalle olisi hyötyä siitä, että edellisten ohjelmien arvioinnista annettaisiin enemmän tietoja, sillä nykyisellään niitä ei ole riittävästi saatavilla.
- On annettava etusija erityisesti teknologiselle kehittämiselle ja innovaatiolle sekä määrärahojen jaon tehostamiselle.
- Komission tulee perustaa Euroopan tietoyhteiskuntavirasto koordinoimaan multimediatauotannon eri lähentämishankkeita.

3.2. On siis olemassa todellinen tarve hyväksyä nyt tehty ehdotus varsinkin siksi, että se tuo alalle lisäarvoa ja edistää audiovisuaalisten teosten vapaata liikkumista valtiosta toiseen. Samalla se vahvistaa ja parantaa yhtäältä audiovisuaalialan eurooppalaisen tuotantoteollisuuden kilpailukykyä ja toisaalta eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin tuntemusta. Kaiken tämän vuoksi alalla on perusteltua ryhtyä yhteisön toimiin.

3.3. Komitea pahoittelee kuitenkin sitä, ettei ehdotuksessa ole otettu huomioon eurooppalaisen audiovisuaaliteollisuuden tärkeyttä sekä yrityksille että myös siksi, että ala tekee kulttuuriamme ja demokraattisia arvojamme tunnetuksi.

3.3.1. Audiovisuaalialan teollisuudella myönnetään olevan kulttuuriulottuvuus ja sen tuote on erityisluonteisuutensa ansiosta ainutlaatuinen, minkä vuoksi Euroopassa on perinteisesti audiovisuaalisten välineiden osalta pyritty tasapainottamaan seuraavat seikat:

- yhtäältä demokraattiselle yhteiskunnalle ominainen sanan- ja tiedottamisen vapaus ja
- toisaalta yhteinen etu, joka oikeuttaa muun muassa suojelemaan alaikäisiä, torjumaan rasismia ja muukalaisvihaa, säilyttämään yksityisyyden suojan, kehittämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta tai takaamaan moniarvoisuuden.

3.4. Ehdotuksessa tulisi arvioida sen täytäntöönpanon työlisyyksivaikutuksia. Audiovisuaalialalla on tässä suhteessa voimakasta kasvupotentiaalia, ja komission olisi yhteisön toimintaperiaatteita ja toimenpiteitä suunnitellessaan ja toteuttaessaan otettava aina huomioon tavoitteena oleva korkea työllisyysaste.

3.5. Koulutustuen avulla tulee parantaa sovellettua koulutusta antavien ammattioppilaitosten ja ammatillista peruskoulutusta antavien korkeakoulujen välistä koordinoitua ja välttää niin ikään tukien liiallista pirstomista. TSK esittää toivomuksen, että asetettaisiin toimintakriteereitä, joiden avulla ohjelmia ja niiden rahoitusta hyödynnetään mahdollisimman hyvin ja nuorille korostetaan entisestään pedagogisia näkökohtia.

3.5.1. Joka tapauksessa katsotaan olevan tärkeää varmistaa ammattioppilaitosten ja asianomaisten yritysten välinen tehokas ja kestävä yhteys. Näin tasapainotetaan peruskoulutus ja erityiskoulutus, jolla taataan audiovisuaalialan ammattilaisten elinikäisen koulutuksen kehittäminen. Toiminnassa on hyödynnettävä

- etäopetusta käyttämällä uutta tekniikkaa ja sen sovelluksia audiovisuaalisten teosten tuotantoon
- uuden tekniikan ja erityisesti digitaalitekniikan tarjoamaa pedagogista innovaatiota.

3.5.2. Ammatilliseen koulutukseen suunnatuilla asianmukaisilla toimenpiteillä on mahdollista parantaa ammattilaisten kykyä sijoittua työmarkkinoille ja sopeutua työelämään, edistää yrittäjähenkisyyttä erityisesti sellaisten toimien avulla, jotka vauhdittavat pk-yrityksiä hyödyttävää teknologista innovaatiota, ja kehittää muiden toimijoiden tasavertaisia mahdollisuuksia. Tällaisten täydentävien toimenpiteiden toteuttaminen tuottaa lisäarvoa myös Euroopan kulttuuriselle ja kielelliselle monimuotoisuudelle.

Joka tapauksessa on pyrittävä varmistamaan, että koulutus vastaa todellisuutta, ja lisättävä nuorille suunnatun pedagogiikan tukea.

3.5.3. TSK kannustaa komissiota sisällyttämään ohjelmaan toimenpiteitä, joilla edistetään aktiivisesti naisten osallistumista kyseisen koulutusohjelman täytäntöönpanoon ja taataan alalle vastaisuudessa nykyistä enemmän naisia, koska naisten mukautuminen kehittää alaa myönteiseen suuntaan.

3.6. Audiovisuaalisten teosten kehittämistä, levitystä ja edistämistä koskevien toimenpiteiden osalta komitea katsoo olevan välttämätöntä edistää audiovisuaalialan eurooppalaista

teollisuutta tukemalla itsenäisten eurooppalaisten yritysten pääsyä markkinoille sekä audiovisuaalialan eurooppalaisten teosten ja yritysten tunnetuksi tekemistä, ja aivan erityisesti itsenäisten yritysten pääsyä markkinoille. Komitea katsoo niin ikään, että kaikki sellaiset toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotka parantavat eurooppalaisen audiovisuaalisen perinnön tarjontaa yleisölle digitalisoimalla ja yhdistämällä pääomaa Euroopan tasolla, ennen kaikkea yleissivistävän koulutuksen tarpeiden sekä pedagogiikan kannalta. TSK katsoo periaatteessa, että olisi annettava etusija audiovisuaalisten teosten kehittämiseen liittyville näkökohdille pikemminkin kuin levitykselle ja myynnin edistämiselle.

3.6.1. Olisi paneuduttava audiovisuaalisen lähetystoiminnan harjoittajien väliseen yhteistyöhön, erityisesti siten että toimet toteutetaan erityisorganisaatioiden, kuten audiovisuaalisen Heurekan kanssa, ja ryhdytään ohjelman edistämistavoitteita vastaaviin yhteistoimiin.

3.6.2. eEurope-aloitteen puitteissa on kehitettävä kokeilu-hankkeita, joiden avulla yhdenmukaistetaan ja sovitetaan yhteen kaikki audiovisuaalialan investointeihin myönnettävät tukitoimenpiteet, ja hyödynnettävä eri tukijärjestelmien välistä yhteisvaikutusta. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä, että on välttämätöntä arvioida riittävästi tähän mennessä käytetyistä audiovisuaaliteollisuuden eri tukivälineistä saatuja tuloksia ja antaa yhteisön muille toimielimille ja elimille tilaisuus tarkastella niitä.

3.6.3. Komitea ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että tarkoituksena on taata tehokas yhteistyö uuteen tekniikkaan liittyvien toimien, erityisesti viidennen puiteohjelman mukaisten toimien kanssa, sillä yhteisön tuotteen on oltava korkealaatuista, jotta tutkimus luottaa jälleen kyseisen puiteohjelman edistämismekanismiin.

3.6.4. On käynnistettävä tehokkaat tukijärjestelmät hanke-ryhmiä esittäville yrityksille, annettava etusija automaattisille tukijärjestelmille ja taattava, että toimet ovat mahdollisimman avoimia.

3.6.5. TSK katsoo, että etusija on annettava hankkeille, joita voidaan hyödyntää kaupallisesti eri markkinoilla mahdollisimman pitkään. Ohjelmien levittämiseksi komitea kannattaa tekstityksen tukemista siten, että pyritään löytämään tasapaino teoksen kokonaisuuden kunnioittamisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden välillä, optimoimaan kustannukset, kansalaisten kysyntä ja täydentämään tekstitystä jälkikäänityksellä, jotta päästään tekniikan ansiosta yhä helpommin toteutettavissa olevaan tasapainoon.

4. Lopuksi komitea pahoittelee sitä, ettei komissio ole asettanut ohjelman rahoitukselle eikä sen tuomalle lisäarvolle nykyistä kunnianhimoisempia tavoitteita. Komitea esittää konkreettisesti seuraavaa:

– Komitea korostaa, että kulttuuritoimien konkretisoimiseksi ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin edistämiseksi ja sen poliittisen ulottuvuuden luomiseksi käyttäjille on annettava kulttuurivalistusta ja -tiedotusta sekä palveltava samanaikaisesti teollisuutta ja jäsenvaltioita. Sillä komission tulee laatia itselleen eurooppalainen tietoyhteiskuntaohjelma, jonka avulla koordinoidaan multimedian lähentymisalotteita.

- Kyseinen väline, jota TSK ehdotti jo Oulun julistuksen yhteydessä, saattaisi olla todellisuudessa eri alojen epämuodollinen korvaus-, yhteistyö- ja koordinoititaho tuotettaessa ja levitettäessä tuotteita yhden eurooppalaisen tuotemerkin turvin, ja siihen voitaisiin yhdistää rahoitus ja suunnitteilla olevat rahoitustukijärjestelmät.
- Audiovisuaalialalle olisi syytä luoda muita edistämisvälineitä, kuten takuurahasto, jollaista komissio aikoinaan ehdotti, mutta jonka perustamiseksi ei toistaiseksi ole ryhdytty toimiin.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tietyistä maanteiden tavaraliikenteen ehdoista ja yhdistettyjen kuljetusten edistämisestä Euroopan yhteisön ja Bulgarian tasavallan sekä Euroopan yhteisön ja Unkarin tasavallan välillä tehtyjen sopimusten nojalla saatujen lupien jakamisesta jäsenvaltioiden kesken"

(2000/C 168/04)

Neuvosto päätti 10. huhtikuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 71 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 6. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Dethmer H. Kielman.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 111 ääntä puolesta ja 1 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Neuvosto valtuutti 7. joulukuuta 1995 komission neuvottelemaan Unkarin, Romanian ja Bulgarian kanssa yhdestä tai useammasta maanteiden kauttakulkuliikennettä koskevasta sopimuksesta. Tarkoituksena oli ratkaista Kreikan ja muiden jäsenvaltioiden välisen maanteiden tavaraliikenteen sujumista koskeva ongelma esimerkiksi siten, että maantieliikennettä varten myönnetään vastavuoroisesti kauttakululupia.

1.2. Komission ensisijainen tavoite oli monenkeskisen sopimuksen solmiminen. Kyseiset kolme maata halusivat kuitenkin tehdä mieluummin erilliset sopimukset. Sopimukset päättyivät automaattisesti maiden liittyessä Euroopan unionin jäseniksi.

1.3. Komission ehdotus perustuu asiakirjaan KOM(1999) 666 lopullinen "Ehdotus: neuvoston päätös tietyistä maanteiden tavaraliikenteen ehtoja ja yhdistettyjen kuljetusten edistämistä koskevan Euroopan yhteisön ja Bulgarian tasavallan sopimuksen allekirjoituksesta". Komitean lausunnossa rajoitetaan kuitenkin käsittelemään asiakirjaa KOM(1999) 667 lopullinen "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tietyistä maanteiden tavaraliikenteen ehdoista ja yhdistettyjen kuljetusten edistämisestä Euroopan yhteisön ja Bulgarian tasavallan sekä Euroopan yhteisön ja Unkarin tasavallan välillä tehtyjen sopimusten nojalla saatujen lupien jakamisesta jäsenvaltioiden kesken".

1.4. Komissio on päässyt sopimukseen Unkarin tasavallan ja Bulgarian tasavallan kanssa, mutta Romanian tasavallan kanssa tämä ei vielä tähän mennessä ole onnistunut. Siksi käsillä oleva ehdotus liittyy pelkästään neuvoston päätökseen sopimusten tekemisestä Unkarin ja Bulgarian kanssa. Komissiolla on kuitenkin vahva pyrkimys päästä pian sopimukseen myös Romanian kanssa, sillä muutoin Unkarin ja Bulgarian kanssa tehtyjen sopimusten todellinen merkitys jää hyvin vähäiseksi.

1.5. Koska Itä-Euroopassa on tieliikenteeltä säännöllisesti peritty korkeita, syrjiviä veroja sekä veronluonteisia maksuja, sopimuksissa on määritelty, että on sallittua periä ainoastaan ei-syrjiviä, infrastruktuurin käyttöön liittyviä maksuja tai tulleja. Itse kuljetustoiminnasta ei saa kerätä mitään erityismaksuja tai veroja.

1.6. Sopimuksissa on nimenomaisesti määritelty, että Bulgarian ja Unkarin kautta tapahtuvaan kauttakulkuun saavat lupia käyttää ainoastaan ajoneuvot, jotka täyttävät vähintään Euro 1 -normit.

1.7. Ehdotuksessa neuvoston päätökseksi sopimusten tekemisestä Unkarin ja Bulgarian kanssa todetaan, että vuosittain Unkarilta saatavien 12 500 luvan ja Bulgarianlta saatavien 13 000 luvan jakamisesta jäsenvaltioiden kesken säädetään erillisellä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella. Nyt käsillä olevalla asetusehdotuksella on siis tarkoitus säätää lupien jakamisesta jäsenvaltioiden kesken.

2. Yleistä

2.1. Kauttakululupien jäsenvaltioille jaon laskuperusteena komissio on käyttänyt Unkarin kauttakuljetustilastoja.

2.2. Koska neuvottelujen päämääränä on yhteisön kannalta Kreikan ja muiden jäsenvaltioiden välillä maanteitse tapahtuvan tavaraliikenteen helpottaminen Bulgarian, Romanian ja Unkarin kautta kulkevan liikennekäytävän avulla, Unkarin kauttakuljetustilastot ovat keskeisimmät. Tilastoista tulisi selvittää, että matkat, joiden määränpää on "jossakin toisessa jäsenvaltiossa", on tehty Bulgarian, Romanian ja Unkarin käsittävän koko liikennekäytävän kautta. Huomiota on kiinnitettävä mm. matkoihin, jotka on kuljettu entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian ja Jugoslavian liittotasavallan kautta.

2.3. Saatavilla olevissa Unkarin kauttakuljetustilastoissa jaotteluperusteina voidaan käyttää

- matkan lähtömaata
- ajoneuvon rekisteröintimaata.

Näiden tietojen perusteella on mahdollista yksilöidä matkat,

- jotka ovat alkaneet Kreikasta ja
- jotka on tehty jossakin jäsenvaltiossa rekisteröidyllä ajoneuvolla.

2.3.1. Koska vuoden 1998 kolmea ensimmäistä neljänestä koskevat Unkarin kauttakuljetustilastot ovat saatavilla ja soveltuvat käsillä olevaa tarkoitusta varten, komissio ehdottaa niitä käytettäväksi perustana jaettaessa lupia jäsenvaltioille.

2.3.2. Komitea katsoo, että koska maanteitse tapahtuvista kauttakuljetuksista ei ole olemassa luotettavia tilastotietoja, vuoden 1998 kolmen ensimmäisen neljänneksen ajalta saatavilla olevia Unkarin tilastoja hyödyntämällä saadaan olennaisimmat tiedot.

2.3.3. Komitea korostaa lisäksi, että Romanian osallistuminen on oleellista Kreikasta muihin jäsenvaltioihin kulkevan käytävän tehokkaan toiminnan kannalta. Se kehottaaakin komissiota panostamaan voimakkaasti Romanian kanssa käytävien neuvottelujen jatkamiseen ja niiden saattamiseen pikaisesti päätökseen.

3. Erityistä

3.1. Komissio toteaa Unkarin kauttakuljetustilastojen perusteella, että vuoden 1998 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana Kreikasta lähtien Unkarin kautta jossakin EU:n jäsenvaltiossa rekisteröidyllä ajoneuvolla tehtyjen kuljetusten määrä oli yhteensä 6 723. Näistä Kreikan osuus oli 6 646 eli lähes 99 %. Neljän jäsenvaltion, Espanjan, Irlannin, Luxemburgin ja Portugalin, osalta ei ollut kirjattu yhtään ajoa (ks. liite).

3.2. Komissio toteaa kyseisten (väliaikaisten) tietojen perusteella, että "ei – – pidetä tarkoituksenmukaisena, että Kreikalle annettaisiin 99 prosenttia luvista". Komitea katsoo, että todellisuutta vastaavan käsityksen luomiseksi on käytettävä objektiivisia arviointiperusteita. Se kehottaa komissiota keräämään mahdollisimman nopeasti täsmällistä tietoa, jonka perusteella voidaan saada luotettava kuva, jotta Kreikkaa voidaan kohdella samalla tavoin kuin kaikkia muita jäsenvaltioita.

3.3. Lisäksi komissio ehdottaa, että kullekin jäsenvaltiolle annetaan kiinteämääräiset 100 lupaa, joka on vähän alle prosentti käytettävissä olevien lupien määrästä. Jäljellä olevat luvat jaettaisiin suhteessa vuoden 1998 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana Unkarin kautta tehtyjen kuljetusten todelliseen määrään.

3.3.1. Komitea pitää komission kullekin jäsenvaltiolle jaettavaksi ehdottamaa 100 kiinteän luvan määrää liian korkeana, kun otetaan huomioon, että neljän jäsenvaltion kohdalla ei ole kirjattu yhtään kuljetusta ja lisäksi kuuden jäsenvaltion osuudeksi jää alle viisi kauttakuljetusta. Se ehdottaa kiinteäksi määräksi 50:tä, jolloin käytettäväksi jää vielä 750 lupaa, jotka voidaan jakaa suhteessa vuoden 1998 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana tehtyjen kauttakuljetusten määrään.

Komitean mielestä tällainen jako olisi komission esitystä oikeudenmukaisempi ja vastaisi paremmin todellisuutta.

3.4. Edellä mainitun perusteella kiinteiden lupien määrä olisi 750 komission ehdottaman 1 500:n sijaan, ja tämän lisäksi Kreikalle annettaisiin Bulgarian myöntämistä luvista 12 109 kappaletta 11 368:n sijaan ja Unkarin myöntämistä luvista 11 614 lupaa 10 874:n sijaan.

3.4.1. Tämä laskutapa tekee komitean mielestä paremmin oikeutta myös komission itse asetusehdotuksessaan esittämälle kannalle, jonka mukaan "luvat olisi jaettava perustein, joissa Kreikan ja muiden jäsenvaltioiden väliset tosiasialliset maantielikenteen virrat otetaan täysimääräisesti huomioon".

3.5. Komitea kannattaa komission asetusehdotuksen 4 artiklassa esittämää ajatusta, jonka mukaan jäsenvaltiot palauttavat komissiolle ennen kunkin vuoden syyskuun 15. päivää luvat, jotka jäävät käyttämättä ennen kyseisen vuoden loppua, jotta ne voidaan jakaa muille jäsenvaltioille.

3.6. Mikäli komissio kannattaa komitean ehdotusta lupien oikeudenmukaisen jakoperusteen soveltamisesta, myös asetusehdotuksen liite, jossa lupien jako on esitetty, on muutettava vastaavasti.

4. Päätelmät

4.1. Komitea katsoo, että Unkarin kauttakuljetustilastot tarjoavat komissiolle oikean tilastopohjan lupien jakoehdotuksen laatimiselle.

4.2. Komitea pitää pikaista sopimukseen pääsyä Romanian kanssa erittäin tärkeänä lupien tehokkaan hyödyntämisen kannalta.

4.3. Lupien jakoehdotuksen osalta komitea korostaa, että mikäli jollekin jäsenvaltiolle näyttäisi käytettävissä olevien tilastojen mukaan kuuluvan suuri osuus luvista, luvat tulee todella myös myöntää kyseiselle jäsenvaltiolle.

4.4. Komitea toteaa edelleen, että myös lupien vähäisen määrän huomioon ottaen ei ole toivottavaa, että jokaiselle

jäsenvaltiolle myönnetään kiinteämääräiset 100 lupaa. Käytettävissä olevista tilastoista selviää, että useat jäsenvaltiot eivät suorita lainkaan tai juuri ollenkaan maantiekuljetuksia Kreikan ja muiden jäsenvaltioiden välillä. Komitean mielestä kullekin jäsenvaltiolle varattavat kiinteät 50 lupaa on riittävä lupien jaon lähtökohta.

4.5. Komitea kannattaa komission ehdotusta, jonka mukaan käyttämättä jäävät luvat palautetaan komissiolle vuosittain ennen syyskuun 15. päivää, jotta lupia tarvitsevat jäsenvaltiot voivat vielä hyödyntää niitä.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Lupien jakaminen jäsenvaltioiden kesken

Tuoreimmat käytettävissä olevat Unkarin kauttakuljetustilastot koskevat vuoden 1998 kolmea ensimmäistä neljänneistä. Yhteisön jäsenvaltioissa rekisteröidyillä ajoneuvoilla tehtiin mainittuna ajanjaksona kuljetuksia Kreikasta lähtien Unkarin kautta seuraavasti:

Rekisteröintimaa	Kauttakuljetusten lukumäärä
Belgia	2
Tanska	6
Saksan liittotasavalta	20
Kreikka	6 646
Espanja	0
Ranska	1
Irlanti	0
Italia	1
Luxemburg	0
Alankomaat	29
Itävalta	11
Portugali	0
Suomi	1
Ruotsi	4
Yhdistynyt kuningaskunta	2
Yhteensä	6 723

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: neuvoston asetus maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (EY) N:o 1255/1999 muuttamisesta”

(2000/C 168/05)

Neuvosto päätti 24. tammikuuta 2000 EY:n perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -jaosto antoi lausuntonsa 19. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Adalbert Kienle.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon äänin 78 puolesta, 2 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Yhteisö on jo 16 vuoden ajan tukenut lasten ja nuorten maidonkulutusta. Tukijärjestelmän piiriin kuuluville koululaisille tarjotaan päivittäin neljänneslitra tuettua maitoa. Yhteisö on antanut tähän tarkoitukseen vuosittain 96 miljoonaa euroa.

1.2. Komissio on nyt käsiteltävässä ehdotuksessa tarkistanut alkuperäistä aikomustaan lopettaa EU-tuen antaminen koulumaito-ohjelmalle. Komissio haluaa kuitenkin alentaa yhteisön tukea ja ehdottaa järjestelmän jatkamista siten, että yhteisö rahoittaa siitä 50 prosenttia ja jäsenvaltiot 50 prosenttia. EU:n rahoitusosuus alentuisi näin 48 miljoonaan euroon.

2. Huomioita

2.1. Komitea on sitä mieltä, että koulumaito-ohjelmassa on myynninedistämistavoitetta enemmän kyse etenkin terveyttä, ravitsemusta ja sosiaalipolitiikkaa koskevista tärkeistä tavoitteista, varsinkin kun ohjelman piiriin kuuluva maitomäärä on vain 0,3 prosenttia mejereihin toimitettavasta kokonaismaitomäärästä.

2.2. Ohjelman lopettaminen johtaisi väistämättä siihen, että kouluissa tarjottaisiin ja juotaisiin nykyistä vähemmän maitoa. Haittavaikutukset kohdistuisivat lapsiin ja nuoriin. Talous- ja sosiaalikomitea muistuttaa, että huolestuttavan monet lapset lähtevät kouluun syömättä aamiaista. Koulumaito on monille koululaisille ainoa maidonkulutuksen muoto.

2.3. Komitea on tyytyväinen siihen, että maatalousneuvosto on ilmaissut periaatteessa kannattavansa painokkaasti koulumaito-ohjelman säilyttämistä. Tämän vuoksi komissio on tarkistanut alkuperäistä aikomustaan lopettaa ohjelmalle annettu EU:n tuki.

2.4. Komitea painottaa tasapainoisen ravinnon tärkeää merkitystä lapsuudessa ja kouluikässä. Maito on yksi tärkeimmistä elintarvikkeista, joka tulisi kaikin ajanmukaisin jakelu- ja markkinointitoimin tehdä houkuttelevaksi lapsille tai nuorille. Komitean mielestä on vastaisuudessaakin tarpeellista, että lapsille ja nuorille tarjotaan tuettua koulumaitoa kaikkialla yhteisössä.

2.5. Komitea pelkää kuitenkin, että komission ehdotuksen toteuttaminen johtaisi monissa jäsenvaltioissa koulumaidon tarjonnan lakkauttamiseen. Tämän vuoksi se vaatii ratkaisua, jolla varmistetaan koulumaito-ohjelman jatkuminen. Poliittinen periaatekiista yhteisrahoituksesta ei missään tapauksessa saa johtaa siihen, että lapset ja nuoret ovat häviäjiä.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission ehdotus maataloustuotteiden hinnoista (2000/2001)”

(2000/C 168/06)

Neuvosto päätti 13. maaliskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -jaosto antoi lausuntonsa 19. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Rudolf Strasser.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon äänin 71 puolesta, 12 vastaan 8:n pidättyessä äänestämästä.

1. Komission ehdotuksen sisältö

1.1. Hintaehtodukset

1.1.1. Komissio viittaa maataloustuotteiden hintoja markkinointivuonna 2000/2001 koskevan ehdotuksensa perusteissa toukokuussa 1999 tehtyihin Agenda 2000:ta koskeviin päätöksiin, joiden mukaan viralliset hinnat tai määrät on vahvistettava vuosittain vain muutamien alojen osalta. Näin ollen markkinointivuodeksi 2000/2001 on vahvistettava viljan ja riisin kuukausikorotukset, sokerialaa koskevat erinäiset hinnat ja määrät, silkkiäistoukkien tuki sekä lampaanlihan ja sianlihan perushinnat. Komissio ehdottaa noudatettavan ns. monivuotista mallia eli kyseisten alojen viralliset hinnat ja määrät vahvistetaan – sokerialaa lukuun ottamatta – määrittelemättömäksi ajaksi.

1.1.2. Viljan interventiohintaa (nykyisin 119,19 euroa tonnilta) lasketaan Agenda 2000:ta koskevien päätösten mukaisesti markkinointivuonna 2000/2001 7,5 prosenttia 110,25 euroon tonnilta ja markkinointivuonna 2001/02 edelleen 7,5 prosenttia 101,31 euroon tonnilta. Samalla pinta-alatukea korotetaan nykyisestä 54,34 eurosta tonnilta 58,67 tai 63,00 euroon. Komissio ehdottaa, että nykyisiä kuukausikorotuksia, joiden suuruus on 1 euro tonnilta kuukaudessa, lasketaan 0,93 euroon markkinointivuodeksi 2000/2001 ja 0,85 euroon markkinointivuodesta 2001/2002 lähtien. Lisäksi komissio ehdottaa Ruotsin interventiojakson (nykyisin 1. joulukuuta–30. kesäkuuta) muuttamista muissa kuin eteläisissä jäsenvaltioissa sovellettavaa jaksoa vastaavaksi.

1.1.3. Öljykasvien siementen suoraa perustukea lasketaan kolmessa vaiheessa viljojen tuen ja kesannointituen tasolle.

1.1.4. Toukokuussa 1999 tehtyjen päätösten mukaisesti kauden 2000–2006 pakolliseksi kesannointiasteeksi määrättiin 10 prosenttia. Sitä voidaan kuitenkin muuttaa markkinatilanteen mukaan.

1.1.5. Komissio ehdottaa, että riisin kuukausikorotus (2 euroa tonnilta kuukaudessa) säilytetään ennallaan.

1.1.6. Sokerin osalta komissio ehdottaa sekä virallisten hintojen (perus-, vähimmäis-, interventio- ja tavoitehinnat) että kuukausittaisten varastointikustannusten korvausten säilyttämistä nykyisellä tasolla.

Komissio muistuttaa, että markkinointivuoden 2000/2001 tuotantokiintiöitä voidaan joutua perusasetuksen 26 artiklan mukaisesti alentamaan, jos GATT-velvoitteet sitä edellyttävät.

1.2. Talousarviotilanne

1.2.1. Tammikuussa 2000 komissio arvioi varainhoitovuoden 2000 määrärahatarpeeksi 37 471 miljoonaa euroa. Tämä merkitsee 582 miljoonan euron lisätarvetta suhteessa talousarvioon (josta komissio teki päätöksen 16. joulukuuta 1999). Eurooppa-neuvoston Berliinissä hyväksymät rahoitusnäkymät tarvitsisi siten ylittää 119 miljoonalla eurolla.

1.2.2. Komissio huomauttaa, että tammikuussa tehdyssä EMOTR:n tukiosaston määrärahojen tarvearviossa, joka on 37 471 miljoonaa euroa, otettiin huomioon kehitys, joka on tapahtunut talousarvion perustana olleisiin taloudellisiin odotuksiin sekä lainsäädännöllisiin tekijöihin nähden. Komissio korostaa, että hintaehtodukset eivät vaikuta tammikuussa tehtyyn varainhoitovuoden 2000 tarvearvioon.

1.2.3. Talousarviossa määritettiin euron ja dollarin pariteettiä 1 : 1,12. Jos varainhoitovuoden keskimääräinen reaaliarvo on 1 euro = 1,04 dollaria, voi komission käsityksen mukaan syntyä 400 miljoonan säästöt.

1.2.4. Lampaan- ja vuohenlihan, maitotuotteiden, viinin sekä oliivien määrärahatarvetta tarkistettiin pienemmäksi, kun taas naudanlihan, kuitukasvien ja sokerin määrärahatarve katsottiin talousarvion perustana olevaa ennakoarviota suuremmaksi.

2. Yleistä

2.1. Komitea toteaa pahoitellen, ettei komission ehdotuksessa maataloustuotteiden hinnoista (2000/2001) tällä kertaa käsitellä maatalouden yleistilannetta eikä maatalous- ja elintarviketuotannon tai maataloustuottajien tulojen ja elintarvikkeiden hintojen kehitystä.

2.2. Komitea muistuttaa, että se on jo monta kertaa pyytänyt komissiota tutkimaan YMP:n ja erityisesti maataloustuotteiden tuottajahintojen alennusten vaikutuksia kuluttajahintoihin, elintarvikkeiden laatuun, ympäristöön, työllisyyteen jne. Komitea panee merkille, että helmikuussa 2000 ilmestyneessä analyysissä YMP:n uudistuksen vaikutuksista komissio yksilöi mm. kuluttajille mahdollisesti koituvia etuja. Tämä analyysi voi kuitenkin kattaa vain joitakin komitean toivoman tutkimuksen näkökohtia.

2.3. Komitea ilmaisi jo viime vuonna hintapaketista antamassaan lausunnossa huolensa maataloustuottajien tulokehityksestä useimmissa EU:n jäsenvaltioissa. Pelko tulopaineiden jatkumisesta on vuonna 1999 tapahtuneen tulokehityksen perusteella valitettavasti osoittautunut perustelluksi. Maataloudesta saadut reaalitytulot laskivat vuonna 1999 Eurostatin ennusteiden mukaisesti 2,8 prosenttia. Voimakkainta lasku oli Irlannissa (-11,7 %), Tanskassa (-10,5 %), Belgiassa (-9,1 %) ja Alankomaissa (-5,8 %). Tulojen valtava pieneneminen koetteli ennen muuta voimakkaasti eläintuotantoon suuntautuneita maita, sillä kaikkien eläintuotteiden mutta etenkin sianlihan hinta laski suuresti. Espanjan huono viljasato sekä Espanjan, Kreikan ja Portugalin huono oliivisato ovat yksittäisillä alueilla kärjistäneet monien maanviljelijöiden huonoa tulotilannetta.

2.4. Maataloustuottajien epätydyttävän tulokehityksen ja tärkeiden maatalousmarkkinoiden kireän markkinatilanteen vuoksi komitea pitää välttämättömänä, että yhteisen maatalouspolitiikan tarjoamia keinoja hyödynnetään täysimittaisesti. Lisäksi komitea edellyttää, että tarpeellisen jatkuvuuden nimissä edellisvuoden uudistuspäätöksiä noudatetaan – mitä WTO-neuvottelutkin edellyttävät – ja uudistuksiin tarvittavat varat, joista on jo päätettykin, annetaan käyttöön.

2.5. Berliinin Eurooppa-neuvostossa valtioiden ja hallitusten päämiehet lupasivat maataloustuottajille, että uudistustoi-
miin varataan joka tapauksessa tarvittavat varat. Komitean mielestä ns. marginaalia (menojen teoreettisen ja todellisen ylärajan välinen erotus) on siksi voitava soveltaa tarvittaessa

myös yhteisen maatalouspolitiikan toimiin. Missään tapauksessa ei voida hyväksyä, että jo ensimmäisenä vuonna uudistuksen voimaantulon jälkeen sovittuja toimenpiteitä korjailaan säästösyistä.

2.6. Komitea tunnustaa Kosovon jälleenrakennusohjelman tarpeellisuuden, mutta toteaa tyytyväisenä, että vaikutusvaltaiset valtioiden ja hallitusten päämiehet vastustivat Lissabonissa maaliskuussa 2000 varojen siirtoa maatalousbudjetista Balkanin vakaussopimuksen hyväksi. Komitea edellyttää, että komissio toimii tämän mukaisesti ja noudattaa Berliinissä tehtyjä Agenda 2000:ta koskevia päätöksiä tarkasti jo uskottavuus-
syistä.

2.7. Komitea viittaa lisäksi Euroopan parlamentin maatalousvaliokunnan budjettivaliokunnalle antamaan lausuntoon, jossa todettiin, että erityisten budjettitarpeiden rahoitusseurausten tulee jakautua tasaisesti kaikille budjettikohdille.

2.8. Muilta osin TSK viittaa uudelleen tärkeiden maatalousmarkkinoiden vaikeaan tilanteeseen, joka on seurausta myös kasvavasta tuontipaineesta. Komitea edellyttää, että komissio käyttää markkinointitoimiin käytettävissä olevat välineet ja määrärahat tehokkaasti, ja ehdottaa varojen lisäämistä. Komitean mielestä on syytä käyttää koristekasvien ja kukkien myynninedistämiseen tarkoitetut määrärahat myös vuonna 2000/2001, sillä keskeytys heikentäisi hyväksi osoittautuneiden markkinointitoimien tehokkuutta.

3. Erityistä

3.1. Viljat

3.1.1. Komitea torjuu ehdotetut kuukausikorotusten alennukset, sillä niille ei ole asiallisia perusteita. Varastointikustannukset eivät koostu vain rahoituskustannuksista vaan myös muista kustannustekijöistä kuten henkilöstö-, varastotila- ja energiakustannuksista. Nämä kustannukset eivät mitenkään riipu viljan arvosta tuotteena. Tämä pitää paikkansa myös yleisen korkotason suhteen. Komitea muistuttaa, että hintojen laskun laukaisemisen ohella kuukausikorotusten pienentäminen myös heikentää ulkosuojaa.

3.1.2. Komitea kannattaa periaatteessa laadukkaan tuotannon tukitoimia, mutta se pahoittelee, että komissio kiristi markkinointivuonna 2000/2001 sovellettavia intervention vähimmäisperusteita ajankohtana, jolloin tuottajat eivät enää pystyneet mukautumaan uusiin ehtoihin, koska syyskylvö oli jo tehty. Lisäksi tällainen toimintatapa ei ole sopusoinnussa

edellisvuonna tehdyn uudistus päätöksen kanssa, sillä perusteiden tiukennus rajoittaa intervention turvaverkkotehtävää huomattavasti ja aiheuttaa jatkossa ylimääräistä hintapainetta. Komitea hyväksyy ohranjyvien vähimmäiskokoa koskevan järjestelyn, mutta kannattaa muiden interventioperusteiden tarkistamista hintapaketista päättämisen yhteydessä. Ei saa unohtaa, että säästä riippuvaisina maataloustuottajat eivät voi vaikuttaa kaikkiin laadun kannalta ratkaiseviin tekijöihin kuten vesipitoisuuteen tai rukiin sakolukuun.

3.1.3. Viljamarkkinoiden kireän tilanteen vuoksi komitea kehottaa komissiota tutkimaan, missä määrin maailmanmarkkinoiden muut tarjoajat edistävät markkinoiden kevenemistä, ja tarkastelemaan tässä valossa markkinointivuoden 2001/2002 pakollista kesannointiasetusta.

3.1.4. Komitea on tyytyväinen siihen, että komissio ehdottaa riisin kuukausikorotusten säilyttämistä ennallaan. Riisintuottajien vaikea tilanne osoittaa, ettei tulevaisuudessakaan tulla toimeen ilman riisin yhteisen markkinajärjestelyn välineitä.

3.2. Sokeri

3.2.1. Komitea kannattaa komission ehdotusta sokerin virallisten hintojen ja varastointikustannusten korvausten säilyttämisestä tällä kertaa ennallaan.

3.2.2. TSK edellyttää, että tuotantomäärien vähentämiseksi ryhdytään ajoissa sopiviin, Uruguay'n kierroksen velvoitteita vastaaviin toimenpiteisiin, joilla myös Euroopan sokeriala antaa tärkeän panoksen maailmanmarkkinoiden määrälliseen keventämiseen.

3.3. Pellava ja hamppu

3.3.1. Komissio lähtee hintaehdotuksen budjettiosassa ilmeisesti siitä, että pellavan ja hampun yhteisen markkinajärjestelyn uudistusehdotukset tulevat voimaan jo markkinointivuonna 2000/2001. Komitea ei pidä tätä hyväksyttävänä, sillä toteutukseen ja neuvontaan tarvitaan tietty valmistelu-aika, kuten myös kuitupellavan ja hampun yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa TSK:n lausunnossa selkeästi todetaan. Komitea kehottaa komissiota ottamaan tässä lausunnossa esitetyt huomautukset riittävästi huomioon uudistusehdotusten välttämättömässä tarkistuksessa.

3.4. Hedelmät ja vihannekset

3.4.1. Komitea huomauttaa, että sitrushedelmäjalosteiden nykyiset yhteisön raja-arvot ja tomaattijalosteiden kiintiöjärjestelmä johtavat käytännön toteutuksessa vaikeuksiin ja tästä syystä määriä on tarkistettava ylöspäin. Siksi olisi tutkittava, voitaisiinko sitrushedelmien ja tomaattien jalostajia koskevilla valtiokohtaisilla raja-arvoilla ottaa tuotannon ja markkinoiden vaatimukset paremmin huomioon.

3.4.2. Komitea huomauttaa, että paine hedelmä- ja vihannealan tiettyjä erityistuotteita kuten pähkinöitä, parsaa ja valkosipulia kohtaan kasvaa jatkuvasti halpatuonnin takia. Tämä vaarantaa monia työpaikkoja, sillä kyse on useimmiten hyvin työvoimavaltaisista tuotannonaloista. Tästä syystä komitea kannattaa alan tukitoimien jatkamista tai mahdollisesti myös erityissuojalausekkeiden käyttöä.

3.5. Eläintuotteet

3.5.1. Komitea on tyytyväinen siihen, että lampaan- ja sianlihan perushinnat on määrää säilyttää ennallaan eikä näille tuotannonaloille tarvita lisämäärärahoja. Komitea ihmettelee kuitenkin, miten komission lampaanlihan hintaa koskevat optimistiset odotukset voivat toteutua, kun naudanlihan hinta laskee Agenda 2000 -uudistuksen seurauksena (viralliset hinnat laskevat vielä 6,7 % vuoden puolivälissä) ja tuontipaine on suhteellisen korkea. Lisäksi on otettava huomioon, että unionin ulkopuolelta tulevassa lampaanlihan tuonnissa pakastetut tuotteet korvataan yhä useammin jäädytetyillä (chilled) tuoreilla tuotteilla ja tämä aiheuttaa lisää hintapainetta Euroopan markkinoilla.

3.5.2. Komitea panee merkille, että Agenda 2000 -uudistuksen mukaisesti naudanlihan virallisia hintoja lasketaan kolmessa vaiheessa eikä vuonna 2000 tarvita lisävaroja. Se edellyttää, että komissio hyödyntää kaikki mahdollisuudet naudanlihamarkkinoiden vakauttamiseksi edelleen.

3.5.3. Komitea arvostelee sitä, että komissio yrittää ensi kertaa markkinajärjestelytoimen – ja vielä lapsille ja nuorille

tärkeän koulumaito-ohjelman – yhteydessä toteuttaa yhteisön ja jäsenvaltion jaettua rahoitusta. Komitea odottaa, että koulu-

maito-ohjelman jatkon turvaamisesta tehdään pikaisesti päätös komission ehdotuksesta annetun TSK:n lausunnon mukaisesti.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan pakolaisrahaston perustamisesta”

(2000/C 168/07)

Neuvosto päätti 6. maaliskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -jaosto antoi lausuntonsa 11. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Soscha zu Eulenburg.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon äänin 107 puolesta yhden pidättyessä äänestämästä.

Yleistä

Rahaston rahoittamien toimien edunsaajina on kaksi kohde-ryhmää: pakolaiset (pakolaisaseman saaneet henkilöt ja turvapaikanhakijat) ja siirtymään joutuneet henkilöt (joille on myönnetty jossain muodossa kansainvälistä suojelua tai jotka ovat hakeneet sitä).

1. Komission ehdotuksen pääsisältö

Päätösehdotuksessa ehdotetaan, että toimenpiteet turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseksi, pakolaisten kotouttamiseksi ja vapaaehtoisen paluun edistämiseksi kootaan viiden vuoden ajaksi yhdeksi välineeksi.

Suunniteltu Euroopan pakolaisrahasto perustuu EY-sopimuksen 63 artiklan 2 kohdan b alakohtaan. Rahaston on määrä edistää pakolaisten ja siirtymään joutuneiden henkilöiden vastaanottamisen ja sen seurausten tasapuolista jakaantumista jäsenvaltioiden välillä.

Näin ollen varat on määrä jakaa jäsenvaltioiden kesken yhtäältä suhteessa niiden vastaanottamien turvapaikanhakijoiden määrään (2/3) ja toisaalta suhteessa niiden alueellaan majoittamien pakolaisten määrään (1/3). Euroopan pakolaisrahaston yhteisrahoituksena antama tuki voi olla enintään 50 prosenttia. Koheesiorahastosta tukea saavissa jäsenvaltioissa sitä voidaan kuitenkin korottaa 75 prosenttiin, jotta ne voisivat helpommin saavuttaa muiden valtioiden vastaavien järjestelyjen tason.

Konkreettiset kohdennetut toimet ovat tukea myönnettäessä etusijalla. Tällaisia ovat:

- vastaanotto-olosuhteet: majoitusperusrakenteiden ja -palvelujen kehittäminen tai mukauttaminen, aineellinen apu (esim. vaatteet ja elintarvikkeet), sosiaalihuolto ja hallinnollinen apu turvapaikkamenettelyssä
- kotouttaminen: asumiseen, toimeentuloturvaan ja terveydenhuoltoon liittyvät sosiaalipalvelut sekä osallistuminen kielikursseille, tuki omatoimisuuden ja itsenäisyyden saavuttamiseksi erityisesti auttamalla työpaikan hankkimisessa
- vapaaehtoinen paluu ja kotoutuminen uudelleen lähtömaahan: tiedottaminen paluuohjelmista ja tilanteesta lähtömaassa, yleissivistävä ja ammattikoulutus sekä varsinainen sijoittautuminen uudelleen lähtömaahan

- hätätoimenpiteet: vastaanotto ja majoittaminen, toimeentulon mahdollistaminen sekä lääkinällinen, psykologinen tai muu hoito.

Hankkeiden ja ohjelmien hallinto delegoidaan komission koordinoimilla yhteisrahoitushakemuksilla jäsenvaltioille. Käytettävissä olevista varoista on kuitenkin määrä varata 10 prosenttia komission tukeen innovatiivisille tai rajanylittäville toimille kokemusten vaihdon ja yhteisötason yhteistyön edistämiseksi. Tällaiset hankkeet voidaan rahoittaa kokonaisuudessaan.

2. Komission ehdotuksen arviointi

2.1. Periaatteellinen kanta

TSK on tyytyväinen, että Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt ehdotuksen neuvoston päätökseksi Euroopan pakolaisrahaston perustamisesta.

Komitea ilmoitti jo aiheesta ”Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelmasta pakolaisten integroitumisen edistämiseksi” antamassaan lausunnossa⁽¹⁾, että ”koska maahanmuutto ja integraatio ovat Euroopan unionille ja sen jäsenvaltioille tulevaisuudessa erittäin tärkeitä aiheita, TSK pyrkii vastaisuudessaakin valppaasti seuraamaan toimintaohjelmaa ja vaikuttamaan siihen, että yhteisön tukivälineille myönnetään asianmukaiset resurssit.”

TSK pitää perustettavaa Euroopan pakolaisrahastoa tarpeellisenä välineenä, jonka avulla voidaan vastata yhtenäisesti haasteisiin, joita pakolaisten ja siirtymään joutuneiden henkilöiden vastaanotto, kotouttaminen ja vapaaehtoinen paluu aiheuttavat Euroopan unionille ja sen jäsenvaltioille.

TSK on lisäksi tyytyväinen ehdotukseen, jonka mukaan hätätoimenpiteitä tuetaan Euroopan pakolaisrahaston erillisestä budjettikohdasta.

2.2. Tuen alkaminen

TSK katsoo, että ehdotus tulisi hyväksyä ripeästi, jotta taataan kotouttamisen, vastaanotto-olosuhteiden kehittämisen ja vapaaehtoisen paluun budjettikohtien puitteissa parhaillaan toteutettavien toimien jatkuvuus. Jatkuvuuden katkeaminen tällä tärkeällä toimialalla voisi johtaa siihen, että Euroopan unionin tukemilla hankkeilla sekä perustetuilla pakolaisia avustavilla verkostoilla ja yhteistyöhankkeilla aikaansaatu myönteinen alku menee hukkaan.

2.3. Määrärahat

Euroopan pakolaisrahastolle myönnetty määrärahat eivät vastaa todellista tarvetta. Kuten komissio toteaa toimenpiteen rahoitus selvityksessä, nykyinen summa on aivan liian pieni kattaaakseen käytännössä ilmenneen tarpeen.

Jos Euroopan pakolaisrahaston halutaan täyttävän sille asetettu tehtävä edistää vastuun tasapuolista jakautumista jäsenvaltioiden kesken, ovat varatut 26 miljoonaa euroa rakenteellisiin ja 10 miljoonaa euroa hätätoimenpiteisiin aivan liian vähän. TSK vetoaakin jäsenvaltioihin, että nämä toimisivat määrärahojen lisäämisen puolesta.

2.4. Pakolaisrahastosta rahoitettavien toimenpiteiden kohderyhmät (2 artikla)

Kohderyhmien määrittelyssä komission ehdotus jää jälkeen aiemmista ehdotuksista. TSK katsoo, että tältä osin eräissä kohdin tarvitaan täsmällisempiä sanamuotoja ja vastaavia muutoksia.

Euroopan pakolaisrahastosta rahoitettavien toimenpiteiden kohderyhmiksi ehdotuksessa nimetään pakolaiset (turvapaikan saaneet ja sitä hakevat) sekä siirtymään joutuneet henkilöt, jotka saavat tilapäistä suojelua (2 artikla), ja molemmat ryhmät koostuvat kolmansien maiden kansalaisista tai valtiottomista henkilöistä.

Koska Euroopan unionin jäsenvaltioissa sovelletaan pakolaisiin, turvapaikanhakijoihin ja siirtymään joutuneisiin henkilöihin erilaisia suojelun muotoja, on kohderyhmien määrittely näiden ryhmien oleskeluoikeuksien kannalta erityisen tärkeää.

TSK:n mielestä tulisi laatia laaja määrittelmä, jonka mukaan myös täydentävistä suojelumuodoista nauttivat henkilöt kuten ns. de facto -pakolaiset, jotka eivät kuulu Geneven yleissopimuksen piiriin eivätkä ole siirtymään joutuneita, olisivat Euroopan pakolaisrahastosta rahoitettavien toimien tukielpoinen kohderyhmä.

Tällainen määrittelmä vastaisi neuvoston tähänastisia yhteisiä toimia.

Kolmansien maiden kansalaisuutta koskeva ehto tulisi poistaa, jotta EU:n jäsenvaltioista tulevia turvapaikanhakijoita – vaikka näiden määrä rajoittuukin yksittäistapauksiin – ei lähtökohtaisesti suljeta Euroopan pakolaisrahaston tuen ulkopuolelle.

2.5. Tehtävät (3 artikla)

Pakolaisten vastaanottoa koskevien toimien osalta ehdotus ei saavuta 26. huhtikuuta 1999 hyväksytyin, pakolaisten ja siirtymään joutuneiden henkilöiden vastaanottoa ja vapaaehtoista paluuta koskevan yhteisen toimen 1999/290/JHA tasoa.

⁽¹⁾ EYVL C 368, 20.12.1999.

Ehdotuksessa ei mainita nimenomaisesti toimia, jotka koskevat turvapaikkamenettelyyn liittyvää neuvontaa, neuvontaa oikeusasioissa, oikeustien käytön helpottamista ja oikeusapua. Lisäksi siitä puuttuu tuki suojelua erityisesti tarvitseville henkilöille. TSK katsoo, että ehdotusta tulisi tältä osin tämentää.

Pakolaisten kotouttamista edistävien toimien osalta 3 artiklan teksti poikkeaa ehdotuksen perusteluista ja rahoituslaskelmuksista. Erityisesti työn ja koulutuksen rooli tulisi TSK:n mielestä ottaa paremmin huomioon. Myös perheiden yhteensaattamista helpottavia toimia, kuten varattomien pakolaisten matkakulujen maksamista, neuvontaa sekä sellaisten perheiden tukijärjestelmiä, joiden jäsenet ovat eläneet pitkään erossa toisistaan, tulisi edistää.

Yleisötiedotusta ja -valistusta koskevien toimien osalta ehdotus on yhteiseen toimeen 1999/290/JHA verrattuna vajaa. Koska tällaiset toimet ovat yleisen tietoisuuden parantamisen ja ennakkoluulojen poistamisen kannalta tärkeitä, TSK suosittaa, että ehdotukseen sisällytetään asianmukaisia toimia.

2.6. Yhteisön toiminta (4 artikla)

Ehdotuksen mukaan yhteisötason yhteistyön edistämiseen käytettäisiin 10 prosenttia varoista; tämän osuuden käytöstä päättäisi edelleen komissio.

TSK on tyytyväinen ehdotuksen päämäärään varata varoja innovatiivisille maidenvälisille hankkeille myönnettävään komission tukeen.

Maidenvälisen yhteistyön sekä rajanylittävän kokemustenvaihdon ja taitotiedon siirron edistämistä ei tulisi TSK:n mielestä kuitenkaan sitoa yhteisötason toimiin varattuun 10 prosentin osuuteen.

TSK toivoo, että valitessaan hankehakemuksia ja laatiessaan omia yhteisrahoitushakemuksiaan jäsenvaltiot ehdottaisivat ja tukisivat oma-aloitteisesti maidenvälisiä toimia, jotta viime vuosien Euroopan laajuiset ja maidenväliset kokemukset eivät menisi hallintomenettelyjen muutoksen takia hukkaan.

Erityisesti tuettaessa sellaisten maiden rakenteita, jotka ovat toistaiseksi toteuttaneet vain vähän pakolaisten ja siirtymään joutuneiden vastaanotto- ja kotouttamistoimia, voi maidenvälinen yhteistyö kokemusten ja menestyksellisten mallien siirtämisen muodossa olla merkittävä tekijä.

2.7. Valintaperusteet (8 artikla) ja komitea (19 artikla)

Ehdotuksen 8 artiklassa nimetään tukikelpoisiksi organisaatioiksi mm. valtiosta riippumattomat järjestöt ja työmarkkinaosapuolet. Molemmilla on jo vuosia ollut hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa keskeinen rooli.

Siksi olisi varmistettava, ettei rahaston varoja myönnetä vain valtiollisille toimielimille. Tähän päästään parhaiten ehdotuspyynnöllä, joka on avoin kaikille kiinnostuneille ryhmillä.

Valtiosta riippumattomat organisaatiot tulisi ottaa riittävästi perustettavan neuvonantavan komitean (19 artikla) avulla huomioon niin jäsenvaltioissa kuin komissiossa. Tässä yhteydessä voitaisiin valtiosta riippumattomat organisaatiot ja pakolaisorganisaatiot sekä työmarkkinaosapuolet kutsua tarkkailijoiksi. Myös YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) osallistumista tulee suunnitella.

Se, mitä TSK totesi valtiosta riippumattomien organisaatioiden roolista 20.–21. lokakuuta 1999 antamassaan lausunnossa aiheesta ”Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön toimintaohjelmasta pakolaisten integroitumisen edistämiseksi” (”Koska monissa jäsenvaltioissa pakolaisten integroiminen on hallituksesta riippumattomien organisaatioiden ohjelmien ja aloitteiden varassa, nämä organisaatiot tulisi mahdollisuuksien mukaan mainita nimenomaisesti.”), koskee myös ehdotusta Euroopan pakolaisrahastosta.

2.8. Varojen jakaminen (9 artikla)

Komission asiakirjassa ehdotetaan jakotapaa, joka perustuu turvapaikanhakijoiden (65 prosenttia) sekä pakolaisaseman tai tilapäistä suojelua saaneiden (35 prosenttia) määriin.

Tällainen varojenjakotapa antaa aiheen odottaa, että suurin osa käytettävissä olevista varoista ohjautuu niille maille, joilla jo on kehittyneitä järjestelmiä pakolaisten ja siirtymään joutuneiden vastaanottamiseksi ja kotouttamiseksi, ja että kokemattomamat maat saavat pakolaisrahastosta huomattavasti vähemmän varoja.

Paitsi että tällainen menettely kumoaa koheesiorahastosta tukea saavia jäsenvaltioita koskevat 11 artiklan määräykset, se on ristiriidassa perusteluissa esitetyn Euroopan pakolaisrahaston päämäärän kanssa, jonka mukaan jäsenvaltioita, joiden turvapaikanhakijoille ja pakolaisille tarkoitetut perusrakenteet ja palvelut ovat muita kehittymättömämmät, tulee kannustaa saattamaan ne muiden valtioiden vastaavien rakenteiden tasalle.

Tästä syystä TSK katsoo, että ehdotettua jakotapaa tulisi täydentää menettelyllä, jossa komissio päättää varojen jaosta jäsenvaltioiden tarpeiden ja jätettyjen hakemusten laadun perusteella. Komitea ehdottaa tässä yhteydessä myös, että maille, joissa on vähän pakolaisia, myönnetään kiintiöstä riippumatta tietyn suuruinen vähimmäismääräraha.

2.9. Aikataulu (10 artikla)

Komissio ehdottaa oikeusvälinettä, jonka voimassaoloaika olisi viisi vuotta.

Päätökset budjetin suuruudesta ja jäsenvaltioiden osuuksista tehdään kuitenkin vuosittain, joten jäsenvaltiot eivät voi sitoutua rahoittamaan useita vuosia kestäviä hankkeita.

Viime vuosien kokemukset ovat osoittaneet, että yksivuotiset hankkeet ovat tehottomia. Siksi monivuotisia hankkeita tulisi joka tapauksessa periaatteessa tukea.

Tästä syystä TSK kannattaa pakolaisrahaston hallinnoimista siten, että valinnoissa suositaan monivuotisia hankkeita ja määrärahat niille myönnetään vuosittain.

2.10. Rahoituksen rakenne (11 artikla)

Ehdotuksen sisältämä rahoitustuen rajoittaminen korkeintaan 50 tai 75 prosenttiin kunkin toimen kokonaiskustannuksista koskee vain komission osuutta jäsenvaltiotason toimista. On syytä muistaa, että julkinen tuki erityisesti valtioista riippumattomien organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolien toteuttamille toimille voi jäsenvaltioiden myöntämä yhteisrahoitus mukaan laskettuna olla yhteensä 100 prosenttia.

2.11. Seuranta ja arviointi (18 artikla)

Ehdotetussa päätöksessä säädetään, että jäsenvaltioiden vastuulliset viranomaiset laativat vuosittain kertomuksen komissiolle ja komissio antaa ensimmäisen välikertomuksen viimeistään 31. joulukuuta 2002. TSK:n mielestä komission tulisi tarkistaa uudet täytäntöönpanomenettelyt sekä vuodesta 2001 eteenpäin vielä avoinna oleva varojenjako vuosittaisten kertomusten ja uuden järjestelmän arvioinnin perusteella jo vuodesta 2001 lähtien. Arvioinnissa tulisi tutkia varojenjako, jäsenvaltioiden toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoa ja pakolaisrahaston tavoitteena olevaa rasiusten tasapuolista jakautumista jäsenvaltioiden kesken.

2.12. Varojen jakaminen / Rahoitusvelvityksen 2 kohta

TSK on tyytyväinen ehdotuksessa esitettyyn ohjeelliseen varojenjako tapaan eri toimialojen kesken (vastaanotto 36 %, kotouttaminen 36 %, vapaaehtoinen paluu 18 %) ja vetoaa

jäsenvaltioihin, että nämä mukauttaisivat toimensa tämän jakotavan mukaisiksi. Erityisesti kotouttamishankkeiden tähänastista tukea tulisi TSK:n mielestä jatkaa.

Erityistä

3. Muutos- ja täydennysehdotuksia komission ehdotukseen

3.1. 2 artikla

Tässä päätöksessä tarkoitettut kohderyhmät muodostuvat seuraavista:

1. 'pakolaiset', jolla tarkoitetaan kaikkia kolmansien maiden kansalaisia tai valtiottomia henkilöitä, joille on myönnetty 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdystä Geneven yleissopimuksessa määritelty pakolaisasema ja myönnetty lupa oleskella jossakin jäsenvaltiossa tämän aseman perusteella;
2. 'siirtymään joutuneet henkilöt', jolla tarkoitetaan kaikkia kolmansien maiden kansalaisia tai valtiottomia henkilöitä, jotka saavat jäsenvaltiossa tilapäistä suojelua, toissijaista suojelua tai muuta jäsenvaltion myöntämää kansainvälistä suojelua;
3. 'turvapaikanhakijat', jolla tarkoitetaan kaikkia kolmansien maiden kansalaisia tai valtiottomia henkilöitä, jotka ovat hakeneet kohdissa 1 ja 2 tarkoitettua pakolais- tai siirtymään joutuneen henkilön asemaa;
4. 'turvapaikanhakijat, joiden hakemus on hylätty', jolla tarkoitetaan kaikkia kolmansien maiden kansalaisia tai valtiottomia henkilöitä, joiden kohdissa 1 ja 2 tarkoitettua pakolais- tai siirtymään joutuneen henkilön asemaa koskeva hakemus on hylätty, mutta jotka eivät kuitenkaan oleskele luvattomasti jäsenvaltiossa;
5. kaikki kolmansien maiden kansalaiset tai valtiottomat henkilöt, jotka eivät enää tarvitse kansainvälistä suojelua ja joiden kohdalla vapaaehtoinen paluu tulee kysymykseen.

3.2. 3 artiklan 2 kohta

Muutetaan seuraavasti:

2. "Pakolaisten ja siirtymään joutuneiden henkilöiden vastaanotto-olosuhteiden osalta tuetaan sellaisten perusrakenteiden luomista tai parantamista, jotka koskevat perushuollon takaamista, hallinnollisten ja oikeudellisten turvapaikkamenettelyjen parantamista (neuvontapalvelut, myös oikeudellinen neuvonta, mukaan luettuna), suojelua tarvitsevien ryhmien erityistukea (tällaisia ryhmiä ovat huoltajattomat alaikäiset, ihmisoikeuksien loukkauksien kuten alentavan kohtelun, kidutusten tai raiskausten uhrit sekä henkilöt, jotka tarvitsevat erityistä lääketieteellistä hoitoa), sekä yleissivistävää ja ammatikoulutusta, aineellista apua ja sosiaalihuoltopalveluja."

3.3. 3 artiklan 3 kohta

3. "Asemansa tai oleskelunsa keston perusteella kotouttamiseen oikeutettujen pakolaisten ja siirtymään joutuneiden henkilöiden ja heidän perheittensä kotouttamiseksi oleskelujäsenvaltion yhteiskuntaan kyseeseen voivat tulla sosiaalipalvelut asumisen, toimeentuloturvan ja terveydenhuollon osalta sekä perheiden yhteensaattamista helpottavat toimet. Erityisesti tulee tukea yleissivistävää ja ammattikoulutusta edistäviä toimia sekä kaikkia toimia, joilla saavutetaan nopea ja kestävä sijoittuminen työmarkkinoille. Kotouttamisen edistämiseksi on etusija annettava toimille, jotka mahdollistavat pakolaisten itsenäisen ja omatoimisen elämän jäsenvaltion yhteiskunnassa."

3.4. 3 artiklan uusi 5 kohta:

5. "Euroopan pakolaisrahastosta rahoitettavien konkreettisten ohjelmien ja toimien ohella tulee tietty osuus tuesta varata yleisölle suunnattavaan tiedottamiseen jäsenvaltioiden velvollisuuksista kansainvälistä suojelua hakevia henkilöitä kohtaan sekä yhteisön pakolaispolitiikasta."

3.5. 7 artikla, uusi e alakohta:

kuvaus toimia varten suunnitellusta maidenvälisestä yhteistyöstä.

3.6. 8 a artikla (8 artikla nimetään uudelleen)

Muutetaan seuraavasti:

"Kun kaikilta kiinnostuneilta toimijoilta on pyydetty ehdotuksia, viranomaiset (kansalliset, alueelliset tai paikalliset; keskuksenhallinto tai hajautettu hallinto), oppi- tai tutkimuslaitokset, koulutusjärjestöt, työmarkkinaosapuolet, julkishallinnon elimet, kansainväliset järjestöt ja niiden maakohtaiset rakenteet tai valtiosta riippumattomat järjestöt ehdottavat joko yksin tai yhteistyössä toimia, joille haetaan rahoitusta rahastosta."

Viimeinen kohta:

Lisätään kohdan loppuun seuraava virke:

"Vastuullisen viranomaisen tulee kuulla valtiosta riippumattomia järjestöjä, pakolaisorganisaatioita ja työmarkkinaosapuolia ennen hankkeiden lopullista valintaa."

3.7. Uusi 8 b artikla – Maidenväliset toimet

"Luonteeltaan maidenväliset toimet ovat varsinkin kokemustenvaihdon ja tietämyksen siirron kannalta erityisen tärkeitä. Tämän vuoksi valtiotason hankkeiden toteuttajia kannustetaan suunnittelemaan kansallisten toimien yhteyteen maidenvälisiä yhteistyötä aina kun tämä on mielekästä."

3.8. 9 artikla

Muutetaan seuraavasti:

"Jaettaessa käytettävissä olevia varoja jäsenvaltioille myönnetään tietty perussumma sellaisten valtioiden rakenteiden kehittämiseen, joilla on muita kehittymättömämpi turvapaikkajärjestelmä.

Jäljelle jäävät varat jaetaan jäsenvaltioiden kesken seuraavasti:

- a) 65 prosentin osalta suhteutettuna kansainvälistä suojelua kolmen edeltävän vuoden aikana hakeneiden henkilöiden määrän keskiarvoon,
- b) 35 prosentin osalta suhteutettuna henkilöiden määrään, joille on myönnetty pakolaisasema tai tilapäistä suojelua kolmen edeltävän vuoden aikana.

Viitelukuina käytetään viimeisimpiä Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston vahvistamia lukuja.

Komissio päättää varojen jakamisesta jäsenvaltioilta saatujen hakemusten laadun, kunkin jäsenvaltion tarpeiden sekä ehdotetun toimen merkityksellisyyden perusteella ottaen huomioon voimassa olevat direktiivit.

Komissio ottaa huomioon tarpeen edistää turvapaikkoja koskevaa tehokasta vastaanotto- ja kotouttamistyötä niissä jäsenvaltioissa, joissa tällainen työ on ollut muita jäsenvaltioita kehittymättömämpää."

3.9. 11 artikla

Lisätään artiklan loppuun seuraava teksti:

"Erityisesti valtiosta riippumattomien organisaatioiden ja työmarkkinaosapuolien toteuttamien toimien julkinen tuki voi jäsenvaltioiden myöntämä yhteisrahoitus mukaan luettuna kattaa 100 prosenttia kustannuksista."

3.10. 18 artikla

Muutetaan seuraavasti:

3. ”Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle jäsenvaltioiden vuotuiset kertomukset sekä välikertomuksen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002 ja loppukertomuksen viimeistään 1 päivänä kesäkuuta 2005.

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle lisäksi viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2001 arvion siitä, kuinka

hyvin uusi toimintatapa ja sen täytäntöönpano jäsenvaltioissa vastaa Euroopan pakolaisrahaston tavoitteita.”

3.11. 19 artikla

Lisätään artiklan loppuun seuraava teksti:

”Valtioista riippumattomat järjestöt, pakolaisorganisaatiot sekä työmarkkinaosapuolet kutsutaan osallistumaan tarkkailijoina komitean työhön. Komitea kuulee talous- ja sosiaalikomiteaa, jos tämä ei komitologisista syistä voi osallistua komitean työhön.”

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, nuorten vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä”

(2000/C 168/08)

Neuvosto päätti 29. helmikuuta 2000 pyytää Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 149 ja 150 artiklan nojalla talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -jaosto antoi lausuntonsa 11. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Renate Hornung-Draus.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 111 ääntä puolesta 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. EY:n perustamissopimuksen 18 artiklan mukaan ”jo-kaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella”. Tämän yksilöiden perusoikeuden käyttämistä rajoittavat kuitenkin useat epäkohdat ja vaikeudet, jotka haittaavat oman kotimaansa ulkopuolelta koulutusmahdollisuuksia etsivien liikkuvuutta.

1.2. Henkilöiden liikkumisvapaus kuuluu palkatuille työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille, siis myös opettajille ja kouluttajille. Vapauden on koskettava niitäkin, jotka haluavat, usein työnsä ulkopuolella, opiskella taikka osallistua

ammattilliseen koulutukseen tai vapaaehtoistyöhön. Yhteisön on huolehdittava siitä, että kaikki mahdolliset hallinnolliset esteet poistetaan, jotta he voivat osallistua yhteisöohjelmiin tai muuhun toimintaan toisessa jäsenvaltiossa.

Tämän vuoksi TSK on varauksettoman tyytyväinen käsillä olevan suosituksen tavoitteisiin. Ne antavat oikean signaalin Euroopan kansalaisille aikana, jolloin Euroopan unionin laajentuminen on jo lähellä ja EU valmistautuu Lissabonin huippukouksessa tehtyjen päätösten perusteella⁽¹⁾ siirtymään tieto- ja taitoyhteiskuntaan talouden maailmanlaajuistumisen asettamien vaatimusten täyttämiseksi.

⁽¹⁾ EYVL C 117, 26.4.2000.

1.3. Luotaessa tietojen ja taitojen yhteiskuntaa Eurooppaan rajatylittävän liikkuvuuden edistämiseksi on erityinen rooli. Euroopan yhdentymisen ja nimenomaan kansalaisten Euroopan toteuttamisen ja kansainvälisen kilpailukykyyn parantamisen yksi edellytys on, että kansalaiset voivat liikkua ilman huomattavia rajoituksia. "Eurooppa-asiatuntemuksen" välittymisen lisääntyminen on lisäksi yhä enemmän koulutuksen laadun ja kiinnostavuuden tärkeä kriteeri. EU:n koulutusalan toimijoiden on edistettävä nykyistä enemmän "Eurooppa-pätevyyksiä" kuten kielitaitoa, Euroopan eri poliittisten, oikeudellisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten järjestelmien tuntemusta sekä eurooppalaisten naapurien elämäntyylin ymmärtämystä. Jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmät on mukautettava eurooppalaiseen kehitysuuntiin ja tarpeisiin, ne tarvitsevat "Eurooppa-valmiutta", johon sisältyy kansalaisten edun vuoksi avoimuus ja selkeys.

1.4. Tärkeä tekijä liikkuvuuden toteuttamisessa on myös laaja-alainen tiedotuspolitiikka, jota sekä Euroopan komission että jäsenvaltioiden on harjoitettava aktiivisesti ja aloitteellisesti: liikkuvuudesta kiinnostuneiden ja siihen halukkaiden on usein vaikea selvittää, mitä mahdollisuuksia heillä on hyödyntää oleskelua ulkomailla ammatilliseen (jatko)koulutukseensa. Ilman laaja-alaista, tavoitteellista ja helposti ymmärrettävää tietoa, jota on saatavissa yleissivistävissä oppilaitoksissa, ammattikouluissa, työnvälitystoimistoissa, yliopistoissa ja muissa oppilaitoksissa sekä yrityksissä, liikkuvuus jää niiden yksinoikeudeksi, joiden opettajat tai kouluttajat ovat erityisen valvotuneita. Tässä yhteydessä TSK ehdottaa harkittavaksi keskipitkällä aikavälillä, olisiko tarkoituksenmukaista ottaa uudelleen käyttöön kohdennettuja henkilökohtaisia tukitoimia niille, jotka haluavat käyttää liikkumisoikeuttaan, kuten tutkimuksen alalla on tehty jo kauan. Tässä voidaan hyödyntää viimeistä edellistä eurooppalaisista koulutusohjelmista saatuja kokemuksia. Esimerkkeinä mainittakoon Petra- ja Lingua-ohjelmat, joissa yksilökohtaiset tukitoimet olivat jo mahdollisia, ja niitä hyödynnettiin hyvin paljon.

1.5. Vieraiden kielten taito on työntekijöiden työllistymismahdollisuuksien ja yritysten kilpailukykyyn samoin kuin koko Euroopan talouden kannalta hyvin tärkeä. Liikkuvuuden lisääminen Euroopassa lisäisi myös eurooppalaisten mahdollisuuksia hankkia kielitaitoa. Juuri kielitaidon puute on tosin samalla liikkuvuuden suuri este. Tämän vuoksi TSK on tyytyväinen komission aloitteeseen julistaa vuosi 2001 eurooppalaiseksi kielten vuodeksi. Yksi aloitteen nimenomaisista tavoitteista on osoittaa mahdollisimman monelle vieraiden kielten osaamisesta koituvat edut. Henkilökohtaisen kehityksen ja muiden kulttuurien ymmärtämisen lisäksi korostaa, että (jatko)koulutus ulkomailla parantaa työllistymismahdollisuuksia.

2. Suositus

2.1. Suositus jakautuu yleisiin, kaikille tarkoitettuihin suosituksiin ja erityissuosituksiin opiskelijoille, koulutuksessa oleville, nuorille vapaaehtoisille, opettajille ja kouluttajille.

2.2. Yhteisön koulutusohjelmista kuten Petra, Comett, Leonardo da Vinci ja Sokrates sekä ESR:n rahoittamista henkilöresursseja koskevista yhteisöaloitteista saatujen kokemusten perusteella komissio antoi jo vuonna 1996 vihreän kirjan aiheesta "Koulutus – ammattikoulutus – tutkimus – Kansainvälisen liikkuvuuden esteet". Vihreässä kirjassa komissio toteaa, että opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, nuorten vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien erilainen asema eri jäsenvaltioissa erityisesti työoikeuden, sosiaaliturvan tai vero-oikeuden alalla haittaa liikkuvuutta. Käsillä oleva komission suositus perustuu vihreään kirjaan. Toisin kuin vihreässä kirjassa suosituksessa tosin ei käsitellä ollenkaan tutkimuksen alan problematiikkaa vaan keskitytään yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen.

3. Huomautuksia

3.1. Yleistä

3.1.1. Suosituksessa ehdotetaan jäsenvaltioille, että ne osoittaisivat olevansa valmiita poistamaan ne esteet, joita yhteisön säännöstöstä huolimatta on vielä olemassa opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, nuorten vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudelle.

3.1.2. Tämän lisäksi jäsenvaltioiden tulisi toteuttaa toimenpiteitä, jotta niihin yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisiin, jotka oleskelevat pysyvästi Euroopan yhteisössä, sovelletaan liikkumisen vapautteen ja tasa-arvoiseen kohteluun liittyvää yhteisön lainsäädäntöä ja suosituksen ohjeita. Jäsenvaltioiden tulee kohdella EU:ssa pysyvästi oleskelevia yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisia samalla tavoin kuin yhteisön kansalaisia, silloin kun he opiskelevat, osallistuvat koulutukseen tai vapaaehtoistyöhön taikka toimivat opettajina tai kouluttajina.

Talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen erityisesti siihen, että suosituksessa painotetaan selvästi yhteisön ulkopuolisten maiden problematiikkaa. Varsinkin laajentumisen lähestyessä ja meneillään olevan hallitusten välisen konferenssin yhteydessä tämä on myönteinen signaali ehdokasvaltioille. Jotta voidaan luoda toimiva laajentunut unioni, myös ehdokasvaltioiden kansalaisilla on oltava mahdollisuus oppia tuntemaan Euroopan unioni. Tämä voidaan toteuttaa jo nyt ehdokasvaltioiden liittymistä valmistelevalle strategian puitteissa ja niiden kanssa tehtyjen Eurooppa-sopimusten perusteella. Erityisesti Leonardo-ohjelman puitteissa toimivia Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämisskeskuksen (Cedefop) opinto-ohjelmia tulisi hyödyntää enemmän yhteyksien ja yhteistyön luomiseksi ja edistämiseksi ehdokasvaltioiden kanssa.

3.1.3. Jäsenvaltioiden tulisi lisäksi mahdollisuuksien mukaan edistää maiden rajat ylittävää liikkuvuutta ja sisällyttää se omiin toimintalinjoihinsa, joita sovelletaan suosituksessa tarkoitettuihin ryhmiin. Erityisen tärkeää tässä yhteydessä on, että hyödynnetään EU-ohjelmien kansainvälisen yhteistyön puitteissa saatuja kokemuksia – ei ole mitään hyötyä keksiä pyörää aina uudestaan ja kohdata aina samoja ongelmia.

3.1.4. Käsillä olevan suosituksen ala ei kuitenkaan TSK:n mielestä ilmene komission ehdotuksista tarpeeksi selvästi. Kyseessä ei ole vain ulkomaankokemuksen tunnustamisen näkökohdat koulutuksen aikana, vaan kyse on aivan perustavista kysymyksistä, jotka koskevat esimerkiksi oleskeluoikeutta ja sosiaaliturvajärjestelmää sekä työ-, sosiaaliturva- ja vero-oikeutta. Yksityiskohtiin liittyvien ongelmien runsaus, toimivaltuuksien erot ja EU:n yleistoimivallan puute esimerkiksi vero-oikeuden alalla estävät lyhyen aikavälin tapauskohtaiset ratkaisut olemassa olevien liikkuvuuden esteiden poistamiseksi. TSK on aivan hiljattain lausunnossaan eritellyt yksityiskohtaisesti juuri sosiaaliturvan uudenaikaistamista ja lausunut siitä kantansa.

3.1.5. Käsillä oleva suositus kattaa suuren ihmisryhmän, mikä on lähtökohtaisesti myönteistä. On kuitenkin huomattava, että sen kattamissa ihmisryhmissä on suuria eroja, jotka edellyttävät itse asiassa eriytettyä tarkastelua. Tämän vuoksi on vahinko, että kullekin kohderyhmälle ei ole räätälöity erillisiä, syvällekyvämpiä ehdotuksia. Yksittäisten ongelmakimppujen sekoittaminen on tehnyt suositusehdotuksesta hyvin abstraktisen. Näin ollen TSK pelkää, että suositusehdotuksella tuskin voidaan saavuttaa nopeita vaikutuksia, sillä esitetyillä liikkuvuuden esteillä on liian erilaisia syitä. TSK pahoittelee, että tutkimusala on täysin jätetty käsittelemättä. Komitea kehottaa komissiota esittämään pian myös ehdotuksen tutkimuksesta Euroopassa varsinkin koska liikkuvuus on tällä alalla jo paljon kehittyneempää ja näitä kokemuksia tulisi hyödyntää.

3.1.6. Olisi myönteistä ja toivottavaa, että suositus saisi keskipitkällä aikavälillä aikaan sen, että opiskelijoiden ja koulutuksessa olevien liikkuvuus sisällytettäisiin ”liikkuvuuden valtavirtaistamisen” mielessä vähitellen kaikkiin asiaan liittyviin politiikan osa-alueisiin – näin lähestyttäisiin huomattavasti eurooppalaisen koulutusalueen tavoitetta.

3.2. Erityistä

3.2.1. Yleiset suositukset

3.2.1.1. TSK tukee painokkaasti jäsenvaltioille suunnattua suositusta toteuttaa asianmukaisia toimia, joilla edistetään niiden henkilöiden liikkuvuutta, jotka haluavat opiskella, osal-

listua koulutukseen tai vapaaehtoistyöhön taikka opettajille tai kouluttajille järjestettyyn toimintaan yhteisön ohjelmien puitteissa tai niiden ulkopuolella.

3.2.1.2. Tämän ihmisryhmän kohtaamat esteet eivät tosin ole aina taloudellisia. Hallinnollisten esteiden lisäksi ne ovat usein kielellisiä ja kulttuurisia seikkoja, jotka estävät ihmisiä siirtymästä maansa rajojen ulkopuolelle. Tämän vuoksi TSK kehottaa edistämään nykyistä aktiivisemmin vieraiden kielten taitojen hankkimista. Kielitaitoa on edistettävä sekä kouluissa, ja milloin se on tarkoituksenmukaista jo peruskoulussa ja päiväkodeissa, että ammatillisessa koulutuksessa. Kielten eurooppalainen vuosi, joka on määrä järjestää vuonna 2001, tarjoanee mahdollisuuden edistää näkyvästi tämän alan kokeiluhankkeita. Myös kulttuurien tuntemuksen edistäminen on keskeinen tekijä liikkuvuuden edistämisessä – mitä enemmän tietää muista kulttuureista, sitä enemmän haluaa tuntea niitä. Liikkuvuuden kohdennettu tuki on tarkoituksenmukaista innovatiivisessa toiminnassa; siitä voi seurata järjestelmien välistä tervettä kilpailua, jolloin yksityishenkilöille voi lopulta avautua koko Euroopan koulutusmahdollisuuksien kirjo.

3.2.1.3. On tärkeää, että ulkomailla hankittuja taitoja ja pätevyyskäsitteitä voidaan hyödyntää kotimaassa. Jotta ihmiset voivat hankkia ulkomailla todellista lisäpätevyttä, joka sitten ammattiuran aikana myöhemmin maksaa itsensä takaisin, on tärkeää lisätä tietoa EU:n eri koulutusjärjestelmistä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi henkilöiden vapaata liikkuvuutta käsittelevä korkean tason asiantuntijaryhmä (jonka puheenjohtaja oli Simone Veil) ehdotti, että perustettaisiin foorumi tai seurantakeskus, jossa hyödynnettäisiin kansallista asiantuntemusta ja seurattaisiin pätevyyskäsitteiden ja tutkintojen muutoksia. Näin helpotettaisiin tiedonjakelua ja voitaisiin valmistella standardeja, jotka edistävät avoimuutta ja vastavuoroista tunnustamista. Korkeakoulujen kohdalla tässä on jo edistytty hyvin, ja ammatillisessa koulutuksessa Europass-todistuksen käyttöönotto oli myös huomattava edistysaskel. TSK kehottaa ryhtymään toimiin niiden havaintojen ja ehdotusten pohjalta, jotka komissio, Cedefop ja jäsenvaltioiden koulutusasiantuntijat tekivät aikanaan ammatillisten tutkintojen selkeyttä käsittelevässä eurooppalaisessa foorumissa. Jotta asiassa edistyttäisiin, tarvitaan sekä avoimuutta ja koheesiota että kansallisten ja ammatillisten eroavaisuuksien kunnioittamista. Eri koulutusjärjestelmien avoimuus kasvaa sitä suuremmaksi, mitä nopeammin EU etenee askel askeleelta kohti tutkintojen ja pätevyyskäsitteiden tunnustamista. Tämän viimeisen välitavoitteen toteutuminen tarkoittaisi huomattavan esteen poistumista unionin kansalaisten vapaan liikkuvuuden tieltä.

3.2.1.4. Vaatimus toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä, jotta suosituksen kohteena olevilla henkilöillä olisi samat edut kuin samanlaisen toimintaan osallistuvilla vastaanottavan valtion kansalaisilla, on periaatteessa oikeutettu, mutta nykyinen muotoilu vaatii täsmennystä. Sitä ei saisi missään nimessä tulkita jäsenvaltioiden yleiseksi sitoumuksiksi taata erityisiä sosiaalipalveluja. Tämä koskee erityisesti sellaisia tukimuotoja kuten asumistuki, jota saa useimmissa jäsenvaltioissa vain

pieni tukeen oikeutettu ryhmä varallisuustilanteen tarkan selvittämisen jälkeen. Suosituksessa tarkoitetaan ilmeisesti etuuksia, joita opiskelijat ja koulutuksessa olevat saavat erityis- asemansa vuoksi. Yleensä tämä asema osoitetaan opiskelija- tai oppilaskortilla. TSK kehottaa ottamaan tämän vuoksi käyttöön koko yhteisössä yhtenäisen EU-, koulu- tai koulutuskortin, jonka voi saada jokainen liikkumisvapautta hyödyntävä. Näin voitaisiin luoda tehokas ja avoin väline ilman byrokratiaa.

3.2.1.5. On tärkeää edistää EU:ssa pysyvästi asuvien yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisten osallistumista vaihtoihin eurooppalaisten yhteisön ohjelmien puitteissa, jotta taataan yhtäläiset mahdollisuudet kaikille kansalaisille EU:ssa. Laillisesti jossakin EU-maassa oleskelevilla yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisilla on yleensä muitakin vaikeuksia kaikkien liikkuvuutta häiritsevien seikkojen lisäksi. Tämän vuoksi TSK kannattaa toimia näiden kansalaisten integroitumisen edistämiseksi erityisesti rasmin ja ulkomaalaisvihan torjumiseksi unionissa.

3.2.1.6. On kyseenalaista, miten realistista on tällä hetkellä ryhtyä jäsenvaltioissa yhteisön säännösten nojalla nykyistä laajempiin toimiin täysin yhdenvertaisen kohtelun mahdollistamiseksi yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisille liikkumisvapauden alalla. Tämä olisi useassa tapauksessa ristiriidassa jäsenvaltioiden voimassa olevien, yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisia koskevien määräysten kanssa.

3.2.2. Erityisesti opiskelijoita koskevat toimenpiteet

3.2.2.1. TSK on tyytyväinen, että suosituksessa viitataan eurooppalaiseen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmään (ECTS) ja kannatetaan sen laajaa käyttöä. Se on itse asiassa erittäin toimintakykyinen järjestelmä, joka edistää opintojaksojen avoimuutta. Opintosuoritusten tunnustaminen taataan opiskelijan, lähettävän oppilaitoksen ja vastaanottavan oppilaitoksen etukäteen tekemällä sopimuksella.

3.2.2.2. TSK:n mielestä on kuitenkin tarpeen selventää, että tässä vaadittu valitusoikeus voi koskea ainoastaan opiskelijan ja oppilaitoksen välistä sopimusta. Sitä ei saisi missään nimessä tulkita siten, että oppilaitoksen periaatteellisesta osallistumisesta ECTS:hen voidaan valittaa, sillä tällöin vaarannettaisiin tämän hyvin toimivan ja vapaaehtoisuuteen perustuvan järjestelmän perusta.

3.2.2.3. Apurahojen myöntämisessä ja maksamisessa on TSK:n mielestä otettava huomioon kaksi näkökohtaa: Ensinnäkin pankkien on varmistettava, että apurahojen siirrot ja maksut tapahtuvat täsmällisesti. Ennen kaikkea Erasmus-ohjelmaan osallistuvien jäsenvaltioiden koordinointikeskukset ilmoittavat jatkuvasti tapauksia, joissa opiskelijoiden täytyy lainata rahaa kirjanpiloteknisistä syistä. Tällaiset liikkuvuuden esteet on helppo välttää, ja TSK kehottaa vastuullisia toimielimiä ratkaisemaan tällaiset vaikeudet ilman byrokratiaa ja

opiskelijoiden edun mukaisesti. Tässä yhteydessä TSK viittaa vielä yhteen välttämättömyyteen: opiskelijoilla tulisi olla yleinen mahdollisuus käyttää kotimaassaan saamiaan apurahoja myös ulkomailla (mikäli niitä ei ole tarkoitettu aivan tiettyyn korkeakouluun tai ne eivät muutoin ole sidottuja tiettyyn käyttöön). Kun toisessa jäsenvaltiossa on tarjolla paremmat koulutusmahdollisuudet tietyllä alalla kuin kotimaassa, apurahan saaneella opiskelijalla tulisi olla parhaan mahdollisen koulutuksen hakemisessa samat mahdollisuudet kuin opintonsa muulla tavoin rahoittavalla.

3.2.3. Erityisesti koulutuksessa olevia koskevat toimenpiteet

3.2.3.1. TSK kannattaa painokkaasti Europass-koulutuksen käyttöä vuorottelukoulutusta, oppisopimus-koulutus mukaan luettuna, koskevien eurooppalaisten koulutusjaksojen edistämiseksi. Europass-todistukseen ei kirjata vain päättötutkintoja vaan myös jatkokoulutustoimia ja yksittäisiä ulkomailla suoritettuja koulutusjaksoja. On myönteistä, että Europass-järjestelmällä on nyt myös ammatillisen koulutuksen alalle luotu väline, jolla koulutuksessa olevat voivat todistaa kansainvälisen pätevyytensä. Jäsenvaltioita kehoitetaan varmistamaan, että tätä asiakirjaa myös todella käytetään laajasti. Toivottavaa olisi lisäksi, että opiskelijat, jotka suorittavat opiskeluun liittyvän harjoittelujakson toisessa jäsenvaltiossa, voivat samoin hyödyntää Europass-järjestelmää.

3.2.3.2. TSK on tässä yhteydessä tyytyväinen komission nykyiseen aloitteeseen laatia yhdessä ammatillisen koulutuksen alan toimijoiden kanssa ammatillisten tutkintojen selkeyttä käsittelevän eurooppalaisen foorumin puitteissa ehdotuksia ammatillisen pätevyyden molemminpuolisen tuntemuksen lisäämiseksi Euroopassa. TSK kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita ottamaan nämä ehdotukset mahdollisimman hyvin huomioon jäsenvaltiossa.

3.2.3.3. TSK kannattaa ehdotusta, jonka mukaan toisessa jäsenvaltiossa koulutukseen osallistuvalla työttömällä säilyy oikeus lähtövaltion työttömyyskorvaukseen, kukin jäsenvaltion lainsäädäntö huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden työvoimahallinnon tulee tukea entistä vahvemmin ja aktiivisemmin työttömiä, jotka voivat ja haluavat osallistua ajallisesti rajattuun koulutus- tai jatkokoulutustoimeen ulkomailla. Työvoimahallinnon arvioissa rajatylittäviä koulutusmahdollisuuksia niihin on työttömyyskorvauksen maksun suhteen sovellettava samoja ehtoja kuin kansallisiin koulutusohjelmiin sekä niiden laadun suhteen että väärinkäytösten välttämiseksi. Ulkomailla tapahtuvaa koulutusta on pidettävä työmarkkinoille integroitumista edistävänä seikkana. Tällainen mahdollisuus voisi itse asiassa edistää sellaisten uusien mahdollisuuksien avautumista työttömille, joita heillä ei kotimaassaan ole. Lisäksi he saisivat mahdollisuuden hankkia kielitaitoa, joka on tärkeä lisäpätevyystekijä.

3.2.3.4. TSK on erityisen tyytyväinen vaatimukseen, että toiseen jäsenvaltioon koulutukseen lähteille annetaan sama oleskeluoikeus kuin opiskelijoille. Näin nostetaan ammatillisen koulutuksen arvoa, ja se saa Euroopan laajuisesti ansaitsemansa arvostuksen. Mikäli on tarkoitus pyrkiä yhdenvertaiseen kohteeseen opiskelijoiden kanssa, joiden täytyy kirjoittautua yliopistoon, pitäisi kuitenkin varmistaa, että myös koulutuksessa olevat kuuluvat jonkin oppilaitoksen kirjoihin. TSK:n mielestä täsmennys on välttämätön jo yksin tämän säännöksen väärinkäytön estämiseksi.

3.2.4. Erityisesti nuoria vapaaehtoisia koskevat toimenpiteet

3.2.4.1. TSK tukee nuorille vapaaehtoisille suunnattua komission ohjelmaa. Se voi parantaa huomattavasti kulttuurien välistä ymmärrystä. Vielä suuntautumistaan etsiville nuorille annetaan mahdollisuus hankkia toisessa jäsenvaltiossa yleishyödyllisessä toiminnassa "Eurooppa-asiantuntemusta", jota he voivat hyödyntää myöhemmässä elämässään. Vieraan kielen oppimisen lisäksi tähän kuuluu sellaisia tärkeitä taitoja kuten vieraassa kulttuurissa selviytyminen, sosiaalisten taitojen vahvistuminen ja henkilökohtaisten kokemusten rikastuminen. Tähänastiset kokemukset kyseisestä komission ohjelmasta osoittavat, että lähes kaikki ohjelmaan osallistuneet pitävät kokemusta erittäin hyödyllisenä myöhemmälle koulutukselleen ja ammattiuralleen.

3.2.4.2. Jotta nykyistä useammat voisivat päästä ohjelman piiriin, nuorille vapaaehtoisille on maksettava kohtuullinen hyvitys, joka kattaa ainakin heidän elinkustannuksensa. Lisäksi edellytyksenä on riittävän sosiaaliturvan ja sairausvakuutuksen järjestäminen sekä ulkomailla oleskelun aikana että heidän palatessaan kotimaahansa.

3.2.5. Erityisesti opettajia ja kouluttajia koskevat toimenpiteet

3.2.5.1. TSK on tyytyväinen siihen, että kouluttajat ja opettajat on nimenomaisesti otettu suosituksen piiriin. Jatkokoulutusjaksojen ja opetustehtävien suorittaminen jossakin

yhteisön jäsenvaltiossa vaikuttaa myönteisesti paitsi henkilökohtaiseen pätevyyyteen myös opetukseen. Suositus jäsenvaltioille toteuttaa lukuvuosien kestoja koskevia toimenpiteitä ja ottaa käyttöön eurooppalaisia sapattivapajaksoja on periaatteessa harkitsemisen arvoinen.

3.2.5.2. TSK toteaa kuitenkin nimenomaisesti, että Euroopan komissio voi tosin antaa virikkeitä, mutta lopulta on jätettävä kunkin oppilaitoksen oman harkinnan varaan, miten ne niihin suhtautuvat ja miten ne opetuksensa järjestävät omien tarpeidensa mukaan. Eurooppalaista sapattivapataa koskevat ehdotukset tulee toteuttaa joustavasti, ottaen huomioon yksilöiden ja oppilaitosten tarpeet.

3.2.5.3. Myös kehoitus palkita ylennyksin rajatylittävään toimintaan osallistuvia opettajia on hyvin yksinkertaistettu ja yksipuolinen. On nimittäin tosiasiaa niin, että joissakin piireissä ulkomaanoleskelulla voi olla jopa haitallisia vaikutuksia uraan, mitä on luonnollisesti vastustettava. Liikkuvuus ei ole kuitenkaan itsetarkoitus eikä irrallisesti tarkasteltava tekijä – se voi olla urakehitykseen myönteisesti vaikuttava kriteeri. Tällä kohdin TSK haluaa edistää "liikkuvuusvalmiuden kohtuullista huomioon ottamista".

3.2.6. Velvollisuus laatia kertomuksia

3.2.6.1. Tässä prosessissa edellytetään vahvaa sitoutumista sekä EU:n, kansallisen, alueellisen että paikallisen tason instituutioilta. Työmarkkinaosapuolten osallistuminen parantaa mahdollisuuksia todelliseen edistymiseen. Asiantuntijaryhmään tulee ottaa mukaan Euroopan tason työmarkkinaosapuolten edustajia. Liikkuvuuden esteiden poistaminen on pitkän ajan prosessi, jonka onnistumista ei välttämättä voi mitata jäsenvaltioiden ja komission tiheään tahtiin annettavilla kertomuksilla. Sen vuoksi TSK ehdottaa, että harkittaisiin velvoitetta antaa kertomus vain joka kolmas vuosi. Komission kertomuksen tulee pohjautua jäsenvaltioiden kertomuksiin ja siinä tulee arvioida liikkumisvapauden alalla saavutettua edistystä. Tämän arvioinnin tulosten tulee olla lähtökohtana komission uusille ehdotuksille, joiden avulla kannustetaan jäsenvaltioita jatkamaan pyrkimyksiään kaikkien liikkumisvapauden tiellä olevien esteiden poistamiseen.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi eurooppalaisesta yhteistyöstä kouluopetuksen laadunarvioinnissa”

(2000/C 168/09)

Neuvosto päätti 29. helmikuuta 2000 EY:n perustamissopimuksen 149 ja 150 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -jaosto antoi lausuntonsa 11. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Bernd Rupp.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 108 ääntä puolesta, 1 vastaan, ja 4 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Eurooppalainen kokeiluhanke kouluopetuksen laadunarviointi aloitettiin kouluvuoden 1997 alussa. Virallisesti se päättyi marraskuussa 1998 Wienissä järjestettyyn päätöskonferenssiin.

Hankkeeseen osallistui 101 peruskoulu- ja lukiotason oppilaitosta kaikkiaan 18:sta maasta, eli EU-maiden lisäksi Norjasta, Islannista ja Liechtensteinista.

Kustakin maasta hankkeeseen valittujen koulujen lukumäärä suhteutettiin maiden koon mukaan: suurista maista hankkeeseen osallistui 9 koulua, keskikokoisista 5 ja pienistä 2 koulua. Hankkeeseen osallistuvien koulujen valinnasta vastasivat maa-kohtaiset komiteat.

Komission ”koulutus ja nuoriso” -pääosasto julkaisi hankkeen toteuttamisesta moniosaisen kertomuksen nimeltä:

Kouluopetuksen laadunarviointi

- Suuntaviivat hankkeisiin osallistuvia oppilaitoksia varten
- Itsearviointin opas
- Väliraportti
- Loppuraportti

1.1.1. Erityisesti loppuraportissa

- esitellään projektia
- selvitetään koulujen noudattamia menettelyjä
- annetaan koulujen työskentelyä koskevia lausuntoja
- esitellään maakohtaista seuranta
- pohditaan kokeiluhankkeen onnistumisen edellytyksiä
- avataan hankkeeseen osallistuville kouluille uusia näkymiä.

2. Yleistä

2.1. Kouluopetuksen laatu ja sen merkitys

Opetuksen laatu on epäilemättä tärkeä yhteiskunnan jäsenen kypsyiden ja itsenäisyyden osoittava mittari. Se on myös kyseisen yhteiskunnan yhteiskunnallisen ja taloudellisen suori-tuskyyvyn indikaattori.

Opetuksen laatu sekä yksilön tiedollinen ja sosiaalinen kompe-tenssi ovat yhdessä ja erikseen olleet nykyaikaisen yhteiskun-nan syntymisestä lähtien valtion yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja demokratian oleellisia perustekijöitä.

Järjestäytyneen ja tehokkuuteen tähtäävän kansalaisyhteiskun-nan tunnuslause ”Tieto on valtaa!” pitää paikkansa paremmin kuin koskaan. On muistettava, ettei tiedolla tässä yhteydessä tarkoiteta tietojen keräämistä vaan punnitun tiedon suunnitel-mallista soveltamista.

2.1.1. Opetus ja maailmanlaajuistuminen

Yhteiskunnan ja yksilön vapauden kehityksen vuoksi on välttämätöntä varmistaa, että opetuksen laatu vastaa talouden ja työmarkkinoiden sekä tieteen, tutkimuksen, tekniikan, poliitiikan ja hallinnon dynaamista muutosta. Työllistettävyyden edistämisen ja varmistamisen lisäksi sen avulla on pantava alulle elinikäinen oppimisprosessi. Vaikka se onkin valtiollisen koulutusvastuun vuoksi ennen kaikkea koulujen tehtävä, ky-seessä ei ole pelkästään julkista koulutusjärjestelmää koskeva asia, vaan myös perheet, koulujärjestelmän ulkopuolista ope-tusta antavat tahot ja elinkeinoelämä on saatava mukaan.

Jatkuvan maailmanlaajuistumisen vuoksi edellä mainittu ei enää voi koskea pelkästään yksittäisiä valtioita. Sen sijaan tarvitaan yhteisiä ja erityisesti yhdessä koordinoituja ponnistuksia opetuksen laadun varmistamiseksi ja siten valtioiden välisen henkilöiden liikkuvuuden ja koulutuksen siirron edis-tämiseksi ratkaisevalla tavalla.

2.1.2. Eurooppalaiset opetusperiaatteet

Opetusta arvioitaessa pyritään selvittämään sen sisältö, ulottuvuudet ja tavoitteet, eli sen ohjenuorana olevat periaatteet. Pohjimmiltaanhan on kyse siitä, että EU:n on kansallisia ja kulttuurisia erityispiirteitä ja jäsenvaltioiden suvereeniutta kunnioittaen luotava opetukselle eurooppalaiset periaatteet. Niillä tarkoitetaan ydinkohdiltaan yhteistä eurooppalaista opetussuunnitelmaa, jonka laatu tai laadunvarmistus on kaikissa jäsenvaltioissa turvattu yhdenmukaisesti.

Mahdollisimman korkealaatuiseen opetukseen perustuva ja ydinkohdiltaan yhteinen opetussuunnitelma luo edellytykset liikkuvuudelle ja hyvinvoinnille. Lisäksi se varmistaa suoritus-ten vertailukelpoisuuden siten edelleen yksilöiden yhtäläiset mahdollisuudet. Se muodostaa eurooppalaista demokratiaa ja sosiaalivaltiomallia kantavan peruspilarin.

2.1.3. Tuloksiin perustuva laatu

Tulokset ja niiden tarkistaminen ja valvonta liittyvät opetuksen laatuun. Laatua on mitattava kulttuurin pohjalta kehittyneillä tai opetussuunnitelman osana ohjeiksi annetuilla arviointiasteikoilla ja standardeilla. Laaduntarkkailu ei ole kouluille uutta, vaan oppimisprosessin tuloksia ja siten koulutuksessa onnistumisen laatua tarkkaillaan jatkuvasti.

Uutta on pikemminkin, että opetuksen ja sen laadun arvioinnin on tarkoitus olla perusteiltaan koulujärjestelmät ja rajat ylittävää. Se mahdollistaa ensimmäistä kertaa kattavan laatuvertailun. Edellä mainittu on lisäksi osa yksittäisten koulujen entistä laajempaa autonomiaa, eli arviointi tapahtuu osana koulupoliittista hajauttamista.

2.1.4. Koulujärjestelmän hajauttaminen

Sekä ulkoiseen että sisäiseen arviointiin liittyvät toimet palvelevat hajauttamista. Lisäksi keskusbyrokratian vaikutuksen ja kenttää lähellä toimivien hajautettujen toimivaltaisten elinten ja lopulta itse koulujen välille luodaan uusi tasapaino. Tätä rakennetta pitävät koossa arviointiperusteet. Niiden tarkoituksena on varmistaa kouluopetuksen laatu ja nostaa kouluopetuksen taso kouluasteittain yhtenäiselle ja vertailukelpoiselle tasolle.

Tämä edellyttää koulujen kestävästä tukemista. Erilaiset yhtenäistävät toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta koulut voivat osallistua tämäntyyppiseen laadunvarmistusohjemaan. Tuen tulee olla koulutuspoliittista ja ennen kaikkea hallitusten talousarvioista myönnettävää taloudellista tukea, sillä riittävät voimavarat ovat yhä laadukkaana opetuksen olennainen edellytys. Niinpä Euroopan parlamentin ja neuvoston tulisikin painokkaasti muistuttaa jäsenvaltioita tästä yhteydestä.

2.1.5. Asianosaisten hyväksyntä

Yleissivistävän ja ammattiopetuksen laadunvarviointiin tähtäävän toiminnan onnistuminen riippuu asianosaisten hyväksynnästä. Tässä yhteydessä asianosaisilla ei tarkoiteta koulutuksesta poliittista vastuuta kantavia tahoja (jotka usein viittaavat jäsenvaltioiden kulttuuriseen ja siten myös koulutuspoliittiseen riippumattomuuteen), vaan opetushenkilökuntaa sekä oppilaita ja opiskelijoita, heidän eturyhmiään ja ammattiliittojaan sekä koulujen toimintaympäristön muodostavia perheitä ja paikallisyhteisöitä. Tämä sen vuoksi, että ne kaikki tarvitsevat opetuksen laadun varmistamiseksi ja arvioimiseksi riittävät edellytykset ja entistä laajemmat toimintamahdollisuudet.

Koska oppilaitoksia ja kouluja ei voida verrata yrityksiin eikä oppimista teolliseen tuotantoprosessiin, tulee yksipuolisesti taloudelliseen tehokkuusajatteluun perustuva opetuksen laadun arviointiin ja varmistamiseen tähtäävä ohjelma epäonnistumaan, mikäli tavoitteena on samoin taloudellisin resurssein saada enemmän tulosta samalla, kun koulujen edellytetään paikkaavan puutteelliset toimintaedellytyksensä hajautuksena markkinoidulla rakennemuutoksella.

Opetuksen laatu on Euroopassa epäilemättä yhteisön tulevaisuuden kannalta olennainen tekijä. Kuten suosituksen johdanto-osassa todetaan, on koulutuksen laadun takaaminen oikeutetusti ensisijainen tehtävä.

Tämän vuoksi suositusta kannatetaan sekä periaatteessa että useiden yksityiskohtien osalta. Noudatettava vapaaehtoisen yhteistyön ja sopeuttamisen periaate jättää jäsenvaltioiden pohdittavaksi, onko niillä tahtoa luoda Euroopan nuorille kansalaisille yhtäläiset mahdollisuudet ja antaa käyttöön niiden edellyttämät taloudelliset välineet ja voimavarat. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna Euroopan asema edellyttää tätä ehdottomasti.

2.2. Suositusehdotuksen taustaa

2.2.1. Koska kouluopetuksen laadun takaaminen on arvioitu ensisijaiseksi tehtäväksi, voidaan päätellä, että koulutuspolitiikan asemaa EU:ssa on tarkoitus kokonaisuutena parantaa. Tämä näkemys on kannatettava. Käsiteltävä suositus voisi edistää tämän tavoitteen saavuttamista.

Opetuksen tason varmistaminen on tietysti kunkin opettajan ensisijainen tehtävä. Se kuitenkin edellyttää tarvittavien voimavarojen saamista (ks. edellä).

Komission voidaan katsoa onnistuneen kouluopetuksen laadunvarviointia koskevassa eurooppalaisessa kokeiluhankkeessa. Menestyksen tärkeänä edellytyksenä voidaan pitää sitä, että sen osana esitettiin myös arviointiin liittyviä käytännön ehdotuksia. Tässä mielessä kokeiluhanke tarjoaa vankan pohjan sitä laajemmalle laadunvarmistushankkeelle.

2.2.2. Yhteisön panos opetuksen laatuun on luonteeltaan yhtenäistävä. Sen tavoitteena on tukea ja täydentää erityiskeinoin jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmiä ja edistää siten Euroopan laajuisen koulutusstandardin muodostumista. Tämä ei merkitse koulutuksen yhdenmukaistamista, vaan yhtäläisten koulutusmahdollisuuksien tukemista yhteisössä.

Kuten ehdotuksessa todetaan, koulutuksen laatu ei siten tarkoita ylhäältä asetettavaa normia, vaan on yhteiskunnallisen kehityksen dynaaminen muuttuja, johon muut politiikan alueet, erityisesti rahoitus, vaikuttavat.

Tämän vuoksi korkeatasoista opetusta ei voida taata ilman riittäviä resursseja. Resurssipula johtaa pikemminkin asianosaisten ja itse järjestelmän ylikuormitukseen. Etenkin yhä yleistyvää hajauttamista ajatellen se taas vähentää laadunarviointiohjelman hyväksyntää.

2.2.3. Hajauttamista ja koulujärjestelmän entistä laajempaa itsenäistä vastuuta ajatellen on paikallaan huomauttaa, että ne tarjoavat koulutuspoliittisesti merkittävän mahdollisuuden parantaa kouluopetuksen laatua ja koulujärjestelmän suorituskykyä.

Tämä edellyttää kuitenkin periaatetta, jonka mukaan hajauttamisen ja itsenäisyyden lisäämisen myötä pedagogiset ja muut kouluun liittyvät päätökset tehdään tasolla, jolla ne myös toteutetaan. Demokratiassa kansanedustuslaitoksella luonnollisesti säilyy oikeus tehdä koko järjestelmää koskevia kaikkein tärkeimpiä päätöksiä. Hajauttamisella on myönteinen vaikutus kuitenkin vain, jos se ei aiheuta kenttää lähellä olevilla tasoilla tilannetta, jossa ne joutuvat paikkaamaan puutteita, joita ne eivät kuitenkaan itse pysty korjaamaan. Tämä koskee erityisesti opetuksen tarjoamista, koulujen varustamista ja opetushenkilöstön saatavuutta.

2.2.4. Vaikka sekä ulkoinen että sisäinen arviointi ovat molemmat tärkeitä laadunarvioinnin välineitä, tulee etusijalle asettaa sisäinen arviointi, ei pelkästään hajauttamisen vaan myös demokraattisuuden vuoksi. Tämä tärkeysjärjestys ei kuitenkaan vähennä ulkoisen arvioinnin merkitystä. EU-ohjelman painopisteen tulisi kuitenkin olla sisäisessä arvioinnissa.

Tämä merkitsee, että yksittäisille kouluille tarjotaan käytännön välineet, joilla ne voivat itse arvioida ja parantaa opetuksensa laatua. Tätä tarkoitusta varten on yhdessä jäsenvaltioiden kanssa luotava erilaisia kannusteita, joiden avulla kaikki asianomaiset saadaan hyväksymään hanke ja osallistumaan siihen.

2.2.5. Laatutekijöiden ja tavoitearvojen kokoaminen ja talentaminen voi tukea koulujen omaa laadunarviointia tärkeällä tavalla, koska se tukee sisäiseen arviointiin liittyvää vertailua ja tarjoaa tilanteesta yleiskuvan. Osana opetuksen laadunvarmistamiseen tähtäävää eurooppalaista ohjelmaa tuleekin tätä tar-

koitusta varten luoda koulujen käyttöön tietokanta ("koulutus-serveri").

3. Erityistä

3.1. Suositusten perusteluja koskevia periaatteellisia näkökohtia

3.1.1. Kokeiluhankkeeseen osallistuneissa maissa opetuksen osoitetut voimavarat ovat kyllä kasvaneet, mutta voimavarojen absoluuttinen arvo ei sinänsä anna riittävää kuvaa koulutuksen arvostuksesta. Opetusmenoja on verrattava bruttokansantuotteeseen. Vasta niiden suhteellisen osuuden nousu kertoo koulutukseen myönnettävien varojen todellisesta kasvusta.

Koulutuksen ja työllisyyden välillä on suora yhteys. Hyvä koulutus parantaa myös mahdollisuuksia työmarkkinoilla. Koulutus ei kuitenkaan johda välttämättä suoraan työn löytymiseen. Vaikka koulutus voikin tarjota merkittävän panoksen työllisyys- ja sosiaalipoliittisten ongelmien ratkaisuun, se ei voi niitä ratkaista. Työttömille voidaan siis tarjota mahdollisuutta parantaa pätevyyttään, mutta työpaikkoja koulutuksella ei voida luoda. Tämän vuoksi koulutuksen merkitystä koko yhteiskuntaa koskevien ongelmien ratkaisemisessa ei pidä yliarvioida.

Tässä yhteydessä elinikäisen oppimisen käsite tulisi määritellä esim. seuraavasti: yksi koulutusvaihe ei riitä elinikäiseen ammatinharjoittamiseen, vaan jokaisessa ammatissa tarvitaan työuran rinnalla lisä- ja jatko-opintoja. Tälle on luotava tarvittavat edellytykset.

3.1.2. Osana koulutuksen laadunvarmistustoimien kokonaisuutta tarvitsevat vammaiset ja vammautumassa olevat sekä sosiaalisesti muita heikommassa asemassa olevat lapset ja nuoret sekä koulunkäyntinsä keskeyttävät erityistukea. Tässä yhteydessä on muistettava, että koulunsa keskeyttävien määrän alentaminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi, vaikka sitä on viime vuosina erilaisin pedagogisin tukiohjelmin yritetty alentaa. Edellä mainittujen ryhmien auttaminen kohtuullisen koulutuksen tai päästötodistuksen hankkimisessa edellyttää sosiaalipoliittisesti kattavia lisätoimia.

Informaatioteknologian kehitystä ja talouselämän jo hyödyntämää viestintästandardia silmällä pitäen on koulujen Internet-liittymät ja oppilaiden Internetiin pääsyn (taloudellinen) helpottaminen itse asiassa olennainen edellytys koulutuksen laadun nostamiselle ja koulutusvaihdon lisäämiselle.

3.1.3. Erityisesti korostetaan sitä, ettei opetuksen laadun parantamisessa ole kyse ainoastaan tiedon maksimoinnista vaan myös sosiaalisen ja affektisen kompetenssin lisäämisestä.

3.1.4. Vuosina 1997–1998 toteutettu ja onnistunut kouluopetuksen laadunarviointia koskeva kokeiluhanke voi tarjota perustan kaikille tässä käsiteltävään suositukseen liittyville toimille.

3.2. Yksittäisiin ehdotuksiin liittyviä periaatteellisia näkökohtia

3.2.1. Kouluopetuksen laatu on mahdollista säilyttää avoimilla laatujärjestelmillä ja sitä voidaan kehittää eurooppalaista ulottuvuutta heijastaviksi yhteisiksi opetusperiaatteiksi. Tavoitteena ei ole pelkästään koulutuksen ja ammattitaidon laadun parantaminen vaan parempi elämänhallinta, jota osallistuminen järjestäytyneelle kansalaisyhteiskunnalle tyypilliseen demokraattiseen päätöksentekoon edellyttää.

3.2.2. Mikäli halutaan estää, että jo ennestään "hyvien" koulujen taso paranee ja "huonojen" edelleen laskee, tulee niiden koulujen määrää, jotka voivat kehittyä sisäistä arviointia soveltamalla, lisätä kohdennetulla ja erilaisista kannusteista koostuvalla järjestelmällä. Näin ollen opetushenkilökunnalle on luotava mahdollisuuksia uralla ylenemiseen ja etenemiseen sekä jatkokoulutuksen saamiseen. Opettajien on vuorostaan itse kannustettava opiskelijoita parantamaan suoritustaan.

3.2.3. Ulkoisen arvioinnin tulee olla asiantuntevien viranomaisten tehtävä ja sen tulee perustua kouluille tyypillisiin kriteereihin. Yksinkertainen ja taloudellisiin näkökohtiin perustuva "panos-tuotos"-malli ei sovellu laadun mittaamiseen. EU:n koulutusindikaattorit muodostavat arvioinnille tärkeän

perustan ja arviointikehyksen. Tämä koskee myös 2 b) kohtaa ehdotuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseksi.

3.2.4. Yrityksen onnistuminen edellyttää ehdottomasti kaikkien toimijoiden osallistumista arviointiprosessiin ja päätöksentekoon kaikilla tasoilla.

3.2.5. Itsearviointiin ja sen soveltamiseen liittyvän koulutustarjonnan tulisi kattaa myös kouluopetukseen liittyvien prosessien itsearvioinnissa kunnostautuneen opetushenkilökunnan vaihto. Heitä voidaan hyödyntää sekä opettajakoulutuksessa että kouluissa tai niiden ulkopuolella järjestettävässä opettajien jatkokoulutuksessa.

3.2.6. Toimivaltaisten viranomaisten yhteistyön tulee tapahtua jatkuvassa vuorovaikutuksessa kouluissa toteutettavaan pedagogiseen käytäntöön ja kouluissa laadunvarmistukseen osallistuvaan opetushenkilökuntaan.

3.2.7. Tähän liittyvän asiantuntemuksen levittäminen on Euroopassa ulotettava toimivaltaisia viranomaisia laajemmalle ja tarjottava viipymättä koulujen käyttöön esim. suunnitellun tietokannan avulla.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Sosiaalisen kehityksen yleismaailmallisen huippukokouksen seuranta”

(2000/C 168/10)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 29. huhtikuuta 1999 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla antaa ausunnon aiheesta ”Sosiaalisen kehityksen yleismaailmallisen huippukokouksen seuranta”.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-jaosto antoi lausuntonsa 14. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Thomas Etty.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 372. täysistunnossaan 27. huhtikuuta 2000 seuraavan lausunnon äänin 107 puolesta, 1 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous pitää 26.–30.6.2000 Genevessä erityisistunnon, jossa arvioidaan Kööpenhaminassa vuonna 1995 pidetyn ”YK:n maailman sosiaalisen kehityksen huippukokouksen” tulosten täytäntöönpanoa ja keskustellaan jatkotoimista.

1.2. ”Sosiaalisen kehityksen yleismaailmallisessa huippukokouksessa” Kööpenhaminassa keskusteltiin kolmesta pääaiheesta:

- köyhyyden torjuminen
- sosiaalisen integraation edistäminen
- täystyöllisyyden edistäminen

1.3. Huippukokouksen tuloksena laadittiin sosiaalista kehitystä koskeva julistus sekä toimintaohjelma sen toteuttamiseksi. Sen ytimenä ovat jäsenvaltioiden tekemät kymmenen sitoumusta. Useimpia jäsenvaltioita edusti valtion tai hallituksen päämies. Sitoumukset olivat:

Sitoumus 1: Me sitoudumme luomaan taloudellisen, poliittisen, sosiaalisen, oikeudellisen ja kulttuuriympäristön, joka antaa ihmisille mahdollisuudet sosiaaliseen kehitykseen.

Sitoumus 2: Me sitoudumme tavoittelemaan köyhyyden poistamista maailmasta määrätietoisin kansallisin toimin ja kansainvälisellä yhteistyöllä, koska tämä on ihmiskunnalle eettisesti, sosiaalisesti, poliittisesti ja taloudellisesti välttämätöntä.

Sitoumus 3: Me sitoudumme edistämään täystyöllisyyttä talous- ja sosiaalipolitiikkamme ensisijaisena tavoitteena sekä luomaan kaikille miehille ja naisille mahdollisuudet hankkia turvattu ja jatkuva toimeentulo tekemällä vapaasti valitsemaansa tuottavaa työtä.

Sitoumus 4: Me sitoudumme edistämään sosiaalista integraatiota eli yhteisöjen kiinteyttä luomalla vakaita, turvallisia ja oikeudenmukaisia yhteiskuntia, joiden perustana on kaikkien

ihmisoikeuksien edistäminen ja turvaaminen sekä syrjimättömyys, väkivallattomuus, monimuotoisuuden kunnioittaminen, tasavertaiset mahdollisuudet, solidaarisuus, turvallisuus ja kaikkien ihmisten osallistuminen, mukaanlukien huono-osaiset ja haavoittuvat ihmiset ja ryhmät.

Sitoumus 5: Me sitoudumme edistämään ihmisarvon täysimittaista kunnioittamista, saavuttamaan tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden naisten ja miesten kesken sekä tunnustamaan ja lisäämään naisten osallistumista ja johtajuutta poliittisessa, kansalais-, talous-, yhteiskunta- ja kulttuurielämässä ja kehityksessä.

Sitoumus 6: Me sitoudumme edistämään ja tavoittelemaan yleismaailmallisia ja tasavertaisia mahdollisuuksia korkeatasoiseen koulutukseen sekä parhaaseen mahdolliseen fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen ja perusterveydenhoitoon, ponnistellen erityisesti sosiaalisiin olosuhteisiin liittyvän eriarvoisuuden korjaamiseksi ilman rotuun, kansalliseen alkuperään, sukupuoleen, ikään tai vammaisuuteen liittyvää erottelua, kunnioittaen ja edistäen yhteisiä ja yksilöllisiä kulttuurejamme, pyrkien vahvistamaan kulttuurin osuutta kehityksessä, ylläpitäen ihmiskeskeisen kestäväen kehityksen keskeisiä periaatteita sekä edistäen inhimillisten voimavarojen täyttä kehittämistä ja sosiaalista kehitystä. Näiden toimien tarkoituksena on poistaa köyhyys sekä edistää täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä sosiaalista integraatiota.

Sitoumus 7: Me sitoudumme jouduttamaan taloudellista, sosiaalista ja inhimillisten voimavarojen kehitystä Afrikassa ja vähiten kehittyneissä maissa.

Sitoumus 8: Me sitoudumme varmistamaan, että rakennesopetusohjelmat sisältävät sosiaaliseen kehitykseen tähtäviä tavoitteita, erityisesti köyhyyden poistamiseen, täyteen ja tuottavaan työllisyyteen sekä sosiaalisen integraation tehostamiseen liittyviä tavoitteita.

Sitomus 9: Me sitoudumme lisäämään huomattavasti ja/tai käyttämään tehokkaammin sosiaaliseen kehitykseen kohdennettuja voimavaroja, jotta tämän huippukokouksen tavoitteet saavutetaan kansallisin toimin sekä alueellisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä.

Sitomus 10: Me sitoudumme parantamaan ja tehostamaan kansainvälistä, alueellista ja osa-alueellista yhteistyötä sosiaalisen kehityksen edistämiseksi kumppanuuden hengessä YK:n ja muiden multilateraalisten instituutioiden kautta.

1.4. Valmistautuminen Kööpenhaminan julistuksen ja toimintaohjelman seurannan erityisistuntoon alkoi syyskuussa 1997 valmistelukomitean perustamisella.

YK:n jäsenvaltiot ovat toimittaneet vuoden 1999 aikana selontekoja sitoumustensa täytäntöönpanosta. Näitä selontekoja on käsitelty ja arvioitu YK:n talous- ja sosiaalineuvoston sosiaalisen kehityksen toimikunnan kokouksessa tämän vuoden helmikuussa.

1.5. Syistä, jotka eivät ole käyneet täysin selviksi, YK ei ole ottanut lukuun Eurooppaa alueellisissa valmisteluissa. Loogisin YK-järjestö tätä varten olisi ECE (joka esimerkiksi vastaa Pekingissä vuonna 1995 järjestetyn naisten maailmankonferenssin seurannan valmistelusta). Euroopan neuvosto puuttui asiaan ja järjesti 18.-19. tammikuuta 2000 Dublinissa pohjustavan eurooppalaisen konferenssin sosiaalisesta kehityksestä, jossa keskusteltiin EN:n jäsenmaiden raporteista ja käsiteltiin yksityiskohtaisesti sitoumuksia 1, 2 ja 4 työryhmissä.

2. EU ja sosiaalinen huippukokous

2.1. Kööpenhaminan kymmenen sitoumuksen täytäntöönpano kuuluu tietenkin ensisijaisesti yksittäisille jäsenvaltioille. Tätä on tärkeää korostaa nyt käsillä olevan lausunnon yhteydessä. EU on kuitenkin ollut hyvin kiinnostunut Kööpenhaminan huippukokouksesta vuosina 1994 ja 1995. Euroopan yhteisö valmisti tiedonannon huippukokouksesta ja kuuli laajamittaisesti kansalaisyhteiskuntaa (mukaan luettuina talous- ja sosiaalikomitea sekä sen edustamat talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmät). Sosiaalisen kehityksen huippukokoukseen osallistui merkittävä EY:n valtuuskunta, jossa komiteakin oli mukana.

2.2. Euroopan yhteisö ei ole esittänyt selontekoa täytäntöönpanosta YK:n sihteeristölle. Komission tiedonanto vuodelta 1996 EY:n seurantatoimista sosiaalisen kehityksen yleismaailmallisen huippukokouksen suhteen ei selvästikään ole tässä vaiheessa sopiva pohja arvioinnille. Komitea on tietoinen siitä, että komissio ei ollut velvollinen esittämään selontekoa. Se katsoo kuitenkin, että sitoumuksesta 10 ajatellen komissio hukkasi mahdollisuuden osoittaa kansainväliselle

yhteisölle, kuinka jäsenvaltioiden välinen yhteistyö on tuottanut lisäarvoa vastaaville kansallisille politiikoille köyhyyden, sosiaalisen integraation ja työllisyyden osalta. Tämä koskee ennen muuta viimeksi mainittua toimintalohkoa.

2.3. EU:n kulloinenkin puheenjohtaja on viime vuosina tuonut useasti julki kantansa sosiaalisen kehityksen huippukokouksen tulosten täytäntöönpanosta, viimeksi YK:n yleiskokouksen 54. istunnossa.

3. Yleishuomioita

3.1. Helmikuussa 1995 antamassaan lausunnossa Kööpenhaminan huippukokouksesta komitea esitti eräitä huomioita ja suosituksia, jotka yhä vaikuttavat tärkeiltä. Niistä voi mainita seuraavat:

- EU:n aloite kampanjan vetämiseksi kolmikantaneuvotteluita koskevan ILO:n sopimuksen n:o 144 ratifioinnin ja täyden soveltamisen laajentamiseksi (nyt, vuonna 2000, EU voisi keskittyä EU:n jäsenyyttä hakeneisiin maihin, Barcelonan prosessin kumppaneihinsa, Mercosur-maihin ja AKT-maihin kampanjassaan)
- toimet sosiaalisen kehityksen edistämiseksi kansainvälisen kaupan avulla (komitea on esittänyt tätä koskevia ehdotuksia vuonna 1999 hyväksymässään WTO:ta käsittelevässä lausunnossa sekä hiljattain antamissaan, EU:n kauppapolitiikkaa käsittelevissä lausunnoissa)
- toimet lapsityövoiman käytön torjumiseksi (vuonna 1999 ILO hyväksyi uuden, lapsityövoiman räikeimpiä muotoja koskevan sopimuksen. EU voisi tehdä tärkeän eleen kansainväliselle yhteisölle, jos kaikki 15 jäsenvaltiota ratifioisivat nopeasti tämän uuden sopimuksen. Myös niiden kahden jäsenvaltion (Itävalta ja Yhdistynyt kuningaskunta), jotka eivät vielä ole ratifioineet työhön pääsemiseksi vaadittavaa vähimmäisikää koskevaa ILO:n sopimusta n:o 138, tulisi pyrkiä tekemään tämä pikaisesti. Lisäksi komitea haluaa nyt kehottaa EU:ta ja kaikkia sen jäsenvaltioita tukemaan taloudellisesti ILO:n ohjelmia lapsityövoiman käytön kitkemiseksi).
- jäsenvaltioiden kannustaminen käyttämään vaikutusvaltaansa IMF:ssä, Maailmanpankissa, OECD:ssä ja alueellisissa kehityspankeissa näiden elinten vakuuttamiseksi siitä, että niiden on tärkeää tehdä tiiviimpää yhteistyötä ILO:n kanssa (tällä hetkellä haluamme lisätä luetteloon myös WTO:n) sekä myös kannustaa EU:ta pyrkimään yhteistyössä näiden organisaatioiden demokratisointiin ja niiden avoimuuden lisäämiseen
- EU:n ulko-, turvallisuus-, kauppa-, maatalous- ja kehitysyhteistyöpolitiikkojen yhtenäisyyden vahvistaminen (viisi vuotta Kööpenhaminan kokouksen jälkeen komitea katsoo aiheelliseksi lisätä, että yhtenäisyyden parantamista on hyödynnettävä erityisesti köyhyyden vastaisessa taistelussa sekä pyrittäessä estämään aseelliset konfliktit)

- EU:n on annettava selkeästi kohdennettu panos sosiaalisen kehityksen huippukokouksen seurantaprosessiin valitsemalla rajattu määrä aloitteita työllisyyden luomisen, köyhyydenvastaisen taistelun sekä sosiaalisen integraation aloilla toteuttaakseen niillä koordinoitua, EU:n laajuiset toimet.

3.2. Vaikka, kuten aiemmin todettiin, toimeenpano on ensisijaisesti jäsenvaltioiden vastuulla, EU:n yhteisellä toiminnalla voi olla merkittävä lisäarvo. Komitea esitti saman näemyksen jo vuonna 1995 antamansa lausunnon loppuosituksissa (kohta 13.2). Vuonna 1995 antamassaan launnossa komitea keskittyi alueellista yhteistyötä käsitellessään EU:n sisäiseen yhteistyöhön. Laajentumisprosessin, EU:n ja Välimeren alueen maiden yhteistyön kehittämisen sekä EU:n ja AKT-maiden välisten suhteiden kehityksen vuoksi nyt tuntuu kuitenkin vahvasti aiheelliselta arvioida realistisella tavalla muita maantieteellisiä alueita, joilla EU voisi panoksellaan merkittävästi edistää "Kööpenhaminan prosessin" onnistumista.

3.3. Jos tarkastellaan sosiaalipolitiikan tärkeitä aloja, joilla EU on edistynyt huomattavasti ja jotka voisivat olla tärkeitä myös muille valtioryhmittymille, sekä otetaan huomioon käytettävissä olevien resurssien rajallisuus ja YK:n agenda, jossa köyhyydenvastainen taistelu on vahvasti esillä tänä vuonna, mieleen tulevat työllisyyspolitiikka ja sen kehittäminen. Tämä ei tietenkään tarkoita, etteikö EU:n ja sen jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä lisäämään kehitysyhteistyötään ja keventämään köyhimpien kehitysmaiden velkataakkaa. Se tarkoittaa, että erityisesti työllisyyspolitiikan alalla EU voi alueellisen yhteistyön avulla antaa erityisen arvokkaan panoksen tiettyjen kumppaneiden pyrkimyksiin.

3.4. ILO, jolle YK antoi Kööpenhaminan prosessissa ensisijaisen vastuun täystyöllisyyden tavoitteen edistämisestä (sitoumus 3), on viimeisten viiden vuoden aikana tehnyt tärkeitä työtä. Se on tullut siihen johtopäätökseen, että vaikkakin joissakin teollisuusmaissa ja hiljattain teollistuneissa maissa on edistytty työpaikkojen luomisessa ja työttömyyden ja vajaatyöllisyyden vähentämisessä, työllisyystilanne ja köyhyyden lieventäminen monissa osissa maailmaa, erityisesti kehitysmaissa ja siirtymätalousmaissa on edelleen epätydyttävää. Joissakin maissa tilanne on jopa pahentunut.⁽¹⁾ ILO on kehottanut tehostamaan pyrkimyksiä työpaikkojen luomiseksi ja työpaikkojen laadun, koulutuksen ja sukupuolten välisen tasa-arvon parantamiseksi työpaikoilla. Tärkeä tekijä tässä on sen mukaan ILO:n tärkeimpien sopimusten ratifiointi ja toimeenpano sekä vuonna 1998 annetun, työelämän peruspäätteitä ja oikeuksia koskevan ILO:n julkilausuman seuranta. ILO on kehottanut laatimaan uuden työllisyysstrategian, johon sisältyisivät sekä maailmanlaajuinen että kansallinen ulottuvuus.

(1) YK:n "Human Development Report" ja "Poverty Report" vuodelta 1999.

Tämän saavuttamiseksi ILO:n ja muiden YK:n elinten ja erityisesti Bretton Woods -järjestöjen, OECD:n ja alueellisten organisaatioiden koordinoitua toimia ovat ILO:n mukaan elintärkeitä. Komitea huomauttaa tässä yhteydessä myös, että viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet YK:n elinten kiireellisen uudistuksen olevan välttämätöntä, erityisesti mitä tulee niiden demokraattiseen luonteeseen, päätöksenteon avoimuuteen ja päätösten toimeenpanoon. Erityisesti Kansainväliseen valuuttarahastoon, Maailmanpankkiin ja WTO:hon kohdistuvan kritiikin ja vastustuksen syynä on selvästi ollut käsitys, jonka mukaan nämä instituutiot eivät kiinnitä tarpeeksi huomiota maailmantalouden globalisoitumisen kielteisiin vaikutuksiin.

4. Erityishuomioita

4.1. Jo vuonna 1995 antamassaan launnossa komitea halusi ILO:n olevan tärkeässä roolissa sosiaalisen kehityksen huippukokouksen tulosten toimeenpanossa. Komitea katsoo, että vuoden 1998 ILO-sopimuksen aktiivinen eteenpäinvieminen voi todellakin merkittävästi edistää tehokkaan maailmanlaajuisen työllisyysstrategian luomista. Komitea suosittelee voimakkaasti, että EU sitoutuu tähän sekä poliittisesti että taloudellisesti. EU:n on myös pyrittävä varmistamaan, että kaikki jäsenvaltiot ratifioivat perusihmisoikeuksia koskevat ILO:n sopimukset. Sen lisäksi, että vähimmäisikää koskevan sopimuksen (n:o 138) ratifioinnissa on puutteita EU:n jäsenvaltioissa, kuten edellä kohdassa 3.1 mainittiin, komitea muistuttaa myös jälleen siitä tosiseikasta, että Luxemburg ei vielä ole ratifioinut työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää koskevaa ILO:n yleissopimusta (n:o 111).

4.2. Komitea on huolissaan siitä, että talouspolitiikka karkaa yhä yleisemmin poliittisen valvonnan ulottuvilta. Tästä syystä EU:n ja sen jäsenvaltioiden on pyrittävä saamaan Kansainvälinen valuuttarahasto ja Maailmanpankki hyväksymään selkeät sosiaalipoliittiset suuntaviivat, jotka pohjautuvat Kööpenhaminan sitoumuksiin, mukaan lukien edellä mainittu tärkeä lisäys työelämän minimisäännöksiä koskeviin ILO:n perussopimuksiin. EU:n ja sen jäsenvaltioiden on myös jatkettava pyrkimyksiään luoda pysyvä elin, joka käsittelee työelämän perusnormeja monenvälisissä kauppasopimuksissa ILO:n ja WTO:n välillä. Komitea pitää tervetulleena – ottaen erityisesti huomioon Seattlessa pidetyn WTO:n ministerikokouksen tapahtumat – kaikkia toimia, jotka voivat edistää työelämän perusnormien hyväksyntää (ja sitä kautta myös konkreettisia toimenpiteitä).

Monikansallisten yhtiöiden on noudatettava toiminnassaan kehitys- ja siirtymätalousmaissa monikansallisia yhtiöitä koskevia OECD:n ohjeita ja ILO:n kolmikantajulistusta monikansallisista yhtiöistä ja sosiaalipolitiikasta. Komitea toivoo, että parhaillaan tehtävän OECD:n ohjeiden tarkistuksen yhteydessä niihin sisällytetään viittaus kaikkiin "työelämän perusnormeja" koskeviin ILO:n sopimuksiin (joiden aiheina on siis järjestäytymisvapaus, kollektiivinen neuvotteluvoima, pakkotyövoima, työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä sekä lapsityövoima).

4.3. Keski- ja Itä-Euroopassa sijaitsevien jäsenehdokasvaltioiden osalta komitea suosittelee, että EU tukisi niiden pyrkimyksiä kehittää "Luxemburgin prosessin" mukaisia työllisyysstrategioita. Tämä auttaisi samalla näiden maiden hallituksia löytämään kestäviä ratkaisuja maiden työllisyysongelmiin ja auttaisi juurruttamaan tärkeän osan eurooppalaista yhteiskuntamallia alueelle.

4.4. Suhteissaan Välimeren alueen naapurimaihin EU:n tulisi kannustaa kumppanimaidensa hallituksia ottamaan työntajajärjestöt, ammattiliitot ja muut tärkeät talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmät entistä tiiviimmin mukaan työllisyyspolitiikkaansa, mahdollisuuksien mukaan alueellisessa kontekstissa. EU:n ja Välimeren alueen maiden välisen yhteistyön (Barcelonan prosessi) sosiaalisen ulottuvuuden osatekijöitä (ammattikoulutus, yhteiskunnallinen vuoropuhelu) tulee kehittää edelleen.

4.5. AKT-maissa ja erityisesti Saharan eteläpuolisen Afrikan maissa (ks. sitoumus 7) EU:n tulee komitean mielestä jatkaa viime vuosien pyrkimyksiään auttaa perustamaan talous- ja sosiaalineuvostoja, jotka voivat olla talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmille tärkeitä väyliä vaikuttaa hallitustensa työllisyyspolitiikkaan ja auttaa toteuttamaan sitä.

4.6. Komitea kehottaa komissiota tämän kehittäessä edellä kohdan 3.1 viimeisessä luettelukohdassa mainittuja aloitteita keskittymään erityisesti köyhimpiin ja sosiaalisesti syrjäytyneimpiin ryhmiin EU:ssa.

4.7. YK:n pääsihteeri on kehottanut yhtenäisyyteen 1990-luvun erilaisten "kansalaisten huippukokousten" seurannassa. Huomioiden tämä sekä viitaten Pekingissä pidetyn naisten

maailmankonferenssin seurantaan käsittelevään lausuntoonsa, jonka komitea antaa samaan aikaan nyt käsillä olevan lausunnon kanssa, komitea muistuttaa, että "köyhyyden naisistuminen" oli yksi vuonna 1995 järjestetyn Pekingin konferenssin pääteemoista. Komitea viittaa kohtiin 3.3 ja 3.4 edellä ja tässä yhteydessä korostaa sukupuoleen liittyvien kysymysten tärkeyttä ILO:n identifioimilla toiminta-aloilla. Sama pätee myös komitean edellä kohdissa 4.3, 4.4 ja 4.5 tekemiin ehdotuksiin, jotka koskevat EU:n tukea Keski- ja Itä-Euroopassa sijaitseville jäsenehdokasvaltioille, Välimeren alueen maille sekä Saharan eteläpuolisen Afrikan maille.

4.8. Komiteassa edustettuina olevilla talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmillä on erityinen roolinsa sosiaalisessa kehityksessä. On yllättävää, että YK on antanut valtiovallasta riippumattomille organisaatioille erityisroolin vuoden 1995 sosiaalisen kehityksen huippukokouksen seurannan valmistelussa, mutta ei ilmeisesti pidä tärkeänä antaa erityisasemaa työntajajärjestöille, ammattiliitoille, kuluttajille, maataloustuottajien järjestöille, hyväntekeväisyysjärjestöille ja niin edelleen. Erityisesti työntajajärjestöjen ja ammattiliittojen rooli on ollut kiistanalainen kysymys monien kehitysmaiden ja teollisuusmaiden välillä. Komitea on tästä syvästi huolissaan. Euroopan komission tulee ottaa tämä asia esiin ja tähdentää YK:n yleiskokouksen erityisistunnossa Genevessä, että sosiaalisen kehityksen suhteen nämä organisaatiot ovat vahvan edustuksellisen luonteensa vuoksi hyvin erityisiä valtiovallasta riippumattomia organisaatioita ja että ne eivät ainoastaan edusta jäsentensä kantoja vaan usein myös osallistuvat maa-kohtaiseen päätöksentekoon ja päätösten toteuttamiseen. Komission on myös kannustettava ottamaan talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien edustajia mukaan Geneven erityisistuntoon osallistuviin jäsenvaltioiden valtuuskuntiin. Komitea vaatii myös komissiota kutsumaan komitean edustajia omaan valtuuskuntaansa, kuten vuonna 1995 tehtiin.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

LIITE I

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon**Alustava arvio toimeenpanosta**

YK:n sihteeristö on saanut raportit useimmilta jäsenvaltioilta (mukaan luettuina kaikki EU:n 15 jäsenvaltiota), YK:n alueellisilta komissioilta (ECE:tä lukuun ottamatta), YK:n rahastoilta ja ohjelmilta, erityisjärjestöiltä Bretton Woods -järjestöt mukaan lukien, muilta hallitustenvälisiltä instituutioilta kuten alueellisilta kehityspankeilta sekä OECD:ltä.

Vaikka raportit sisältävät positiivisia elementtejä, on selvää, että kaiken kaikkiaan Kööpenhaminan kokouksen kolmessa pääaiheessa on edistytty varsin vähän. YK:n sihteeristön mukaan monia toimintaohjelmassa määriteltyjä tavoitteita ei saavuteta sovitussa määräajassa, ja eräissä tapauksissa on ollut vakavia viivästyksiä. Tärkeimpänä syynä ovat olleet useiden maiden viime vuosina kokemat vakavat taloudelliset vaikeudet, jotka johtuivat finanssikriisistä ja siihen liittyneistä kehityskuluista. Voidaan myös epäillä, että viimeaikainen finanssi- ja talouspolitiikan korostaminen ei useinkaan ole ollut kehityksen kannalta edullista ja että on ollut haitallista pitää määrältään suppeita makrotaloudellisia tavoitteita ja parametrejä ylivoimaisesti tärkeämpinä kuin sosiaalisia, poliittisia, kulttuurisia ja ympäristöä koskevia näkökohtia.

YK:n sihteeristön mukaan seuraavilla aloilla on saavutettu edistystä:

- on alettu tiedostaa yhä paremmin sosiaalisen kehityksen merkitys hallitusten politiikan tärkeimpänä tavoitteena sekä kansalaisyhteiskunnan aktivoitumisen pohjana
- köyhyyden lieventämisessä on edistytty, vaikkakin epätasaisesti, hitaasti ja epävakaasti
- jälleen on toivoa siitä, että täystyöllisyys on saavutettavissa oleva tavoite, vaikka edistys on ollut varovaista ja sitä on uhannut usein piilossa oleva vajaatyöllisyys, työmarkkinoiden epävirallisuuden lisääntyminen ja sosiaalisen suojelun puute
- luku- ja kirjoitustaidon yleistyminen, lapsikuolleisuuden vähentyminen ja odotettavissa olevan eliniän nousu, koulunkäynnin ja sosiaalisten peruspalveluiden yleistyminen – paikallisista ja toisinaan vakavista takaiskuista huolimatta
- miesten ja naisten välinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus on edistynyt suurella osalla maailmaa, siitä huolimatta, että naiset yhä ovat yleensä ensimmäiset häviäjät kriisien ja murroskausien aikana
- suurin osa hallituksista on siirtynyt sanoista tekoihin ja lisännyt resurssien sijoittamista sosiaaliseen kehitykseen suhteellisesti ja usein myös absoluuttisesti.

YK:n sihteeristön mukaan taantumista on tapahtunut seuraavilla aloilla:

- paikalliset ja alueelliset konfliktit ovat aiheuttaneet haittaa sosiaaliselle integraatiolle yhä useammilla maailman alueilla
- maapallostaa kokonaisuudessaan on tullut entistä epätasa-arvoisempi paikka, jossa epätasa-arvo on lisääntynyt palkoissa, työllisyydessä, mahdollisuuksissa sosiaalisten palvelujen hyödyntämiseen sekä mahdollisuuksissa osallistua julkisiin ja kansalaisyhteiskunnan instituutioihin
- vastoin Kööpenhaminassa tehtyä sitoumusta, joka mukaan on vahvistettava yhteistyötä sosiaalisen kehityksen hyväksi YK:n kautta, kansainvälisen yhteistyön puitteissa sosiaaliseen kehitykseen myönnetty resurssit ovat vähentyneet, vaikka kansainvälinen yhteisö onkin uudelleen sitoutunut keventämään köyhimpien maiden velkataakkaa
- velkataakka on Kööpenhaminan huippukokouksen jälkeen kasvanut merkittävästi, mikä vähentää entisestään sosiaaliseen kehitykseen käytettävissä olevia varoja
- pääoman liikkeiden vapauttamisen myötä maailmasta on tullut entistä alttiimpi äkillisille taloudellisille kriiseille; tällä on vakavia sosiaalisia seurauksia, koska kriisien todelliset uhrat ovat yhä useammin voimattomia korjaamaan sosiaalista tilannettaan.

Marraskuussa 1999 sihteeristö oli saamiensa raporttien pohjalta listannut seuraavat yksitoista aihetta, joita se haluaa analysoida tarkemmin edistymisen ja taantumien selvittämiseksi ja löytääkseen ideoita tuleviin aloitteisiin:

1. Epätasa-arvo: Kuinka kehityksen hedelmät voidaan jakaa entistä tasapuolisemmin valtioiden sisällä ja valtioiden välillä ottaen huomioon epätasa-arvon lisääntyminen valtioiden sisällä ja valtioiden välillä? Onko epätasa-arvo hinta, joka taloudellisesta kasvusta on maksettava, vai estääkö tasa-arvo kasvua?
2. Sosiaalisten palvelujen rahoittaminen: Sosiaalisia palveluja suunnataan yhä enemmän yhteiskunnan kaikkein haavoittuvimmille ryhmille. Etujen kohdentaminen ja tarveharkinta voi kuitenkin joissakin tapauksissa johtaa sosiaalisen solidaarisuuden rikkoutumiseen, joka puolestaan voi johtaa näiden palveluiden laadun huonontumiseen ja resurssien vähentymiseen. Kuinka solidaarisuus ja kestävyys voidaan sovittaa yhteen tehokkuuden ja valikoivuuden lisäämisen vaatimuksen kanssa sosiaalisten palvelujen tarjonnassa?
3. Kaupungistuminen: Vaikka enemmistö köyhistä elää edelleen maaseutualueilla, maailma ja erityisesti kehitysmaat ovat nopeasti muuttumassa urbaaniksi planeetaksi. Kuinka tämä muutos huomioiden niukat voimavarat voidaan jakaa parhaiten maaseudun ja kaupunkien välillä? Kuinka sosiaalisessa kehityksessä voidaan parhaiten ottaa huomioon yhteiskunnan kunkin sektorin erityistarpeet?
4. Työssäkäyvät köyhät: Vaikka monilla alueilla maailmassa työttömyys on laskenut, aivan liian usein uudet työpaikat ovat laadultaan heikkoja, niihin liittyy huono palkkaus ja vähän sosiaalista suojelua. Työllisyys ei yhä useammin riitä nostamaan väestöä pois köyhyydestä. Kuinka valtiot käsittelevät yhä yleistyvää ”työssäkävien köyhien” ilmiötä ja mitä voidaan tehdä palkkojen parantamiseksi työmarkkinoiden matalapalkkaisimmassa lohossa?
5. Työmarkkinoiden epävirallistuminen: Monissa kehitysmaissa viralliset työmarkkinat ovat vain pieni ja alati pienentyvä osa työmarkkinoita. Epävirallinen sektori ei enää ole kehitysmaiden yksinoikeus, vaan kaikkialla maailmassa epävirallinen sektori kasvaa symbioottisessa suhteessa viralliseen sektoriin. Mitä voidaan tehdä tulojen ja sosiaalisen suojelun parantamiseksi epävirallisella sektorilla, tuhoamatta virallisen sektorin kykyä luoda työpaikkoja?
6. Julkisen sektorin kunnostaminen: Talouden uudistusprosessi on monissa tapauksissa heikentänyt valtion kykyä edistää sosiaalista kehitystä. Yksi opetus viime aikojen talouskriiseistä on ollut, että liberalisointi ja yksityistäminen eivät saa tapahtua asianmukaisen säännöskorjauksen kustannuksella. Vaaditaan vahvaa, avointa julkista sektoria valvomaan taloudellista uudistusprosessia ja luomaan suotuisa ympäristö sosiaaliselle kehitykselle.
7. Hajauttaminen: On ollut havaittavissa selkeä pyrkimys hajauttamiseen ja vastuun siirtämiseen paikallishallinnolle. Hajauttaminen edistää usein osallistumista ja vastuullisuutta, mutta ei välttämättä edistä resurssien tasapuolista jakautumista alueiden ja väestöryhmien kesken. Kuinka nämä ristiriitaisuudet voitaisiin parhaiten sovittaa yhteen?
8. Virallinen kehitysapu: Vaikka eräät maat ovat lisänneet virallista kehitysapuaan, kehitysavun määrä yleensä on ollut laskusuunnassa, Kööpenhaminassa annetuista lupauksista huolimatta. Mitä strategioita voidaan kehittää tämän suuntauksen kääntämiseksi?
9. Kriiseihin puuttuminen: Niukkoja kehitysresursseja käytetään yhä lukuisampiin kriiseihin puuttumiseen, millä on paljon kalliimpi hinta – sekä inhimillisesti että taloudellisesti – kuin kriisien ehkäisemisellä ja humanin kehityksen pitkäjänteisellä edistämällä. Sotien, paikallisten konfliktien ja luonnonkatastrofien määrän kasvulla on negatiivinen vaikutus sosiaaliseen kehitykseen.
10. Tarvitaan tehokkaita strategioita sosiaalisen kehityksen huippukokouksen sitoumusten toteuttamiseksi. Kuilu sitoumusten ja niiden toteuttamisen välillä on edelleen pääongelma. On panostettava niiden strategioiden, välineiden ja valmiuksien kehittämiseen, joita Kööpenhaminan sitoumusten onnistunut toteuttaminen edellyttää.
11. Velanhoidosta on tullut kumulatiivinen taakka, joka rasittaa vakavasti sosiaalista kehitystä. Kuinka velkahuojennus voitaisiin toteuttaa kaikkein tehokkaimmin, jotta kasvaviin sosiaalisiin kustannuksiin vaikutettaisiin myönteisesti?

LIITE II

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon**TSK:n vuonna 1995 antaman, sosiaalisen kehityksen yleismaailmallista huippukokousta käsitelleen lausunnon erityishuomiot ([CES 4/95] – EYVL C 110, 2.5.1995)****1. Periaatteet**

1.1. Komitea kannattaa komission tiedonannossa esitettyjä periaatteita ja toivoo niiden heijastuvan sosiaalisen kehityksen yleismaailmallisen huippukokouksen tuloksissa. Komitea tukee erityisesti ensimmäistä periaatetta, jonka mukaan ihmisoikeuksien ja demokratian kunnioittamista – mukaan lukien työntekijöiden ja työnantajien välinen vuoropuhelu sekä kansalaisyhteiskunnan osallistuminen – ei voida erottaa sosiaalisesta kehityksestä. Komitea on vakuuttunut, että nämä ovat todella yleismaailmallisia ihmisten perusoikeuksia. Komitea toivoo, että huippukokous hyväksyy tämän periaatteen juuri komission käyttämää sanamuotoa noudattaen ja kehottaa niitä jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole tätä tehneet, sisällyttämään tämän omaan lainsäädäntöönsä ja kansallisiin ja kansainvälisiin käytäntöihinsä todellisen, maailmanlaajuisen sosiaalisen kehityksen edistämiseksi.

1.2. Tärkeä käytännön väline työntekijöiden ja työnantajien vuoropuhelun edistämiseksi ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen edistämiseksi sosiaaliseen kehitykseen kaikkialla maailmassa on ILO:n sopimus n:o 144 vuodelta 1976, joka koskee kolmikantaneuvotteluja, joiden tarkoituksena on edistää työtä koskevien kansainvälisten normien noudattamista. On valitettavaa, ettei komissio mainitse tätä välinettä. Sopimuksen n:o 144 soveltaminen edistää sekä demokratiaa että yhteiskuntarauhaa. Komitean mielestä Euroopan unionin tulisi, tärkeimmän periaatteensa mukaisesti, ryhtyä johtamaan kampanjaa tämän sopimuksen ratifioinnin ja täyden soveltamisen edistämiseksi ILO:n jäsenmaissa. Kampanjan tulisi alkaa neuvotteluilla, joiden tavoitteena on saada kaikki EU:n jäsenvaltiot ratifioimaan kyseinen sopimus.

2. Tavoitteet

2.1. Komitea korostaa ja tukee Euroopan unionin toimia, joiden tavoitteena on monenvälinen toiminta sosiaalisen kehityksen tukemiseksi kansainvälisen kaupan avulla. Komitea on samaa mieltä siitä, että asiaa koskevia neuvotteluita on jatkettava Maailman kauppajärjestössä (WTO:ssa) ja kannattaa EU:n yleistä lähestymistapaa asiaan. EU:n on todella pyrittävä tekemään tästä tärkeä aihe WTO:ssa. Komitea katsoo, että tärkeimpänä tavoitteena tulee olla, että maita saataisiin ratifioimaan perusoikeuksia koskevat ILO:n sopimukset, kuten ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua koskeva sopimus (vuodelta 1948) (joka koskee sekä työntekijöitä että työnantajia), kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteita koskeva sopimus (1949) sekä pakollista työtä (1930) ja pakkotyön poistamista (1957) koskevat sopimukset. Kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet sopimukset, jotka koskevat järjestäytymisvapautta ja kollektiivista neuvotteluoikeutta sekä muut ihmisoikeuksia koskevat sopimukset, jotka on ratifioinut myös ylivoimainen enemmistö ILO:n jäsenvaltioista, mukaan lukien monet kehitysmaat.

2.2. Komitea on pahoillaan siitä, ettei komissio mainitse tässä yhteydessä ILO:n yleissopimusta (vuodelta 1958), joka koskee työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää. Sopimus on luonteeltaan ja perustavaa laatua olevalta tärkeydeltään yhdenveroinen aiemmin mainittujen sopimusten kanssa. Se on myös yhtä laajalti ratifioitu. Tämä lienee vahingossa tapahtunut laiminlyönti. Sosiaalisen kehityksen huippukokouksen valmistelukomitean kolmannessa kokouksessa New Yorkissa viime kuussa EU ilmaisi selvästi, kuinka tärkeänä se pitää tässä sopimuksessa kuvattuja periaatteita. Siksi komitea suosittaa voimakkaasti, että Euroopan unioni korjaisi laiminlyönnin ja sisällyttäisi syrjinnän estämistä koskevan sopimuksen ehdotettuun kampanjaan. Loogisesti tämän tulisi olla myös yhtenä välineenä ilmaistaessa EU:n kantoja ja pyrkimyksiä köyhyyden ja syrjäytymisen estämiseen, mikä mainitaan esimerkiksi komission asiakirjan toisessa päätelmässä (naisten ja miesten välinen tasa-arvo).

2.3. Komitea pitää hyvin tärkeänä naisten aseman parantamista palkkatyöhön pääsyn ja koulutuksen avulla. Erityisesti naisten ja tyttöjen koulutus on avaintekijä köyhyyden ja ylikansoituksen torjumiseksi. Siellä, missä naiset ovat koulutettuja, laskevat sekä lapsikuolleisuus että syntyvyys.

2.4. Kohdissa 11.1 ja 11.2 mainittujen sopimusten pääsisältö tukee "sosiaalilausekkeen" lähestymistapaa, jota TSK on ehdottanut jo monissa lausunnoissaan. Tällä lähestymistavalla ei ole mitään tekemistä protektionismin kanssa. Päinvastoin näiden periaatteiden yleinen soveltaminen edistäisi kauppaa varmistamalla, että kaikki työntekijät nauttivat tasavertaista perusoikeuksista ja kuluttajat saisivat kohtuulliset takuut siitä, että heidän ostamiaan tuotteita ei ole valmistettu epäinhimillisissä työolosuhteissa. Tässä yhteydessä komitea muistuttaa myös OECD:n parhaillaan tekemästä aiheeseen liittyvästä tutkimustyöstä, jonka tulokset saattavat antaa hyviä perusteita lisäneuvotteluihin.

2.5. Eräs tehokas tapa kannustaa hallituksia noudattamaan ILO:n tärkeitä sopimuksia ja ratifioimaan ne on antaa tukia ja kaupan suosituimmuusasemia myönnettäessä etusija sellaisille maille, jotka soveltavat aitoja, tehokkaita sosiaalisen kehityksen strategioita. Tämä saattaisi olla Euroopan unionin arvokas panos sosiaaliseen kehitykseen myönnettujen varojen lisäämiseen, jota tarvitaan, vaikka huippukokous onnistuisikin päättämään tavoista käyttää olemassa olevia resursseja tehokkaammin. Tässä yhteydessä komitea pitää tervetulleena 19. joulukuuta viime vuonna annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 3281/94 monivuotisen yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta vuosina 1995–1998 tiettyihin kehitysmaista peräisin oleviin teollisuustuotteisiin.

2.6. Komission ehdotukset voivat auttaa luomaan inhimillisemmät elin- ja työolosuhteet lapsityövoimalle. Lapsityövoiman käyttö voidaan kitkeä asteittain ottamalla käyttöön yleisiä toimenpiteitä hyvinvoinnin parantamiseksi (työolot, koulutusmahdollisuudet jne.)

2.7. ILO:n sopimusten ratifiointia ja niiden noudattaminen on samalla tavoin osa hyvää hallintotapaa kuin sosiaalipolitiikan tehokas kehittäminenkin. Kauppa- ja tukipolitiikat, joita koskevia ehdotuksia edellisissä kohdissa esitettiin, tulevat varmistamaan, että olemassa olevia resursseja käytetään entistä tehokkaammin. Teollisuusmaiden ja kehitysmaiden tulisi rinnakkain ottaa käyttöön toimenpiteitä korruption vähentämiseksi Etelä-Pohjois-kauppasopimuksissa. Korruptoituneet käytännöt haittaavat vakavasti sosiaalista ja taloudellista kehitystä.

2.8. Jos Euroopan unioni todella haluaa sisällyttää sosiaalisen kehityksen IMF:n, Maailmanpankin ja alueellisten kehityspankkien toimintatapoihin, sen on käytettävä aktiivisesti vaikutusvaltaansa näissä elimissä vakuuttaakseen ne siitä, että niiden on tehtävä ILO:n kanssa tiiviimpää yhteistyötä kuin menneisyudessa, erityisesti rakennesopeutustoimissa. EU:n on kiinnitettävä asianmukaista huomiota siihen, kuinka rakennesopeutusohjelmat vaikuttavat köyhiin esimerkiksi muutettaessa terveys-, koulutus- ja maatalouspolitiikkaa.

2.9. Komitea toistaa aiemmissa lausunnoissaan esittämänsä näkemyksen, että on korkea aika luoda olosuhteet ja välineet, jotka voivat stimuloida taloudellista kasvua, kauppaa, hyvinvoinnin jakautumista ja mahdollisuuksia maailmanlaajuisella tasolla, sekä liittyy tämä kehitysprosessiin, joka sopii yhteen sosiaalisen kehityksen ja ympäristönsuojelun kanssa. Tämä edellyttää, että EU sitoutuu vahvistamaan ulko-, turvallisuus-, kauppa-, maatalous- ja kehitysyhteistyöpolitiikkojensa välistä yhdenmukaisuutta. Komitea kehottaa EU:ta tekemään tämän sitoumuksen sosiaalisen kehityksen yleismaailmallisessa huippukokouksessa Kööpenhaminassa, ottaen huomioon, että kyseinen huippukokous sattuu ajallisesti lähemmäksi WTO:n perustamisen kanssa.

3. Keinot: resurssit ja seuranta

Komitea korostaa pitävänsä tärkeänä komission pyrkimystä auttaa kehitysmaita (ja erityisesti niistä köyhimpiä) toimenpiteillä, jotka edistävät epävirallisen sektorin asteittaista sulautumista viralliseen talouteen. Tässä yhteydessä komitea painottaa, että hallituksista riippumattomilla järjestöillä, mukaan lukien maataloustuottajien järjestöt, osuuskunnat ja naisjärjestöt, voi olla tärkeä asema työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen lisäksi.

4. Päätelmät

4.1. Komitea on tyytyväinen päätelmissä ilmaistuun Euroopan unionin vakaaseen päätökseen toimia entistä aktiivisemmin standardeja ja sopimuksia koskevissa monenvälisissä neuvotteluissa. Tämä on tehtävä jakaen selkeästi roolit ja vastualueet. Komitea viittaa tässä yhteydessä viime kuussa hyväksymäänsä oma-aloitteiseen lausuntoon, jossa käsitellään EU:n ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO:n) suhteita.

4.2. Lopuksi komitea suosittelee voimakkaasti, että Euroopan unioni ottaa mukaan työntekijät, työnantajat ja muut asianomaiset talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmät ja antaa selkeästi kohdennetun panoksensa sosiaalisen kehityksen huippukokouksen seurantaan valitsemalla rajatun määrän aloitteita työllisyyden luomisen, köyhyydenvastaisen taistelun sekä sosiaalisen integraation aloilla toteutettavaksi niillä koordinoituihin, EU:n laajuisiin toimiin. Huippukokouksen päätösten toimeenpano tulee olemaan yksittäisten hallitusten tehtävä. Huippukokouksen tulisi kuitenkin, ja todennäköisesti se tulee näin myös tekemään, korostaa alueellisen yhteistyön merkitystä toimeenpanoprosessissa. Sosiaalisen kehityksen huippukokouksen onnistumiseksi on tärkeää, että suuret maaryhmittymät, kuten Euroopan unioniksi yhdistyneet maat, antavat esimerkkiä tällaisesta yhteistyöstä omalla alueellaan. Komitea kehottaa komissiota laatimaan ehdotuksen nykyisten työllisyyttä, köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä koskevien Euroopan unionin politiikkojen pohjalta.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Neljännen naisten maailmankonferenssin seuranta”

(2000/C 168/11)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 27. tammikuuta 2000 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta ”Neljännen naisten maailmankonferenssin seuranta”.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-jaosto antoi lausuntonsa 14. huhtikuuta 2000. Esittelijä oli Susanna Florio.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27. huhtikuuta 2000 pitämässään 372. täysistunnossa seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 116 ääntä puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Pekingissä (4.–15. syyskuuta 1995) järjestetyssä Yhdistyneiden kansakuntien neljännessä naisten asemaa käsittelevässä maailmankonferenssissa hyväksyttiin julistus ja toimintaohjelma, joissa määritellään tavoitteet ja strategiat naisten aseman parantamiseksi ja kehittämiseksi sekä naisten tasavertaisen osallistumisen edistämiseksi.

1.2. YK:n yleiskokous päätti viiden vuoden kuluttua neljänestä maailmankonferenssista kutsua päätöslauselmilla 52/100 ja 52/231 koolle erityisistunnon aiheesta ”Naiset 2000: sukupuolten välinen tasa-arvo, kehitys ja rauha 21. vuosisadalla”. Istunto järjestetään New Yorkissa 5.–9. kesäkuuta 2000.

1.3. Erityisistunnon tehtävänä on arvioida Pekingissä hyväksytyn toimintaohjelman soveltamisessa saavutettua kehitystä, eritellä sen pääasialliset esteet ja suosittelee uusia toimia sukupuoleen perustuvan syrjinnän torjumiseksi.

1.4. Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman arvioinnin yhteydessä on välttämätöntä pohtia myös Wienissä vuonna 1993 pidettyä ihmisoikeuskonferenssia koskevia selontekoja, jotka hyväksyttiin Kairossa vuonna 1994 pidetyssä väestö-

kehityskonferenssissa sekä Kööpenhaminassa vuonna 1995 pidetyssä sosiaalisen kehityksen huippukokouksessa.

1.5. Wienissä 14.–25. kesäkuuta 1993 pidetyssä ihmisoikeuskonferenssissa vakuutettiin jälleen selkeästi, että naisten koko eliniän kattavat ihmisoikeudet sisältyvät kiinteästi ja erottamattomasti yleisiin ihmisoikeuksiin.

1.6. Kairon konferenssissa (5.–13. syyskuuta 1994) todettiin, että naisilla on avainasema kehitys- ja väestönkasvukysymyksissä. Ensimmäistä kertaa mainittiin, että naisten taloudellista ja sosiaalista asemaa tulee parantaa muun muassa yleis- ja ammattikoulutusohjelmilla, joiden avulla naiset saadaan tietoisiksi oikeuksistaan. On myös parannettava naisten mahdollisuuksia saada koulutus-, tieto- ja terveystaloudellisia palveluita. Tämä on perusedellytys väestöpolitiikan parantamiselle.

1.7. Kööpenhaminan huippukokouksessa (6.–12. maaliskuuta 1995) esitettiin ensimmäistä kertaa köyhyyden ”naisistuminen”. Huippukokouksessa vahvistettiin periaate, jonka mukaan kestävä kehitysprosessi voidaan käynnistää vain sellaisen talouspolitiikan avulla, jossa sosiaaliset tekijät ja etenkin sukupuolierot ovat avainasemassa.

1.8. Pekingin toimintaohjelman mukaan naisten oikeudet kuuluvat ihmisoikeuksiin eikä niitä voida tarkastella erillisinä kysymyksinä. Toimintaohjelmassa on esitetty kolme peruskäsittettä:

Sukupuolierot on otettava huomioon. Talouskasvu sekä tasa-vertainen ja kestävä kehitys voidaan varmistaa ainoastaan siten, että naisilla ja miehillä on todella yhdenvertaiset oikeudet ja samanlaiset elinolosuhteet. Toinen peruskäsite on naisten vaikutusvallan lisääminen, joka tarkoittaa sosiaalisella tasolla vallan ja vastuun antamista naisille päätöksenteossa ja henkilökohtaisella tasolla itsearvostusta sekä itsetunnon ja pätevyyden vahvistamista. Mainstreaming tarkoittaa sukupuoleen liittyvien seikkojen huomioon ottamista kaikissa poliittisissa, taloudellisissa ja sosiaalisissa toimissa ja valinnoissa. Sukupuoleen liittyvät seikat eivät ole itse päämäärä, vaan viitepohja hallitusten toimille. Olisi toivottavaa, että työmarkkinaosapuolet, hallituksesta riippumattomat järjestöt ja koko kansalaisyhteiskunta toimisivat aktiivisesti asian puolesta ja valvoisivat tilannetta.

1.9. Pekingin julistuksessa ja toimintaohjelmassa on eritelty 12 keskeistä ongelma-aluetta: köyhyys, yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut, väkivalta, aseelliset konfliktit, talous, vallankäyttö ja päätöksenteko, institutionaaliset mekanismit, viestimet, ympäristö ja tytöt.

1.10. Toimintaohjelmaan kuuluvien toimien toteuttaminen on annettu hallitusten ja kaikkien niiden institutionaalisten ja hallituksesta riippumattomien rakenteiden vastuulle, jotka toimivat valtioiden, alueiden ja alueita pienempien kokonaisuuksien sekä kansainvälisellä tasolla.

2. Toimintasuunnitelman toteuttaminen: esteet ja edistysaskeleet

2.1. Naiset ja köyhyys. Maininta köyhyyden ”naisistumisesta” on saanut useat hallitukset esittämään sosiaalisesti heikossa asemassa oleville naisille tarkoitettuja sosiaali-, koulutus- ja terveysalan aloitteita.

Ratkaisevana tekijänä on kuitenkin edelleenkin epätasa-arvo pääoman ja varojen saannissa sekä työmarkkinoilla. Tilannetta pahentavat usein talousuudistukset, jotka merkitsevät rajuja sosiaalimenojen leikkauksia. Tämä tulee muita korostetummin esille Keski- ja Itä-Euroopan siirtymätalouksissa, joissa rajut talousuudistukset ovat heikentäneet naisten asemaa.

2.2. Naisten yleissivistävä ja ammatillinen koulutus. Alalla on saavutettu huomattavaa kehitystä, mutta koulutusrakenteiden parantamiselle myönnetään edelleenkin vähänpainoisia varoja, ja monissa maissa on ilmeinen tarve uudistaa koulutusjärjestelmiä perusteellisesti.

2.3. Naiset ja terveys. Synnytykskuolemat ovat vähentyneet, ehkäisyvälineiden käyttö on kasvanut ja naisten, erityisesti ikääntyvien, erityisongelmiin on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota. Lisäksi hiv- ja aids-tartuntojen ja muiden sukupuolitautilien vähentämiseen tarkoitettujen ohjelmien lisäksi on lisäantynyt tutkimuksesta ja teknologia-alalta puuttuu kuitenkin vielä sukupuoleen liittyvä lähestymistapa, ja julkiset perusrakenteet ovat usein osoittautuneet riittämättömiksi varojen ja henkilöstön puutteen vuoksi. Lisäksi yleistilanne on heikentynyt monissa maissa, kun alaa on yksityistetty siten, etteivät heikoimmat väestöryhmät voi taattavasti hyödyntää kyseisiä palveluja. Välineet naisten työsuojelun edistämiseksi ja ongelmien ennalta ehkäisemiseksi ovat edelleenkin riittämättömiä. Erityisesti äitiyttä koskevaan vuodelta 1952 olevaan ja parhaillaan tarkistettavaan ILO:n yleissopimukseen n:o 103 viitaten voidaan todeta, että osa hallituksista pyrkii heikentämään suojaa.

2.4. Naisiin kohdistuva väkivalta. Useat hallitukset ovat tiukentaneet lainsäädäntöä naisten suojelemiseksi väkivallan eri muodoilta, luoneet erillisiä palveluita ja erityisyksiköitä väkivallan uhreiksi joutuneille naisille sekä laatineet koulutusmateriaalia ja käynnistäneet ennaltaehkäiseviä kampanjoita. Myös naisille tarkoitettujen ilmianto- ja solidaarisuusverkkojen määrä on kasvanut. Naisten sukupuolielinten silpominen on edelleenkin tavallista maailman eteläisissä maissa ja siirtolaisyhteisöissä. Väkivallan eri muodoista ei ole käytettävissä tietoja, eikä tiedotus- ja ehkäisyohjelmia ole vielä riittävästi. Hallitukset ovat harvoin kiinnostuneita valistuskampanjoista, joilla pyritään tekemään naisiin kohdistuva väkivalta kaikissa muodoissaan – mukaan lukien naisten sukupuolielinten silpominen, polniset raiskaukset ja ihmiskauppa – riittäväksi perusteeksi poliittisen turvapaikan saamiseksi. Ihmiskauppa, jonka uhreja ovat erityisesti naiset ja lapset, lisääntyy jatkuvasti.

2.5. Naiset ja aseelliset konfliktit. Ruandan ja Jugoslavian kansainväliset tuomioistuimet ja kansainvälinen rikostuomioistuin ovat hyväksyneet aiheesta tilapäisiä säännöksiä. Lisäksi kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa tunnustetaan yhä useammin, että aseellisilla konflikteilla on erilaisia vaikutuksia naisiin ja miehiin. Pyrkimyksenä on myös omaksua sukupuolen huomioon ottava näkemys erityisesti pakolaisten asemaa koskevissa asioissa. Naisten rooliin konfliktien ratkaisemisessa ja rauhan ylläpitämisessä ei ole toistaiseksi kiinnitetty riittävästi huomiota. Vaikka etnisiä raiskauksia pidetään rikoksena ihmiskuntaa vastaan, ne jäävät kuitenkin rankaisematta.

2.6. Naiset ja talous. Useisiin lakeihin on sisällytetty kansainvälisiä säännöksiä naisten taloudellisista oikeuksista. Monissa EU-maissa annetaan yhä yleisemmin vanhempainlomaa koskevia määräyksiä, ja naisten osuus työmarkkinoilla on kasvanut erityisesti palvelualoilla. Kehitys ei ole kuitenkaan valitettavasti jakautunut tasaisesti. Erot ovat huomattavia erityisesti maataloudessa ja harmaan talouden alalla. Myös naisten ja miesten palkkauksessa on edelleenkin merkittäviä eroja.

2.7. Naiset vallankäytössä ja päätöksenteossa. Monet hallitukset ovat edistäneet naisten asemaa parantavia politiikkoja ja toimia tällä alalla. On käynnistetty muun muassa koulutusalan ohjelmia, joilla pyritään helpottamaan naisten pääsyä poliittisiin päätöksentekoihin ja instituutioihin. Tämä on toteutettu laatimalla toimia, joiden tavoitteena on tasapainottaa naisten ja miesten vastuuta perhe- ja työelämästä. Todellisesta tasa-arvosta ollaan kuitenkin vielä kaukana.

2.8. Monissa maissa on luotu tai vahvistettu institutionaalisia mekanismeja naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseksi tuki-, analyysi- ja arviointitoimien avulla. Toimet ovat kuitenkin jääneet usein tehottomiksi, sillä ne eivät ole olleet riittävän näkyviä, niiltä on puuttunut selvä tehtävän määrittely ja niille myönnetty varat ovat olleet riittämättömiä. Näillä instituutioilla on usein marginaalinen asema eikä niillä ole todellista poliittista sananvaltaa.

2.9. Naisten ihmisoikeudet. Naisten oikeudet ovat ihmisoikeuksia: vaikka lainsäädäntöön on sisällytetty säännöksiä naisten perusoikeuksista erityisesti avioliiton, työelämän ja omistusoikeuden alalla, syrjintää esiintyy edelleenkin sekä oikeudellisella tasolla että etenkin yhteiskuntaan juurtuneiden kulttuurisidonnaisten arvojen, perinteisten asenteiden ja stereotyyppien takia.

Yhä useammat valtiot ovat ratifioineet naisten kaikenlaisen syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen, mutta siihen suhtaudutaan edelleenkin varauksella. Osalla hallituksista on vaikeuksia siirtää yleissopimuksen säännöt osaksi omaa lainsäädäntöään.

2.10. Naiset ja viestimet. Naisten tietoverkot ovat kehittyneet viime vuosina tekniikan kehityksen ansiosta. Tämä kehitys on helpottanut naisten pääsyä tiedotuksen maailmaan ja lisännyt mahdollisuuksia levittää naiskulttuuria ja vaihtaa näkemyksiä. Viestintäalalla ei ole vielä riittävästi naisia päätöksentekopaikoilla. Se on edelleenkin miesvaltainen ja välittää kielteistä ja stereotyyppistä naiskuva. Tietyillä alueilla on havaittavissa pornografian lisääntymistä. Erityisen huolestuttavaa on pornografisen materiaalin levittäminen Internetissä sekä se, ettei lasten Internetin käyttöön ole kehitetty valvontaa- ja suodatinjärjestelmiä.

Naisten määrää tulee siis lisätä viestintäalalla, jotta voidaan vahvistaa heidän asemaansa päätöksentekoprosesseissa ja levittää naista syrjimättömiä kulttuurimalleja. On yhä tarpeellisempaa kehittää naisten ihmisarvoa vahingoittavien kuvien valvonta- ja suodatinjärjestelmiä.

2.11. Naiset ja ympäristö. Naisten rooli valtioiden ympäristöpolitiikoissa on korostumassa toisaalta alan koulutuksen ansiosta ja toisaalta sen takia, että naisille pyritään luomaan palkkatyötä. Naisten osuus politiikkojen määrittelyssä ja päätöksenteossa on vielä liian vähäinen. On painotettava maaseudun naisten tärkeää työtä maatalouden ympäristöpolitiikassa Agenda 2000:n mukaisen monitoimimaatalouden yhteydessä, sillä naiset tekevät perinteisiä maataloustöitä sekä suorittavat moninaisia muita maaseudulle ominaisia työtehtäviä käyttäen ympäristöystävällisiä menetelmiä ja jalostaen kehittämiensä tuotteiden ja palvelujen laatua ja erityispiirteitä.

2.12. Tytöt. Tyttöjen ongelmiin on alettu kiinnittää huomiota vasta hiljattain. Tytöille suunnattuja toimintalinjoja ollaan parhaillaan muotoilemassa, mutta käytettävissä ei ole vielä asianmukaisia tilastotietoja, joissa otettaisiin huomioon sukupuoli- ja ikäerot ja joiden avulla voitaisiin tarkentaa ongelmaa ja kehittää tehokkaita toimia. Huumeiden leviämistä ja nuorten kaikenlaista seksuaalista hyväksikäyttöä torjuvat ja ehkäisevät koulutus- ja tiedotusohjelmat ovat lähes olemattomia. Monissa maissa ei edelleenkaan sovelleta yleissopimukseen lasten oikeuksista sisältyviä (32 artikla) ja Kansainvälisen työjärjestön antamia määräyksiä lapsityövoiman taloudellisen hyväksikäytön poistamiseksi.

3. Eurooppa ja Euroopan eri instituutiot

3.1. Euroopan talouskomission (ECE) alueellisessa valmistelukonferenssissa Genevessä (19.–21. tammikuuta 2000) yksimielisesti hyväksytyissä päätelmissä Pekingin toimintaohjelman soveltamisen tarkistuksesta todetaan, että hallitukset ovat valmiita toimimaan kaikilla vuonna 1995 eritellyillä keskeisillä ongelma-alueilla. Euroopan aluekonferenssin asiakirjassa käsitellään kuitenkin vain viittä asiakohtaa:

1. Naiset ja talous
2. Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta
3. Naiset ja tytöt aseellisissa konflikteissa
4. Naiset vallankäytössä ja päätöksenteossa
5. Institutionaaliset mekanismit naisten aseman edistämiseksi.

3.2. Geneven päätelmissä lähdetään siitä, että naisten oikeudet ovat aina myös ihmisoikeuksia. Niissä viitataankin naisten kaikenlaisen syrjinnän poistamista koskeviin yleissopimuksiin, naisiin kohdistuvan väkivallan poistamista koskevaan julistukseen, yleissopimukseen lasten oikeuksista sekä Wienin ihmisoikeuskonferenssiin.

3.2.1. Asiakirjassa huomautetaan, että monissa Yhdistyneiden Kansakuntien tekemissä aloitteissa on kiinnitetty huomiota siihen, että tarvitaan naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien politiikkaa. Näihin aloitteisiin kuuluvat Pekingin

toimintaohjelma vuodelta 1995, ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, Kööpenhaminan julistus ja toimintaohjelma vuodelta 1995, naisten asemaa taloudessa käsittelevän komission perustaminen vuonna 1997 ja sen vuonna 1997 antama päätöslauselma naisista ja köyhyydestä, ILO:n työelämän perusoikeuksien julistus vuodelta 1998 ja YK:n talous- ja sosiaalineuvoston ECOSOCin ministeritason tiedonanto vuodelta 1999 aiheesta "Työllisyyden ja työn rooli naisten köyhyyden poistamisessa".

3.2.2. Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat puolestaan vakuuttaneet sitoutuvansa direktiiviin äitiyslomasta vuodelta 1992, vanhempainlomasta vuodelta 1996 sekä suosituksiin perhe-elämän ja työn yhteensovittamisesta. Ne ovat ilmoittaneet noudattavansa myös julistusta naisten ja miesten tasa-arvosta demokratian perusehtona (Istanbul 1997), Euroopan neuvoston hyväksymää sosiaalista peruskirjaa sekä Eurooppa-neuvoston vuosina 1997 ja 1998 hyväksymiä päätelmiä ja vuonna 1999 hyväksymiä työllisyyden suuntaviivoja.

Nämä ovat olleet merkittäviä edistysaskelia Euroopan eri institutionaalisilla tasoilla.

3.3. Suomen puheenjohtajuuskaudella (vuoden 1999 jälkipuolisko) laadittiin kertomus aihekokonaisuuden "Naiset vallankäytössä ja päätöksenteossa" indikaattoreista ja arviointijärjestelmistä.

3.4. EU:n puheenjohtajavaltio Portugali on antanut kirjallisen julkilausuman ECE:n aluekonferenssille. Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet soveltamaan täysin Pekingin toimintasuunnitelmaa. Konferenssissa käsiteltävien viiden ensisijaisen toiminta-alan valitseminen ei tarkoita sitä, etteikö tarvittaisi yhtenäistä lähestymistapaa toimintaohjelman kaikkiin kahteentoista osa-alueeseen.

3.4.1. Vuonna 1995 järjestetyn Pekingin konferenssin jälkeen on tapahtunut huomattavaa kehitystä. Tämä käy ilmi sekä jäsenvaltioiden että Euroopan toimielinten tekemästä vuosittaisesta toimintaohjelman soveltamisen seurannasta. Kehitystä tukevat sellaisten strategioiden ja menetelmien määrittäminen, joilla helpotetaan sukupuoleen liittyvien seikkojen huomioon ottamista erityisesti työllisyys- ja rakennerahastopolitiikassa sekä asioissa, jotka koskevat naisten uramahdollisuuksia, heidän osallistumistaan päätöksentekoprosesseihin ja väkivallan torjumista.

3.4.2. Lisäksi painotetaan tarvetta kehittää indikaattoreita ja arviointijärjestelmiä, joilla saataisiin selville naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevien toimintalinjojen myönteiset kehityssuunnat ja heikkoudet politiikan, talouden ja sosiaaliasioiden alalla.

3.5. Komissio on laatinut ECE:n konferenssin valmisteleiseksi tiedotteen, jossa tarkastellaan Euroopan aluekonferenssissa käsiteltävillä viidellä ensisijaisella toiminta-alalla saavutettua edistystä.

3.6. Naisten ja miesten tasa-arvosta tuli yksi Euroopan unionin tärkeimmistä tavoitteista Amsterdamin sopimuksen myötä. Yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen tarkoitettujen ohjelmien ja hankkeiden tärkein rahoituslähde on ollut Euroopan sosiaalirahasto, joka on tukenut suoraan esimerkiksi sellaisia erityistoimia kuin Employment Now -ohjelmaa.

3.7. Kaikki rakennerahastot Euroopan sosiaalirahastosta lähtien ovat osallistuneet tasa-arvon edistämiseen (neuvoston päätöslauselma vuodelta 1996 aiheesta "Miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteen sisällyttäminen Euroopan rakennerahastojen politiikkaan").

3.8. Helmikuussa 1999 hyväksytyssä työllisyysuuntaviivon käsittelevässä neuvoston päätöslauselmassa huomautetaan, että yhtäläisten mahdollisuuksien politiikkaa tulee lujittaa myös jäsenvaltioiden toimintasuunnitelmissa.

3.9. Yhteisön hyväksymistä erityisistä välineistä tulee muistaa myös naisten ja miesten tasa-arvoisia mahdollisuuksia koskeva neljäs yhteisön keskipitkän aikavälin toimintaohjelma (1996–2000). Sillä on kuusi tavoitetta:

- toteuttaa valtavirtaistamista (*gender mainstreaming*),
- saada kaikki toimijat mukaan tasa-arvoa edistävään toimintaan,
- edistää tasa-arvoa muuttuvassa taloudellisessa tilanteessa,
- sovittaa yhteen työ- ja perhe-elämä,
- edistää naisten ja miesten yhtäläistä osallistumista päätöksentekoon ja
- luoda suotuisat olosuhteet tasa-arvoa koskevien oikeuksien käytölle.

3.9.1. Komissio laatii parhaillaan yhteisön viidettä puiteohjelmaa sukupuolten tasa-arvosta. Siinä suhtaudutaan myönteisesti Peking +5 -prosessiin ja se perustuu EU:n tasolla vuodesta 1995 kehitettyyn *mainstreaming*-strategiaan.

3.10. Yhteisöllä on myös muita ohjelmia, joissa kiinnitetään erityistä huomiota yhtäläisiin mahdollisuuksiin ja joilla on saavutettu myönteisiä tuloksia (Daphne- ja STOP-ohjelmat). Niissä asetetaan tavoitteeksi naisiin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan sekä nais- ja lapsikaupan torjuminen. Naisille suunnattuja tiedotuskampanjoita on käynnistetty yhteistyössä kansainvälisen siirtolaisjärjestön kanssa myös Bulgariassa ja Unkarissa (kyseessä on komission ensimmäinen ohjelma kyseisestä ongelmasta).

3.11. Naisten tarpeet on otettava huomioon myös muilla politiikan aloilla, kuten ulkosuhteet ja kehitysyhteistyö, yleisivistävä ja ammattikoulutus. Ammattikoulutusta koskevassa Leonardo da Vinci -ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi. Myös tutkimuksen ja kehityksen viidenteen puiteohjelmaan on luotu erityisesti naisia koskeva budjetikohta (*Women and Science*). Sukupuolten tasa-arvoasiat on otettu huomioon EU:n ulkosuhteita koskevassa politiikassa, erityisesti kehitysyhteistyössä (neuvoston vuonna 1998 antama asetus tasa-arvoasioiden nivomisesta kehitysyhteistyöhön) sekä ihmisoikeuspolitiikassa demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen aloitteen avulla.

3.12. Vuonna 1998 käynnistettiin myös naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen kampanja. Siinä keskitytään ennen kaikkea kotiväkivallan ennaltaehkäisemiseen ja pyritään lisäämään suuren yleisön tietoisuutta keskittyen miehille tiedottamiseen. Kampanjan tarkoituksena on saavuttaa nollatoleranssi naisiin kohdistuvassa väkivallassa sekä kutsua mukaan useita kansalaisyhteiskunnan toimijoita, muun muassa valtios- ta riippumattomia organisaatioita, erityisesti ennaltaehkäisevän työn tekemiseksi. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa pyritään torjumaan myös alueellisilla yhteistyöohjelmilla sekä ihmisoikeuksia koskevilla aloitteilla (Latinalainen Amerikka, Välimeren alue sekä Keski- ja Itä-Eurooppa).

3.13. Yksi naisiin kohdistuvan väkivallan muodoista on aseelliset konfliktit, joissa naiset ovat sekä uhrin että panttivan- gin asemassa. On osoittautunut tarpeelliseksi tukea naisten roolia rauhanprosesseissa. Tämä on käynyt ilmi mm. Kyproksen, Jerusalemin ja Libanonin tärkeissä aloitteissa ja hankkeissa (MEDA-demokratia). Esimerkiksi vuonna 1998 käynnistettiin kansainvälinen ECHO-kampanja "Anna kukka Kabulilaisille".

4. Yleistä

4.1. Komitea antaa arvoa viisi vuotta vuoden 1995 Pekingin toimintaohjelman jälkeen saavutetulle merkittävälle kehitykselle. Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on kuitenkin vielä kaukana ja sen tiellä on monia esteitä. Komitea toivookin viime vuosina luotujen mekanismien konkreettista lujittamista eri tasoilla (kansallinen sekä Euroopan ja maailmanlaajuinen taso) sekä nykyisen lainsäädäntökehityksen soveltamista yhdenmukaisesti kaikissa valtioissa.

4.2. Euroopan unioni voi antaa oman panoksensa pyrkimällä yhtenäiseen uudistuspolitiikkaan sellaisissa tärkeissä kansainvälisissä instituutioissa kuin Maailmanpankki, Kansainvälinen valuuttarahasto ja Maailman kauppajärjestö, sillä myös nämä talous- ja rahalaitokset toteuttavat osaltaan naisten köyhyyttä ja syrjäytymistä torjuvia toimintalinjoja ja erityisohjelmia.

4.3. Näin ollen Euroopan unionin tulisi sitoutua kyseisissä elimissä ja edistämään sekä itse että jäsenvaltioidensa välityksellä naisten näkyvää ja laadukasta osallistumista erityisesti päätöksentekoon.

4.4. Epätasa-arvo ja syrjintä eivät ole yksinomaan sosiaalinen, vaan myös rakenteellinen ongelma. On siis tarpeen pohtia yhteisön toimielinten uudistusta myös tämän ongelman kannalta.

5. Ehdotukset ja päätelmät

5.1. Komitea pitää välttämättömänä yhteisön toimielinten, erityisesti neuvoston, Euroopan parlamentin ja komission välisen yhteistyön sekä niiden tiedotuksen ja toiminnan lujittamista.

5.2. Euroopan unioni tarvitsee kohdennettuja analyysivälineitä (tietokannat, tilastot, tutkimus), joissa otetaan huomioon sukupuoli- ja ikäerot. Unionin tulee myös varmistaa näiden välineiden levittäminen. Lisäksi on tarpeen määritellä lisätoimia- ja aloitteita, joissa otetaan huomioon muun muassa maailmanlaajuistumisprosessin kehitys, joka tarjoaa toisaalta uusia mahdollisuuksia naisille, mutta toisaalta sulkee heiltä pois toisia mahdollisuuksia.

5.3. Selkeä esimerkki tästä on uuden teknologian levittäminen, joka on perusedellytys kehitykselle, mutta saattaa myös syrjäyttää köyhimmän väestöosan. Komitea on sitä mieltä, että myös köyhimmille väestöryhmille tulisi taata uusien teknologioiden käyttömahdollisuus, sillä ne edistävät kehitystä ja luovat uutta työllisyyttä.

5.4. Muuttoliike tarjoaa naisille uusia työmahdollisuuksia, mutta toisaalta se luo ja edistää ihmiskauppaa ja hyväksikäyttöä, sillä sitä ei useinkaan valvota millään tavalla. Komitea pitää välttämättömänä muuttovirtojen seurantaa ja on sitä mieltä, että ilmiön saamat mittasuhteet ovat erityisen huolestuttavia. Aiheeseen liittyviä toimia tuleekin tehostaa ilmiön torjumiseksi (sellaiset ohjelmat kuin STOP ja Daphne).

5.5. Komitea pitää tärkeänä, että naisten työmarkkinoille pääsyyn kiinnitetään asianmukaista huomiota. Tuleekin pyrkiä eliminoimaan yhä vallitsevat suuret palkkaerot ja varmistamaan, että naiset ja miehet pystyvät sovittamaan yhteen työn ja perhe-elämän. Työmarkkinaosapuolilla ja TES-neuvotteluilla on tässä yhteydessä tärkeä asema.

5.6. Komitean mielestä kaikenlainen heikossa asemassa olevien naisten kaksinkertainen syrjintä on poistettava. Tähän ryhmään kuuluvat etniset vähemmistöt, siirtolaiset, nuoret, vammaiset ja seksuaaliset vähemmistöt.

5.7. Euroopan unionin tulisi saada jäsenvaltiot allekirjoittamaan naisten kaikenlaisen syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja valinnaisen pöytäkirjan. Olisi toivottavaa luoda eurooppalainen oikeuskehys kaikenlaista naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä vastaan.

5.8. Väestönkehitys edellyttää asianmukaisia ratkaisuja väestön ikääntymisongelmaan, jossa tulee ottaa huomioon naisten ja miesten prosentuaalinen osuus väestöstä.

5.9. Komitea korostaa, että naisten lukutaidottomuusaste on korkea erityisesti kehityksestä jälkeen jääneillä EU-alueilla ja toteaa, että koulutus on yhteiskunnan kehityksen ja hyvinvoinnin perustekijä. Komitea toivookin, että vahvistettaisiin naisten koulunkäyntiä tukevia ja koulun kesken jättämistä ehkäiseviä, etenkin tyttöihin kohdistettuja ohjelmia.

5.10. Oikeuksia ja tasa-arvoa ei voida sanella vain ylhäältä, vaan tarvitaan koko yhteiskunnan täydellistä ja demokraattista osallistumista. Onkin tärkeää tehdä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten, valtiosta riippumattomien organisaatioiden ja kaikilla tasoilla toimivien kansalaisjärjestöjen ja organisaatioiden kanssa.

5.11. Komitean mielestä on tarpeen, että Yhdistyneiden Kansakuntien seuraavan yleiskokouksen jälkeen ryhdytään valmistelemaan vuonna 2005 pidettävää YK:n viidettä naisten maailmankonferenssia.

5.12. Talous- ja sosiaalikomitean tulisi saada erityisroolinsa takia edustaja seuraavaan YK:n erityisistuntoon osallistuvaan komission valtuuskuntaan.

Bryssel 27. huhtikuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI
